

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN
SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILMASI,
DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN
OLUŞTURULMASI VE KENTSEL DÖNÜŞÜM
UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU (10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024,
7026, 7034, 7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043,
7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050)
TUTANAK DERGİSİ**

**9'uncu Toplantı
29 Mart 2023 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veyssel Eroğlu'nun, Komisyonunda bugün sunum yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- TEİAŞ Genel Müdürü Orhan Kaldırım'ın, 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerde etkilenen elektrik üretim tesisleri, TEİAŞ olarak depremden önce başlattıkları iletim tesisleri ve kurumun her türlü binasıyla ilgili çalışma hakkında sunumu

2.- TEDAŞ Genel Müdürü Ömer Sami Yapıcı'nın, 6 Şubatta yaşanan depremden sonra TEDAŞ olarak yapılanlar, depremden etkilenen elektrik dağıtım şirketleri ve aboneler hakkında sunumu

3.- EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi Başkanı Hüseyin Daşdemir'in, 6 Şubat depremini yaşayan 11 ildeki şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

4.- BOTAŞ Genel Müdürü Burhan Özcan'ın, iletim sisteminin

tasarlanması, işletme aşamasında yaptıkları çalışmalar, Kahramanmaraş depremi özelinde yaşadıklarıyla alakalı depremin etkileri ve deprem sonrasıyla alakalı değerlendirmeleri hakkında sunumu

5.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İş Sağlığı, Güvenliği, Kalite ve Risk Yönetimi Daire Başkanı Oktay Şahin'in, Bakanlık bünyesindeki afet yönetimine ilişkin yapılanma ve 6 Şubatta meydana gelen deprem sonrası yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

**KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILMASI, DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN OLUŞTURULMASI VE
KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024, 7026, 7034,
7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050)**

9'uncu Toplantı
29 Mart 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.03'te açıldı.

Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu, Komisyonda bugün sunum yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklama yaptı.

TEİAŞ Genel Müdürü Orhan Kaldırım tarafından, 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerde etkilenen elektrik üretim tesisleri, TEİAŞ olarak depremden önce başlattıkları iletim tesisleri ve kurumun her türlü binasıyla ilgili çalışma,

TEDAŞ Genel Müdürü Ömer Sami Yapıcı tarafından, 6 Şubatta yaşanan depremden sonra TEDAŞ olarak yapılanlar, depremden etkilenen elektrik dağıtım şirketleri ve aboneler,

EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi Başkanı Hüseyin Daşdemir tarafından, 6 Şubat depremini yaşayan 11 ildeki şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,

BOTAŞ Genel Müdürü Burhan Özcan tarafından, iletim sisteminin tasarlanması, işletme aşamasında yaptıkları çalışmalar, Kahramanmaraş depremi özelinde yaşadıklarıyla alakalı depremin etkileri ve deprem sonrasıyla alakalı değerlendirmeleri,

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İş Sağlığı, Güvenliği, Kalite ve Risk Yönetimi Daire Başkanı Oktay Şahin tarafından, Bakanlık bünyesindeki afet yönetimine ilişkin yapılanma ve 6 Şubatta meydana gelen deprem sonrası yaptıkları çalışmalar,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 30 Mart 2023 Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere saat 18.18'de toplantıya son verildi.

29 Mart 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep UNCUOĞLU (Sakarya)

SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)

KÂTİP: Sefer AYCAN (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toplantıyı hayırlara vesile olması dileğiyle açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Komisyonunda bugün sunum yapacak olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcilerine hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bugün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız ve bağlı ilgili kurumları dinleyeceğiz.

Tabii, enerji bizim için çok önemli ve depremde de enerjinin ne kadar önemli olduğunu gördük. Dolayısıyla arkadaşlar sunum yapacak. Tabii, sunum sırası konusunda eğer sizlerin bir teklifi varsa biz ona uyarız. Evvela Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığındaki bütün arkadaşlara hoş geldiniz diyorum, sefalar getirdiniz. Katılan arkadaşları tanıyalım sırasıyla, daha sonra söz vereceğim.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Başkanım, Komisyonu ve sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Doğal Gaz Piyasası Başkanlığı Daire Başkanı Hüseyin Daşdemir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Hüseyin Bey ilk sunumu siz mi yapacaksınız?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Efendim, sıralamada şimdi, elektrik ve gaz hizmetleriyle ilgili genel müdürler burada, BOTAŞ Genel Müdürümüz, TEİAŞ ve TEDAŞ Genel Müdürümüz. Hem elektrikte hem gazda iletim ve dağıtım diye ikiye ayrılıyor şebekeler, malumunuz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – İletim tarafındaki yaşanan gelişmeler, müdahaleler anlatıldıktan sonra, şehir içi dağıtımına geçilmesi aslında daha munasip olur diye düşünüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani iletim...Sizden sonra Orhan Bey mi sunsun?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Efendim, ben şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleriyle ilgili konuşacağım. Burhan Bey -BOTAŞ Genel Müdürümüz- BOTAŞ ana iletim doğal gaz hatlarındaki konuyu anlatacak.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Daha sonra elektrik tarafında da TEİAŞ Genel Müdürümüz Orhan Kaldırım Bey ve TEDAŞ Genel Müdürümüz Ömer Sami Bey. Sıralamayı nasıl takdir ederseniz... Ben de direkt şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetlerinden başlayabilirim, BOTAŞ'a geçebiliriz veya TEDAŞ'a geçebiliriz; takdir Komisyonumuzun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bence şöyle yapalım: Önce iletimden başlayalım, sonra dağıtım.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI BAŞKANLIĞI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Tamam.

Gaz veya elektrik hangisinden başlayalım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Elektrikten başlayalım.

Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürü Orhan Kaldırım Bey, değil mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Evet.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Orhan Bey, sizden başlayalım. Çünkü mantıklı bir sıra olsun. Önce, ana iletim hatlarını görüşelim. Daha sonra dağıtım hatlarını, daha sonra da piyasa...

Takdirlerinize sunuyorum arkadaşlar.

Komisyonumuza 1'inci sırada Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürümüz Sayın Orhan Kaldırım ve Genel Müdür Yardımcısı Deniz Coşkun sunacaklar. 2'nci sırada Ömer Sami Yapıcı Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürümüz, yanında Zafer Barut var, önemli, Genel Müdür Yardımcımız Mahmut Yağız, Genel Müdür Yardımcısı Yakup Avan İzleme Dairesi Başkanı, Abdulkadir Balık Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı. 3'üncü sırada Hüseyin Daşdemir Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Doğal Gaz Piyasası Başkanlığı Daire Başkanı, Musa Cem Önal GAZBİR Derneği Genel Müdürü. 4'üncü sırada Burhan Özcan BOTAŞ Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, Ümit Can Başaran BOTAŞ Bölge Müdürü. 5'inci sırada ise son olarak da Oktay Şahin İş Sağlığı Güvenliği Kalite ve Risk Yönetimi Daire Başkanı, Güldane Akıllı Risk Belirleme Azaltma ve Önleme Şube Müdürü.

Evet. Bu şekilde başlıyoruz, hayırlı olsun.

İlk sözü Orhan Kaldırım, Genel Müdürümüze veriyorum efendim.

Orhan Bey, buyurun efendim. Söz sizde.

III.- SUNUMLAR

1.- TEİAŞ Genel Müdürü Orhan Kaldırım'ın, 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerde etkilenen elektrik üretim tesisleri, TEİAŞ olarak depremden önce başlattıkları iletim tesisleri ve kurumun her türlü binasıyla ilgili çalışma hakkında sunumu

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM - Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyeleri; hepinizi kurumum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Orhan Kaldırım TEİAŞ Genel Müdürü. Genel Müdür Yardımcım da burada, isterseniz kendisini tanıtsın.

TEİAŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DENİZ COŞKUN – Sayın Başkanım, ismim Deniz Coşkun, TEİAŞ Genel Müdür Yardımcısıyım, arz ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM - Sayın Başkanım, müsaade ederseniz sunuma başlayabilirim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Buyurun efendim.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM - İlk önce kurumumuzu tarihçe olarak kısa bir şekilde anlatmak istiyorum. Ülkemizdeki elektrik enerjisi sektörü 15/07/1970 tarih ve 1312 sayılı Kanun’la Etibanktan ayrılarak Türkiye Elektrik Kurumuna devredilmiştir.

Türkiye Elektrik Kurumu 13/8/1993 tarihinde TEAŞ ve TEDAŞ adı altında 2 ayrı iktisadi devlet teşekkülüne ayrılmıştır. TEAŞ elektrik sektöründe yeniden yapılanma kapsamında 2/3/2001 tarihinde TEİAŞ, EÜAŞ ve TETAŞ olmak üzere 3 ayrı iktisat devlet teşekkülü hâlinde yeniden yapılandırılmış ve TEİAŞ 1/10/2001 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır. TEİAŞ 13/3/2003 tarihinde EPDK’dan aldığı iletim lisansı çerçevesinde yeni piyasa yapısına uygun olarak merkez birimleri ve yurt sathına yayılmış proje, tesis, kontrol, işletme, bakım ve yük dağıtım üniteleriyle faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bazı sayısal bilgiler vermek istiyorum Sayın Başkanım. 31/12/2021 tarihinde 72.378 kilometre olan enerji iletim hattı uzunluğumuz 31/12/2022’de 73.634 kilometreye, 28/2/2023 tarihi itibarıyla da 73.788 kilometreye çıkmıştır.

Yine, aynı sıralamayla transformatör merkez sayımız 767’den 781’e ve en son şubat sonu itibarıyla da 788’e çıkmıştır. Komşu ülkelerle olan enterkonneksiyon hat sayımız şubat sonu itibarıyla -tabloda da görüleceği üzere- 15 adettir. Kurulu gücümüz de şubat sonu itibarıyla 104.136 megavata ulaşmıştır.

Aynı şekilde, üretilen elektrik enerjisi 2021’in sonunda 334,723 teravattan 2022’nin sonunda 326,014 terevata düşmüş ve 2023’te şubat sonu itibarıyla da toplam iki aylık 48,854 teravat/saat olarak gerçekleşmiştir.

TEİAŞ olarak misyonumuz, elektrik enerjisinin sürdürülebilir, kaliteli, çevreye duyarlı ve millî enerji politikalarına uygun olarak iletilmesi için enerji piyasalarıyla uyumlu sistem ve şebeke işletmeciliği yapmak, vizyonumuz ise uluslararası enerji piyasasına entegre, millî enerji politikalarına uygun, öncü sistem ve şebeke işletmecisi olmak.

Görevlerimiz ulusal elektrik sisteminde sistem işletmeciliği ve elektrik iletim sisteminde de şebeke işletmeciliği yapmak. Şebeke işletmeciliği kapsamında elektrik iletim sisteminin etüt ve planlaması, projelendirilmesi, tesis edilmesi, işletilmesi ve bakım ve onarımının yapılması; sistem işletmeciliği kapsamında da dengeleme güç piyasası ve yan hizmetler piyasasının işletmeciliğinin yapılması.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerde bu iki depremi bir olarak söylüyoruz Sayın Başkanım, yaklaşık 7,7 olan ve derinliği 5 kilometrede gerçekleşen ilk deprem....

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Genelde, onları biliyoruz, onları geçelim; sizin yaptıklarınıza gelelim çünkü zamanımız sınırlı.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Deprem anı itibarıyla başlayayım Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, siz ne yaptınız onları anlatın.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Şimdi, dediğim gibi, ilk 2 depremi tek deprem ve tek bir sunum olarak aldık. 2’nci depremi, Defne depremini de 2’nci bir sunum olarak aldık. 1’inci depremde 04.17 itibarıyla, daha doğrusu ilk etapta 25 adet transformatör merkezi kesintiye uğramış, daha sonra da yine, 6 Şubat 23.59 itibarıyla bu sayı 6’ya düşmüş, 7 Şubat 23.59 itibarıyla 4’e düşmüş ve 8 Şubat 23.59 itibarıyla da bu sayı sıfırlanmıştır. 20 Şubat Hatay Defne depreminde ise ilk etapta 3 adet transformatör merkezinde kesinti meydana gelmiş, 20 Şubat 23.59 itibarıyla yine, 3 olarak devam etmiş, 21 Şubat gecesinde ise bu sayı sıfıra düşmüştür.

Bu bölgede de -genel anlamıyla, istatistik olarak bilinmesi açısından söylüyorum- toplamda tüm deprem bölgesinde 125 adet transformatör merkezi bulunmaktadır. 11 ile ait bu deprem bölgesinde toplamda 125 adet transformatör merkezimiz bulunmaktadır. Dediğim gibi, ilk depremde 25 adetle başladı kesintili trafo merkez sayımız, daha sonra kademe kademe verildi. 2'nci depremde ise bu 125 transformatör merkezinden sadece 3 tanesinde kesinti oldu. İlerleyen slaytlarda da bunların ne kadarlık bir enerji kesintisine sebep olduğunu da arz edeceğim.

Şimdi, 25 transformatörün dağılımı bölgesel bazda –slaytta görüldüğü gibi- dedim de arz ettim 08/02/2023 23.59 itibarıyla kesinti olan transformatör merkezimiz kalmamıştır. Toplamda 25 adet transformatör merkezinde 18.645 megavat/saatlik bir kesinti meydana gelmiştir. 2'nci depremde, Defne depremde ise demin bahsettiğim 3 adet transformatör merkezindeki toplam kesinti miktarımız ise 562 megavat/saattir.

Kahramanmaraş merkezli depremlerde etkilenen üretim tesislerinden bahsetmek istiyorum. 11 adet ototransformatör, 4 adet reaktör, 28 adet güç transformatörü, 9 adet kesici, 51 adet ayırıcı, 10 adet akım transformatörü 14 adet gerilim transformatörü, 7 adet parafudr, 3 adet hat tıkaçı hasarlanmış, bunun haricinde de 5 adet 154 kilovolt direk, 6 adet de 400 kilovolt direk hasar görmüştür. Tabii, bu hasarlanan malzemelerin kesinlikle hepsi kullanılamayacak derecede hasarlanmadı, genel olarak bunu arz etmek istedim; dediğim gibi, bazıları ufak tefek tamiratlarla kullanılabilir hâle getirildi, bazılarının tabii, orta derecede masrafı oldu, bir kısmı da kullanılamayacak derecede zarar gördü; onlar da artık hurdaya çıkmış oldu. 2'nci depremde, Hatay merkezli Defne depremde ise 3 adet ototransformatör, 1 adet kesici, 4 adet ayırıcı, 2 adet gerilim transformatörü, 1 adet de hat tıkaçı hasarlanmıştır. Bu tablo da 1'inci depremden itibaren, Defne depremi de dâhil toplamda kesintiye neden olsun olmasın açık olan yani emre amade olmayan hatlarımızın kademeli olarak sayısını gösteren bir tablo. 6 Şubatta 91 olan açık hattımız, 7 Şubatta 44, 8 Şubatta 40, 9 Şubatta 26, 12 Şubatta 8, 17 Şubatta 4, 21 Şubatta 2, 25 Şubatta 1, 14 Martta da sıfır olmuştur. Dediğim gibi, burada bir hattın açık olması illaki kesintiye neden olduğu anlamına gelmemektedir; bunu da Komisyonun bilgilerine arz etmek istedim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Açıktan maksat, enerji veremiyorsunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Enerji verilemeyecek, tabii o hattan enerji verilemiyor fakat beslediği transformatör merkezi başka bir hattan veya başka hatlardan da enerji alabilecek olduğu için Sayın Başkanım, bir hattın açık olması kesinlikle kesintiye neden olduğu anlamına gelmemektedir.

Şimdi, Sayın Başkanım, biz TEİAŞ olarak depremden önce bir çalışma başlattık. Bu çalışmayı ikiye ayırabiliriz: Birincisi, bizim iletim tesisleriyle ilgili çalışma; ikincisi, iletim tesisleri hariç insanların yaşadığı lojmanlar, idari binalar dâhil her türlü binayla ilgili çalışma. Birinci çalışmayı yani iletim tesisleriyle ilgili çalışmayı Orta Doğu Teknik Üniversitesiyle -ileriki slaytlarda sözleşme tarihlerini ve gerçekleştirme oranlarını da söyleyeceğim- bir sözleşmeyle yaptık. Bu sözleşme kapsamında hazırladığımız şablon -ki bu şablonu hazırlamak için de aylarca çalıştık- her türlü iletim tesisinin deprem, sel, çığ, heyelan, kaya düşmesi, kuş göçü, yangın, kirlilik, yıldırım düşmesi gibi bütün risklere karşı kontrol edilmesiyle ilgili bir çalışma. Dediğim gibi, bu çalışma depremden önce başlattığımız bir çalışma.

Bunun haricindeki ikinci çalışmada da yani insanların yaşadığı idari binalar, lojmanlarla ilgili çalışmada da farklı üniversitelerle; Gazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi gibi üniversitelerle yine sözleşme imzalayarak onların da bu sayılan risklere karşı kontrol edilmesiyle ilgili bir çalışma başlattık.

Şimdi, birinci çalışmayla ilgili -demin bahsettiğim ODTÜ'yle yürüttüğümüz çalışma- özet bilgi vermek istiyorum: Toplamda verdiğimiz işin yüzde 2,23'ü gerçekleşti, zaten sözleşmeyi de biz 6/12/2022'de imzaladık. Dedğim gibi, bu şablonların hazırlanmasıyla ilgili bir ön çalışması vardı, o çalışma uzun sürdü. O çalışma zaten bu şablon dâhilinde çok hızlı bir şekilde ilerliyor, yüzde 2,23 seviyesinde. Bunun iş bitim tarihi de 29/2/2024, bu tarihe kalmadan da inşallah bunu bitirmiş olacağız çünkü geçen hafta bir toplantı yaptık ODTÜ'yle, çalışmalar çok hızlı bir şekilde yürüyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu proje nasıl yürüyor? Ben onu merak ettim yani ODTÜ ne yapıyor, siz ne yapıyorsunuz? Bir ekip mi kurdunuz? Her bir iletim hattınızı nasıl tetkik ediyorsunuz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Şöyle Sayın Başkanım, şimdi demin bahsettiğim gibi, biz şablonlar oluşturduk yani bu şablonlardan kastım şu: Bir elektrik iletim tesisi veyahut da bir bina hangi kriterlere göre, nasıl kontrol edilecek? Yani biz bunu üniversiteye “Şu şu kriterlere göre bunları kontrol et.” diye vermedik; nasıl kontrol edileceğini şablon dâhilinde belirledik, bu çalışma aylarca sürdü. Yani çeşitli formatlar dâhilinde “Şu elektrik tesisine git veya şu binaya git, deprem yönüyle şu kriterlere bak, sel yönüyle bu kriterlere bak, bunların maliyetini hesapla -aynı zamanda maliyet analizi de yaptırıyoruz- alternatif yerleri bul ve bu alternatif maliyetler arasından hangisi bizim için daha az maliyetliyse bunu bana göster.” demiş oluyoruz günün sonunda. Dolayısıyla, burada biz bu şablonu hem yeni tesislere hem de mevcut tesislere uyguluyoruz. Sayın Başkanım, üniversitelere verdiğimiz çalışma mevcut tesislerle ilgili, yeni tesisleri zaten henüz yapmış olmadığımız için onları bizim kendi elemanlarımız yine o şablonlar dâhilinde projelendirmiş oluyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kendiniz yapıyorsunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Evet.

Dediğim gibi, ODTÜ'yle devam ettiğimiz çalışma yüzde 2,23 seviyesinde gerçekleşmiş; iş bitim tarihi de 2024'ün 2'nci ayının 29'u yani inşallah bir seneden kısa bir süre içerisinde biz birçok iletim tesisimizi bu saydığımız kriterler yönünden “check” etmiş olacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onları özetleyerek geçelim isterseniz; bölge bölge de vermişsiniz, tamam onlar.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Tablolarda özetler var.

İkinci bahsettiğim çalışmaya geçeyim Sayın Başkanım yani diğer üniversitelere verdiğimiz, insanların yaşadığı binalarla ilgili çalışmaya geçeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Transformatör merkezleri de tabii, onları da incelediniz, daha sonra idari ilaveler...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Sözleşme imzaladığımız üniversitelerden bir tanesi Osmangazi Üniversitesi. Osmangazi Üniversitesine toplamda 182 adet gerek lojman gerek idari bina vermişiz; bu sözleşmenin de Sayın Başkanım, 2023'ün 6'ncı ayının 19'unda iş bitimi var, veriş tarihimiz 2022'nin 9'uncu ayının 23'ü yani ODTÜ'ye verdiğimiz çalışmadan daha önce vermişiz. Tabii, çeşitli bölgelere göre gerçekleşme oranları var ama ortalama yüzde 50 gibi bir gerçekleşmesi var Osmangazi Üniversitesinin.

Sözleşme yaptığımız ikinci üniversite Gazi Üniversitesi. Bu üniversiteyle de 2022'nin 3'üncü ayında sözleşme imzalamışız, iş bitim tarihi de yine 2023'ün 6'ncı ayı; toplam gerçekleşme -tabii bölge bölge değişiyor- yüzde 80 seviyesinde. Bu üniversiteye verdiğimiz toplam bina sayısı ise 321 adet.

Üçüncü üniversite, Karadeniz Teknik Üniversitesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi çalışmasını komple bitirdi Sayın Başkanım; toplam 154 adet bina vermiştik, zaten iş bitim tarihi 2022'nin 12'nci ayının 25'iydi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Maşallah KATÜ hemen bitirmiş, tebrik ederiz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Evet bu üniversitemiz biraz hızlı davrandı, bitirdi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Diğer üniversitelere de söyleyin bakalım, onlar da hızlansınlar biraz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Onlarla da peyderpey görüşüyoruz Sayın Başkanım. Tabii, çeşitli bahaneleri oluyor; bazıları makul, bazıları makul değil ama onlar da inşallah en kısa sürede bitirecek yani çalışmaların gidişatıyla ilgili devamlı görüşmelerimiz devam ediyor.

1 Mart 2023 tarihi itibarıyla enerji iletim hattı uzunluğumuz 73.758 kilometre demiştim, performans analizi için verilen 16.211 kilometrenin yüzde 2,23'ü gerçekleşmiş oldu. Toplamda 788 olan transformatör merkezlerinden 269 adedinin performans analizi için çalışması devam ediyor, burada da gerçekleşme oranımız yüzde 30. İdari ve lojman binaları da Türkiye genelinde toplamda 657 tane, o saydığım 3 üniversiteye bunun tümünü vermişiz ve burada da toplam gerçekleşme oranı yüzde 74. Sayın Başkanım, biz bu çalışmalara çok daha önceden başladık hem iletim tesisi anlamında hem de bina anlamında, depremde önce başlamıştık. Zaten arz ettiğim gibi, büyük bir kısmını da bitirdik ve devam ediyor.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Arz ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Değerli Genel Müdürüm; tabii, bizim, burada, aradığımız şu: Depremde enerjinin kesilmesi bizi ilgilendiriyor çünkü enerji kesilince her şey... Mesela, dün özellikle iletişimle ilgili birimleri dinlediğimiz zaman dediler ki: “Haberleşme şu bakımdan... Elektrik kesildiği için, özellikle baz istasyonlarındaki akülerin de dayanma süresi bittiği için maalesef haberleşme yapılamadı.” Dolayısıyla bu konuda -bu depremde maalesef belli bir süre kesinti oldu- muhtemel bir depremde -deprem ülkesiyiz- Allah korusun ama netice itibarıyla hazırlıklı olmak durumundayız. Marmara Bölgesi, İstanbul, Bursa, Balıkesir, öbür taraftan İzmir, Ege Bölgesi, Doğu Anadolu'daki fay.... Şu anda bu depremde aldığınız derslere göre ne yapmanız gerekiyor? Yani çok hızlı hareket etmemiz lazım diye düşünüyorum.

Bu kesintinin sebebi neydi? Daha önce depreme karşı birtakım daha dirençli transformatörler veya binalar... İletim hatlarının, direklerin daha dirençli hâle getirilmesi için çalışma yapıldı mı yapılmadı mı? Bu bölgede bir deprem olacağı zaten ikaz ediliyordu çünkü gerilimin epeyce yükseldiği, neticede fayların harekete geçtiği... Hatta bazıları da “Şu tarihte olacak.” diye ifade ettiler. Siz bu konuda ne yaptınız ve gelecekte ne yapacaksınız? Bir de bizden ne istiyorsunuz yani Meclisten, yüce Meclisten veya bakanlıklardan veya kurum, kuruluşlardan ne istiyorsunuz? Bunları bize şimdi olmasa bile açık bir şekilde yazarsanız, her kurumdan bunu istiyoruz çünkü bir daha böyle acıları yaşamak istemiyoruz; özetle bu.

Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Sayın Başkanım, yapacaklarımızı zaten demin arz ettim yani her türlü riske göre biz bütün tesislerimizle -gerek iletim tesisi olsun gerek idari binalar olsun- hepsiyle ilgili aksiyon aldık hem de depremde önce aldık. Tabii, bu bir süreç, birden bitmiyor.

Buradaki temel bakış açımız şu: Buradan çıkan sonuçlara göre bunların hepsini -tabii, bu birden de olmayacak- yatırım programına alıp hepsini peyderpey yapmak. Dediğim gibi, bu hem mali açıdan hem süre açısından birden olacak bir şey değil.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, mühendislikte şöyle bir kaide var: Ehem-mühim meselesi vardır; deprem riski olan bölgelerden öncelikle onu bitirmeniz lazım, deprem riski olmayan bir bölgeyi daha sonra yapabilirsiniz yani siz öncelik planlaması yapmazsanız, muhtemel deprem olacak yerde geç kalmış olursunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Sayın Başkanım, aynen buyurduğunuz gibi, aynı o şekilde ilerleyeceğiz biz. Çıkan sonuçları alacağız, bunları bizim “RİTA” dediğimiz bir program var, tamamıyla riske dayalı puanlama programı, biz çeşitli kriterlere göre yapılacak işleri 100 puandan aşağı doğru sıralıyoruz. O program vasıtasıyla biz bunları önceliklendireceğiz ve dediğim gibi, yatırım programı kapsamında hepsini peyderpey yapmış olacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, geçtiğimiz hafta salı ve çarşamba günü MTA, TÜBİTAK birlikte toplandı ve hangi iller veya hangi ilçeler deprem açısından riskli bunları belirdi. Biz bunları da isteyeceğiz, arkadaşlarımız herhâlde talep edecekler. Siz de bunu alırsanız, bu incelemelere göre hepsini bitirseniz gayet güzel ama zaman alacaksa bence bu riskli şehirlerden, riskli ilçelerden başlarsanız, onları bir an önce tamamlamanız daha isabetli olur diye düşünüyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Anlaşıldı Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, şimdi, daha önceki Komisyon Başkanımız Sayın Recep Uncuoğlu’na söz veriyorum.

Buyurun.

RECEP UNCULOĞLU (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyoruz sunumunuz için. Hoş geldiniz diyoruz.

Şimdi, sunumunuzun dışında evrak olarak verdiğiniz tabloda 51 adet hasar var. Bunlar 6 Şubat 04.17 itibarıyla gerçekleşenler ve ardından gerçekleşen 2’nci deprem ve 3’üncü Hatay depremiyle meydana gelen hasarlar. İller bazında, bölgede 51 adet deprem kaynaklı elektrik hasarlarına, bina hasarlarına müdahale etmişsiniz ve bunları da kesintinin başlangıç saati ve giderildiği tarih, saat olarak da göstermişsiniz. 8 Şubat, 1’inci depremde, 04.17 depreminde bu arızaların en geç giderilme tarihi ve saati. Şimdi buradaki arızalara baktığımız zaman, bunların meydana geliş sebepleri... Örneğin, C faz ve nötr buşing hasarlanmış, hat tıkaçı hasarlanmış, metal clad binasında hasar görülmüş. Şimdi -biraz önce Sayın Bakanımın- bu gibi sizin yaptığınız RİTA üzerinden bir risk puanlama sisteminde buradaki hasarlar, sebepleri, tekrarlanmaması için nasıl bir çalışma yapacaksınız? Yani bu şalt sahalarındaki, buradaki donanım ile ilgili bunların AR-GE’leri, bu şiddet yer ivmelerine maruz kalan bir indirme merkezinde ne olabilir? Diğer deprem beklenen -Sayın Bakanımızın dediği gibi- illerimizde buna benzer merkezler var, oradaki hasarları bugünden indirgeyecek, bu depremin şuradaki hasar çeşitlerine göre bize öğrettiği, tedbir alabileceğimiz, üzerinde AR-GE yapacağımız ya da ilave birtakım donanımlarla güçlü hâle getireceğimiz çalışmalar yaptınız mı ve ya yapmayı planlıyorsunuz? Bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, ikinci sözü Adana Milletvekilimiz Sayın Müzeyyen Hanımefendi’ye veriyorum.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

Ben de tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, 1'inci sorum: Sayfa 3'te yıllık elektrik enerjisinde bir düşüş var, onu merak ettim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani 2021-2022 değil mi?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet yani 2021'den 2022'ye bir düşüş gördüm; 334.723 gigavatken 326 bine düşmüş. İki aylık da 48.854; 3'üncü sayfa...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O yeni tabii şu anda.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, iki aylık o da bir düşüş var, birincisi onu soracağım. 2'nci sorum: Yine, 11'inci sayfada elektrik iletim hatlarında 3 ili baz almışsınız yani Gaziantep, Elâzığ ve Adana'da...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Sayın Vekilim, hemen ikaz edeyim, onlar il değil, bölge.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bölge müdürlüğü olarak mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Bölge müdürlüğü...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Genel Müdürtüm, onu sonra şey yaparsınız.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tamam, bölge müdürlüğü olarak. Ben mesela, Hatay ve diğer 11 ilden sadece 3'ü neden burada diye merak ettim. Bölgeyse tamam, onda sıkıntı yok.

Bir de, üniversitelerle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aslında onu şöyle yapsalar daha iyiydi: Bölgeleri verip altına illeri de koysalardı...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Her bölgenin ilgili illeri açıklanmış olsa daha net olurdu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu da verirseniz daha isabetli olur.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Detayları var.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hangi ilde ne kadar hasar oldu onu göremiyoruz burada. Onu açık olarak yazsanız...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Bu tabloda da var mı, şu tabloda?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Evet, o tabloda var. Aynen, orada var.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Ben buraya bakarak söylediğim için hani sizin sunumunuz doğrultusunda bakınca...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Yine sunumda var Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, bir de şimdi dediniz ki: ODTÜ'yle beraber risk alanlarını araştırıyoruz. Bunun süresi... Ne zaman başladınız? Yüzde 2 gibi bir şeyin gerçekleştiğini ifade ettiniz. Hani bu risk alanlarının araştırılmasına ne zaman başladınız ve bir yıl içerisinde bunun tamamlanacağını ifade ediyorsunuz. Demek ki çok yakın bir süreçte başladınız bu risk analizini yaptırmaya. Ha, yirmi yıldır iktidarda olan bir parti var, neden bugüne kadar bu risk analizleri yapılmadı; heyelan alanları, deprem riski, sel ve benzeri gibi şeylerle ilgili niye bu kadar geç kalınmış bir çalışma diye sormak istiyorum.

4'üncü olarak da GSM operatörleri dün bize burada enerjinin kesik olması nedeniyle üç gün bazı yerlere işte erişim olmadığı... O kadar hayatı önem taşıyan bir süreçti ki ilk üç gün direkt... İşte bir çocuğumuzun babasına attığı mesaj bütün vicdanları kanatan bir şey yaşattı, ulaşamadığı için o GSM

mesajları belki kurtarılabilecekken o çocuğumuz, hayatını kaybetti maalesef. Bunun işte enerji kesintisi nedeniyle olduğunu, işte ellerinde yeteri kadar efendim jeneratör bulunmadığı, akaryakıt sıkıntısı -ilkel gerekçeler bana göre- bulunduğu için bu iletişimin koptuğunu ifade ettiler. Bu konuda neler söyleyeceksiniz, bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU -Evet şimdi de İstanbul Milletvekilimiz Sayın Gökân Zeybek Beyefendi'ye söz veriyorum.

Buyurun Gökân Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de TEİAŞ'taki görevli arkadaşlara çalışmalarında başarılar diliyorum.

Şimdi, 2021 yılında, daha doğrusu 14 Aralık 2020 yılında TEİAŞ Deprem Komisyonumuza bir sunum gerçekleştirmiş. O sunumda Sayın Genel Müdür siz de buradaydınız ve bize bazı dokümanlar vermiştiniz ve bu dokümanlar için de Sayın Başkanım TEİAŞ'ın elinde olan gayrimenkullerle ilgili de bir liste verilmişti bize. Öğrenmek istediğim şu: TEİAŞ'ın elinde olan 2.800'e yakın binadan bahsediyorduk; bunların içinde bir kısmı güvenlik açısından deprem riskine karşı muafiyet taşııyordu, riski yüksek yapıları ama tahmin ediyorum 1.600'ün üzerindeki yapının 2002 yılından önce yapıldığı ve Deprem Yönetmeliği'nden önce yapılmış kamu yapıları olduğu için bu binalarla ilgili bir risk algısından bahsetmiştik. Bu 11 ili etkileyen depremde TEİAŞ'ın mülkiyetinde bulunan, başta lojmanlar olmak üzere, bu tür işletme yapılarında ne kadar hasar oldu? Bir de önümüzdeki gelecek döneme ışık tutması açısından, 2020 yılının Aralık ayında öngörülen, riskli olduğu düşünülen yapıların 7'nin üzerindeki büyüklükteki bir depremde yıkılma ya da kullanılamaz hâle gelme oranı yüzde olarak ne kadar? Yazılı da verebilirsiniz. Bu rapor bize başka bir bölgede bir afet meydana gelmesi durumunda bu yapılardaki kayıplarımızın da yüzdesini verecektir. O nedenle, o zaman bunları iyileştirmek, yıkılması gerekeni yıkıp yapmak gibi kimi güçlendirme ya da afet riskini azaltma konusunda bir yol haritasının oluşturulmasına ihtiyaç var.

Evet, dün de burada konuştuk, aslında enerji iletilmediğinde, enerjiyi iletemezseniz dağıtım şirketi dağıtım yapamıyor, dağıtım şirketi dağıtamayınca enerjiye ihtiyacı olan bütün hizmetler aksıyor ve sonuçta kamusal hizmet dediğimiz afet sonrası yardımlar başta olmak üzere pek çok hizmet eksilmiş oluyor. Bu konularla ilgili bir analiz varsa bu analizin tarafımıza iletilmesinin bundan sonraki olası afetler karşısındaki yol haritasını oluşturmaya katkı yapacağını düşünüyorum.

Yine, 7'den büyük bir depremle ilgili sizin afet senaryonuzda ağır hasarlı TEİAŞ merkez sayısı bu bölgede ne kadar gerçekleşti? Yani 11 ili demeyelim, bence Diyarbakır, Şanlıurfa, belki Adana'yı da dışarıda bırakarak ama başta Hatay, Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman ve Osmaniye gibi 5 büyük şehirde, depremin en çok etkilediği 5 şehirde TEİAŞ merkezlerindeki ağır hasarlı yapı oranı nedir? Yine yıkılan TEİAŞ merkez sayısı nedir, hasarlı yapınız ne kadardır? Onları öğrenmek istiyorum.

Yine siz bize transformatörlerdeki arızalar sebebiyle 125 merkezde enerjinin kesintiye uğradığını, bunların Kahramanmaraş merkezinde iki gün içinde ya da 8 Şubat tarihinde tamamının giderildiğini söylediniz. Bu, sizin bize sunmuş olduğunuz afet sonrası senaryonuzda öngörülen senaryonuza uygun mu? Onu öğrenmek istiyorum. Yani bu daha önce altı-dokuz saat, dokuz-on iki saat, yirmi dört saat, yirmi dört saat-yetmiş iki saat aralıklarıyla bize önceki senaryoda sunmuş olduğunuz gerçekleşmesini öngördüğünüz skalanın içinde mi? Burada bazı tedbirler alarak zamanı daralttınız mı ya da depremin büyüklüğü de gene gerekçe gösterilerek "Öngördüğümüz rakam aralığı uzadı." gibi bir değerlendirme yapabiliyor musunuz?

Son olarak da 2002 yılından önce yapılmış olan bina sayısı, lojman, işletme ve hizmet veren tesis sayınızın toplam yatırımlar içinde yüzde 50’den fazla olması da dikkate alınarak, TEİAŞ, bütçesinden bu yapıların yenileştirilmesiyle ilgili yıllık performansında ya da kısa, orta, vadeli stratejik planında bir değişikliğe gitmeyi planlıyor mu? Bu afet sonrası böyle bir stratejik planlama değişikliği öngörüyor musunuz? Bunları öğrenmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Sorulara cevap verebilirsiniz ama ben şunu öğrenmek istiyorum: Daha önce, biliyorsunuz, bir Deprem Komisyonu vardı, TEİAŞ da sunum yapmıştı, orada birtakım tenkit ve tavsiyeler vardı. O rapora baktınız mı, o raporu dikkate aldınız mı acaba?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Tabii, baktık, dikkate aldık Sayın Başkanım. Zaten bu bahsettiğim çalışmaların -dediğim gibi- çok büyük mutfak çalışması var yani onun da etkisi var tabii. Yani bu konuda TEİAŞ olarak gerek iletim tesisi gerek bina anlamında, inşallah, bunları çok kısa süre içerisinde komple “check” etmiş oluruz ve yeni tesisleri de hep aynı mantıkta yapmış oluruz. Yani onun bilincinde ve farkındayız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, diğer sorulara isterseniz yazılı olarak da cevap verebilirsiniz, daha isabetli olur.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Tamam, yazılı olarak...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Ama ben şunu öğrenmek istiyorum: Yani muhtemel herhangi bir depremde siz kaç saatlik kesintiyi öngörüyorsunuz? Bu Kahramanmaraş depremlerinde ve daha sonraki diğer Elbistan, Defne, Samandağ depremlerinde bu tahminleriniz tuttu mu? Onunla da ilgili bir bilgi verirseniz memnun olurum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Şimdi şöyle Sayın Başkan: Bu, tabii, çok büyük bir coğrafyayı etkileyen bir deprem. Şimdi, konuşmamın başında da bahsettiğim gibi, bizim bir görevimiz de sistem işletmeciliği yani dengeleme güç piyasasını ve yan hizmetler piyasasını işletmek. Bu kapsamda, Türkiye’deki frekansın özetle 50 hertzte sabit kalmasıyla ilgili tüm çalışmaları yapıyoruz. Deprem çok büyük bir coğrafyada oldu. Yani burada üretim-tüketim dengesinin bozulmasıyla ilgili her türlü neden vardı fakat ona rağmen, hamdolsun, Türkiye elektrik sistemi, ulusal elektrik sistemi komple çökmedi. Yani bu çöküş 1999 depreminde yaşanmıştı hatırlarsanız ki bu ondan çok daha büyük bir alanı etkilemesine rağmen iletim sistemimiz ayakta durdu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama şöyle: 1999 depreminde, Sayın Genel Müdürüm, ben de elektrik, su, kanalizasyon, bütün altyapıdan sorumlu Grup Başkanıydım. Aşağı yukarı elektrik kesildi ama saat on iki civarında biz İstanbul’a -diğer bölgeyi bilmiyorum ama- elektrik vermeye başlamıştık. Tabii, bu daha büyük bir şey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Orada Boğaz geçişinde bir problem yaşanmıştı galiba 1999’da.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hemen çözüldü ama diğer bölgeyi bilmiyorum; Adapazarı’nda kaç saat... İstanbul’u ben çok iyi biliyorum çünkü Grup Başkanı olduğum için on ikide İstanbul’a elektrik vermeye başladık, hatta su vermeye başladık çünkü yıkılan binaların ev bağlantılarını, bina bağlantılarını kesmiştik, o yüzden orada çok hızlı bir şey oldu ama Adapazarı ve diğer yerlerde belki daha geç olabilir, bilemiyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Dolayısıyla, o noktada -dediğim gibi- ulusal elektrik sistemimiz ayakta durdu.

Deprem anındaki kesintiye baktığımızda da toplamda 19.207 megavatsaat yani 19 milyon 207 bin kilovatsaat bir enerji kesintisi oldu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani normal kullanımın yüzde kaç?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Onu söyleyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani o tarihlerde ne kadar...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – 2023’ün ilk iki ayı 48,854 teravatsaat yani 48 milyar 854 milyon kilovatsaat iki aylık. Bununla karşılaştırdığımızda 19 milyon 207 bin kilovatsaatı yani böldüğümüzde, 48 milyar 854 milyon ile 0,019 milyarı karşılaştırdığımızda yüz binde 2 veya yüz binde 3 mertebesinde bir kesinti olmuş. Yani bu iletimden kaynaklı kesinti olarak baktığımızda, kesinti miktarı aslında çok az. Tabii, biz bunu... Yani “az” derken bu bile bizim için fazla normalde, biz bunu sıfırlamayı düşünüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şebekeden kaynaklı kayıplar burada yoktur tabii.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – “Şebekeden kaynaklı kayıplar” derken Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani bu, sizin ana iletim hatlarıyla ilgili.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Tabii, bu, iletimden kaynaklı kesinti. Daha sonra, biz kendi tesislerimize enerji aldıktan sonra dağıtım arızalarının etkisi başlıyor; onu daha sonra ilgili arkadaşlar arz edecekler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar anlatacak.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – İletimden kaynaklı kesinti -dediğim gibi- çok çok az ama bu bile bizim için fazla. Demin bahsettiğim çalışmaları yaparak biz bunu, her türlü afeti... Sayın Başkanım, kaya düşmesi haritasını bile biz dikkate alacağız yani alıyoruz bu çalışmalarda. İnşallah, bunları sıfırlayacağız. Tabii, bu -dediğim gibi- gerek zaman anlamında gerek mali anlamda hemen olabilecek bir çalışma değil ama o yola girmek önemli, ne yapılacağını bilmesi önemli. Biz ne yapacağımızı biliyoruz ve o yola da girdik. İnşallah, çok kısa sürede de bu çalışmaları TEİAŞ olarak tamamlamış olacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama çalışmayı geciktiren üniversiteyi bir ikaz edin, gerekirse oradan alıp başka bir yere verebilirsiniz yani.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Anlaşıldı Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok geri kalmışlar.

Teşekkür ediyoruz.

Başka soru olmadığına göre hemen diğer sunuma geçelim.

2’nci sunumu Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğümüz Ömer Sami Yapıcı yapacaktır.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ ORHAN KALDIRIM – Teşekkür eder, saygılarımı arz ederim, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz, sağ olun; başarılar diliyoruz efendim.

Sayın Genel Müdürüm, size söz veriyoruz. Genel Müdür Yardımcıları da orada, onlardan da söz isteyen varsa onlara da söz verebilirim.

Buyurun efendim.

2.- TEDAŞ Genel Müdürü Ömer Sami Yapıcı'nın, 6 Şubatta yaşanan depremde sonra TEDAŞ olarak yapılanlar, depremde etkilenen elektrik dağıtım şirketleri ve aboneler hakkında sunumu

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli hazırun; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Sizlere de dağıtmış olduğumuz sunuma genelde bağlı kaldık ama bir iki noktada biraz dokunuşlar yapıldı, sunumun esasını etkilemeyen bir dokunuş şeklinde değişiklik yaptık sadece.

Sunumun ana başlıkları 8 başlıktan oluşuyor: Genel bilgiler, depremde etkilenen şirket bölgesi ve illerimiz, bu deprem nedeniyle elektrik alamayan trafo ve kullanıcı sayılarımız, hasar durumuna göre oluşan elektrik alamaz durumda olan abone bilgilerimiz, çekilen yükler ve tüketim değerlerindeki değişimler, sahaya sevk edilen personel, araç gereç sayılarımız, bizden elektrikleştirilmesi talep edilen konteyner kent ve çadır kentlere ilişkin yaptığımız enerjilendirme çalışmaları, bir de bölgeden dağıtım şebekesinin hasardaki durumunu gösteren bazı resimler olacak.

Efendim, şimdi, 6/2/2023 tarihinde yaşanan depremde an itibarıyla bizim kriz merkezimiz Bakanlığımız kriz merkeziyle koordineli olarak çalışmalarına başladı. İlgili personelimiz AFAD'ın başkanlığında yapılan toplantılara intikal etmek için AFAD merkezine, ilgili masaya görev alarak yerleşti. İlk etapta 4'üncü seviyede bir afet durumu ilan edildi fakat bizim kendi planlarımıza baktığımızda bunun çok üstünde olduğunu fark ettik yani tabiri caizse biz elektrikte ulusal bazda bir afet durumu ilan yaptık, ulusal bazda bir afet pozisyonuna girdik. Bu meyanda 4 dağıtım şirketi başta olmak üzere –biliyorsunuz 4 dağıtım şirketimiz etkilendi- 21 dağıtım şirketiyle anında iletişime geçip gerekli aksiyonları almaya başladık. TEDAŞ Kriz Merkezinde yirmi dört saat boyunca görev yapan personelimiz depremde etkilenen illerde faaliyet gösteren dağıtım şirketleriyle iletişim kurarak bölgede ihtiyaç duyulan araç gereç, iş makinesi, personel, jeneratör, konteyner sayılarında acil olanları belirledik, topladığımız bu bilgileri AFAD tarafıyla paylaştık. Ayrıca, burada faaliyet gösteren şirketlerden aldığımız bilgileri düzenli olarak Bakanlığımızla ve AFAD'ın ilgili birimleriyle paylaşmaya devam ettik, hâlen daha paylaşmaya devam ediyoruz bunları. Kurumda çalışan ekiplerimiz, genelde yardımcılarımız başta olmak üzere gerekli inceleme ve koordinasyon sağlamak için ivedilikle, anında deprem bölgesine intikal ettiler. Afet bölgesinde afete maruz kalan şirketlerle görüşülerek ihtiyaçlar belirlendi. Destek verecek olan dağıtım şirketleri personeliyle birlikte ihtiyaçların bölgeye ulaşmaları için organizasyonları yaptık. Dağıtım şirketleri tarafından bu 4 dağıtım şirketi dışındaki 17 bölgenin dağıtım şirketleri tarafından Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Maraş, Malatya ve Osmaniye illerine gönderilecek olan ekip, ekipman sevkiyatlarını kurumumuz koordine ederek gerçekleştirdi, bunların sahaya intikalini sağladık. Genel Müdürlüğümüz, ilgili elemanlarımızın tümü dönüşümlü olarak deprem bölgesine giderek bölgedeki enerjilendirme çalışmalarına vaziyet ettiler, koordine ettiler, gerektiğinde temsilen bölgedeki AFAD Koordinasyon Merkezinde gerçekleştirilen toplantılara katılım da sağladılar. Bu arada ilk etapta, depremin olduğu ilk anda oluşan telaşlı bir durum söz konusuydu. Tabii, bizim dağıtım şirketleri özel sektörden, onlar eliyle yürütülen dağıtım bölgelerimiz buralar. Burada yüzlerce, binlerce çalışan arkadaşımız enkaz altında kaldılar. Toplamda 31 can kaybı yaşandı dağıtım şirketlerinde çalışan ekiplerdeki arkadaşlarımızdan. Başta onlar olmak üzere depremde yakınlarını kaybedenlere sabır, kayıplara da Allah'tan rahmet diliyoruz tekrar.

Efendim, burada depremde etkilenen bölgeleri size arz etmek istersek, haritada gördüğünüz gibi Türkiye'de 21 dağıtım şirketi vasıtasıyla dağıtım faaliyetleri yürütülmekte.

Burada, sağ alt köşede, depremde etkilenen 4 tane dağıtım şirketini görüyorsunuz. Bunlar sırasıyla, en alttan başlarsak “Toroslar Elektrik Dağıtım, AKEDAŞ, Dicle Elektrik ve Fırat Elektrik” diye 4 bölge hâlinde sınıflandırabiliriz.

Buradan “Her bir bölgenin kaç ili bu depremde direkt etkilendi?” dersek, birinci olarak önce şunu arz edeyim: Depremde toplamda 18 ilde faaliyet gösteren 4 elektrik dağıtım şirketimiz etkilendi.

Bir sonraki slayta geçerseniz; buradaki “AKEDAŞ” dediğimiz, 2 ilde faaliyet gösteren Adıyaman, Kahramanmaraş Elektrik Dağıtım Anonim Şirketinin bölgesinin tümü depremde etkilendi. Depremi en büyük etkisine, hasarına “AKEDAŞ” dediğimiz bölge tümüyle maruz kaldı, 2 il de en büyük hasarı gören iller arasında.

Dicle EDAŞ’a bakacak olursak; 6 ilde faaliyet gösteren Dicle EDAŞ’ın 2 ili depremde etkilendi, bunlar da Diyarbakır ve Şanlıurfa.

Fırat EDAŞ’a bakacak olursak; 4 ilde faaliyet gösteren Fırat Elektrik Dağıtım Şirketinde 2 il depremde etkilendi, bunlar da Malatya ve Elazığ. Tunceli ve Bingöl en az şekilde, en az hasarla etkilendi.

Toroslar EDAŞ’a bakacak olursak; 6 ilde faaliyet gösteren dağıtım şirketinin, İçel hariç, Adana, Osmaniye, Kilis, Antep ve Hatay olmak üzere 5 ili depremde etkilendi.

Şimdi, bu bölgelerdeki deprem etkisiyle ortaya çıkan süreçte doğal olarak dağıtım şebekesi, tabii, şehrin mütemmim bir cüzü, altyapının mütemmim bir parçası, şehirle bütünlük yani altyapısıyla, caddesiyle, kaldırımıyla, ticari binalarıyla, meskenleriyle bir bütün. Dağıtım şebekesini şehrin altyapısından, şehrin imarından ayrı düşünme gibi bir şansımız yok. Şehir hasar gördüğünde doğal olarak dağıtım şirketi de hasar görecek.

Burada, efendim, şubat ayı itibarıyla ayın 6’sından başlayarak hasar tespit durumuna göre oluşan en düşük ve en yüksek arızalı trafo sayılarını tabloya döktük. Dikkat ettiğiniz gibi, en yüksek sayıyı 8 Şubatta gördük. Tabii, bunlardan en düşük sayılar da sahadaki turuncu olanlar. Bütün günleri sıralasak buraya sığmazdı, o yüzden çift günler olarak dikkate aldık.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Pardon, en düşük ve en yüksekte kastınız ne burada?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Şu: O günün sabahı biz, gece saat on iki itibarıyla raporlama yaptıktan sonraki her saat başı aldığımız raporu toparlayıp sabah sekizde başlarken bir sonraki gün sabah sekiz başlangıcında hangi değerle başladık, o gün akşam itibarıyla hangi değerle kapattık? Buradaki maviler o günkü sabah itibarıyla aldığımız değerler, turuncu ise günün sonunda yirmi üç veya yirmi dört saat sonra kapanışındaki değerler oluyor Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 11 il mi bu?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet, bu 11 ilin kümülatif değerleri Sayın Vekilim.

Burada dikkat ederseniz tedricî bir düşüş yaşarken; 6,4’lük Hatay depremiyle tekrardan o bölgede oluşan büyük hasar nedeniyle değerde ani bir yükseliş oldu fakat tekrardan elektrik verilmesi ihtiyacı olan, elektrik kullanma imkânı olan yerler elektrikleştikten sonra değerlerimizde biraz daha düşüş oldu.

Tabii, burada elektriğe trafoyu, sistemi tamamiyle hazır hâle getirseniz bile oluşan hasar nedeniyle elektrik kullanamayacak, alamayacak durumda olan birçok yer olduğu için burada mutlaka hasara bağlı olarak elektriksiz olan belli bir trafo sayısı ile kullanıcı sayısı olması kaçınılmaz. Niye? Çünkü elektriği kapısının önüne götürseniz bile orada yapıdan bahsetme imkânınız yok, herhangi bir yapı yok, ticari mesken, resmî daire veya herhangi bir elektrik kullanıcısının yapısı yok, kullanacağı bir imkânı yok; dolayısıyla, onları biz “Elektrik alamaz durumda.” olarak ayırtırdık, onları da birazdan size arz edeceğim.

Şimdi, bu trafo sayılarındaki elektrikleştirme sayısı gittikçe arttı. Dikkat ederseniz yaklaşık 13 bin civarında elektriksiz trafo varken şu anda, 6 Mart itibarıyla elektrikleştirme yapılabilecek bütün trafolar elektrikleşti, bir iki tane elektrikleştirme imkânı bulamadık ama deprem nedeniyle hasar görüp elektrik kullanma ihtiyacı ve imkânı olmayan trafoları bunların dışında tuttuk çünkü onların zaten -dediğim gibi- hizmet verme şansı yok, hizmet vermeye hazır olsa bile oradan elektrik alacak herhangi bir kullanıcı, tüketici ve talep sahibi yok.

Şimdi, biraz da...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu trafoların bakımı, işletmesinden dağıtım şirketleri mi sorumlu yoksa TEDAŞ olarak siz mi?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Sayın Başkanım, Türkiye’deki 81 vilayetteki elektrik dağıtımının bakımı, onarımı, işletmesi özel şirketler, özel sektör eliyle yürütülmekte; EPDK’nin lisans verdiği, EPDK’den lisans alan dağıtım şirketleri 21 bölgede bu faaliyeti yürütmektedir.

Efendim, bir de elektriksiz kalan, başlangıçta hasara bağlı olarak sayıların değişimini şubat ve mart ayı olarak arz edeceğim, daha sonra da stabil bir noktaya geldikten sonraki durumu sizlere arz edeceğim.

Burada da dikkat ederseniz günlere, dağılımına baktığımızda yaklaşık 1 milyona varan bir kullanıcıdan bahsetmek mümkün. Burada yine tedrici bir azalış yaşanırken 6,4 Hatay depremiyle tekrardan kullanıcılardaki elektriksiz kalan sayılarda bir artış söz konusu. Buradaki elektrik kullanamaz durumda olan kullanıcı sayıları Çevre, Şehircilik Bakanlığının yapmış olduğu hasar tespitlerine göre değişim göstermekte çünkü hasar tespitleri yapıldıkça hasar tespitlerine bağlı olarak bu yapıların boşatılması gerektiğinden, kullanım dışı bırakıldığından bunlarda bir artış ve sabit bir noktada kalması söz konusu. Çünkü Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ağır hasar, orta hasar, yıkık, yıkılmış ve acil yıkılması gereken şeklinde bize günlük olarak göndermiş olduğu listelerdeki yerlerde elektrik sunma imkânımız ve şansımız yok ve bu, mevzuata aykırı. Bunları mecburen elektriksiz saymak zorundayız. Onu da...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buradan şunu anlıyoruz: Yaklaşık 1 milyon abonenin 250 bini yani dörtte 1’i elektrik kullanamıyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, bu...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Genel Müdürüm, çok özür dilerim, bir daha bu sayfaya dönmeyiz.

6 Şubatta 951 bin abonede arıza varken nasıl 8 Şubatta 980 bine çıkıyor yani bunun mantıklı açıklaması nedir?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, demin ifade ettiğim gibi, Çevre, Şehircilik Bakanlığının yaptığı hasar tespitlerine göre boşaltılması zorunlu olan binalar boşatıldıkça biz onları enerji kullanamaz kategorisine alıyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayı artmış, onu gösteriyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet, artışın sebebi o.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu tespiti...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet, tespitleri bize düzenli gönderiyorlar, dağıtım şirketleri oradaki elektrikleri kesiyorlar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şunu mu anlıyoruz yani 6 Şubatta size 951 bin abonenin kesilmesiyle ilgili talimat mı geliyor?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Hayır, o anda hasar nedeniyle tespit edebildiğimiz, o hengâmede tespit edilen bu kadar elektriksiz yer var. O hengâme anında, 6 Şubatta kıyamet kopmuş, hengâme var...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, o sayıyı nasıl bulduğunuzu merak ettim de onun için sordum.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – O sayıyı dağıtım şirketlerinde kriz merkezlerinde çalışanlardan aldığımız bilgilerle elde ettik, sahada bir tespit... Bir de kontrol edilme oranı artıyor tabii, o anda alan kişi, o şokla -çalışanların yarısı enkaz altında- o anda kendine gelebilen insanlar etrafına vâkıf olduğu kadar yerden bilgi veriyor bize.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, bilindik bir sayı veriyorsunuz yani “951 bin 271” dediğiniz için, yüzde 100 net bir yani 1 milyonda 1 sayısını bile...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – SCADA sistemlerinden aldıkları için onları, sağlam olan sistemden aldıkları için sayısal olarak bize aktarabiliyorlar bunları; onların kendi sistemleri var, takip sistemleri var, oradan alıyorlar.

Şimdi, mart ayına gelecek olursak; şu anda bizim elimize gelen Çevre, Şehircilik Bakanlığının yaklaşık 980 binlere ulaşan bir yıkık, yıkılması gereken, orta hasar, ağır hasar, boşaltılması gereken bina portföyü var. Biz bunları dağıtım şirketleriyle koordineli paylaştığımızda buradaki tespitlere göre, bunların enerjilerinin, gaz ve elektriklerinin kesilmesi gerekiyor. Bu nedenle, dağıtım şirketleri de zorunlu olarak bunların elektriklerini kestikleri için, Çevre, Şehircilik Bakanlığının bu hasar tespit durumuna göre, en son itibarıyla elimizdeki sayıya göre 950 bin civarında bir yapının yıkılmış olmasından, acil yıkılması gerektiğinden, orta hasarlı ve ağır hasarlı olmasından mütevellit bunların elektrik alma gibi bir şansı yok. Bunlara ilerdeki imara, yapıya bağlı olarak yeni yerler de yapılaştıkça yeni aboneliklerle yeni imara açılan alanlarda elektrikleri verilecek. Belki bunların yerinde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani 950 bin abone bina değil herhâlde bu.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Bunlar bağımsız bölüm.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bağımsız bölüm...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Bağımsız bölüm, evet.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Dükân, pasaj...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Bunlar ticari, mesken, sanayi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “950 bin bağımsız bölüm” diyelim, elektrik alamıyor şu anda.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Şu anda ya bir kısmı yerle bir, yerle yeksan; bir kısmı kısmen yıkık, bir kısmı ağır hasarlı, bir kısmı orta hasarlı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki şunu gösterebilir misiniz: Toplam abone sayısı neydi bağımsız bölüm...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet efendim, depremde etkilenen toplam abone sayısı 6,5 milyon civarında Sayın Başkanım; 6,5 milyon abone...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama Adana, Urfa, Diyarbakır’ı katınca yüzde tam çıkmıyor.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Yani 11 ilde hasara, daha doğrusu 11 ilde depreme maruz kalan, depremde etkilenen, depremi hisseden, yaşayan abone sayımız yaklaşık 6,5 milyon.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aslında, sadece Adıyaman, Kahramanmaraş, Hatay’ı...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Malatya, Osmaniye...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – ...Malatya, bir de Gaziantep'i ayrı değerlendirmek gerek.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, bir sonraki slaytta da size bölgesel bazı bilgi arz etmek istedik. “AKEDAŞ” dediğimiz Adıyaman, Kahramanmaraş özelinde bölgenin geneli etkilendi. Burada, şu anda yaklaşık 275 bin bağımsız bölüm demin bahsetmiş olduğum gerekçelerle elektrik kullanamaz durumda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – TEDAŞ’da?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – AKEDAŞ’da, evet; Adıyaman, Maraş.

Dicleye bakacak olursak Diclede Diyarbakır ve Şanlıurfa özelinde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunun yanına mümkünse AKEDAŞ’ın toplam abone sayısını da koysaydınız çok iyi olacaktı.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Tabii, efendim, olur; onu güncelleyelim, size, Komisyona arz edelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Anlaşılmıyor yani yüzde kaç?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Hay hay, tabii, efendim; onu atmışız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Diclede o kadar yok herhâlde.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet efendim.

Dicle EDAS’da Diyarbakır, Şanlıurfa özelinde etkilenme yaşandı. Şu anda, demin bahsetmiş olduğum gerekçelerle yaklaşık 51 bin abone hiçbir şekilde elektrik kullanma imkânına sahip değil. Fırat EDAS’ta Elâzığ ve Malatya illerinde yaklaşık 170 bin abone aynı durumda. Toroslara baktığımız zaman, şu anda Toroslarda 473 bin bağımsız bölümün elektrik kullanma imkânı yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – En yüksek Hatay ve Osmaniye var tabelada, Osmaniye, sonra Adana var.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Maraş da var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Maraş orada mıydı?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, Maraş “AKEDAŞ” dediğimiz 1’inci sütunda. Bölgenin tümü tamamen etkilendi, evet.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hazır buradayken sorabilir miyim: Orta hasarlı binalara da mı elektrik kesintisi yapılıyor?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet efendim çünkü AFAD’ın bu konuda kesin talimatı var. Orta hasarlı binalar yıkılıp yapılmadan veya güçlendirilmeden mesken sahibinin ve yapı sahibinin içeriye girmesine izin verilmiyor.

Bir sonraki slayta geçecek olursak burada, efendim, bölgede depremin bir gün öncesinden başlayarak çekilen toplam tüketim ne kadardı, kaç megavatsaati veya toplamdaki demant yükü ne kadardı; ona bakacak olursak deprem öncesi yaklaşık 90 bin megavatlık bir demanttan bahsetmek mümkün, 5 milyon kilovatsaatlik de bir tüketimden bahsediyoruz. Burada, depremin ilk günlerinde; 6, 7 ve 8’inde hasar toparlanma süreci olduğu için, hemen hemen herkes yapı dışında olduğu için doğal olarak elektrik tüketimi minimumda oldu fakat sonradan binalarına girilebilecek durumda olanlar veya çadır kentler, konteyner kentler, bazı endüstriyel sanayi tesisleri çalışmalara başlayınca buradaki çekilen tüketim miktarında artış söz konusu oldu.

Mart ayına bakacak olursak mart ayında da yine puant değerlerimiz hemen hemen aynı, stabil seyrediyor fakat...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunun il bazında olanı var mı acaba?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – İl bazında var efendim, bunu da size arz edebiliriz. Bu 11 il geneli; evet, onu da çıkaralım.

Şimdi, bu arada, Orhan Bey de bahsettiler, TEİAŞ en kısa sürede hemen toparlayıp sisteme enerji arzına başladı fakat tabii, kalıcı hasarlar nedeniyle, çekilemez olan güç nedeniyle, kullanılamaz bağımsız bölümler nedeniyle mutlaka bir yük kaybı, TEİAŞ’tan çektiğimiz yükte azalma oldu; bu da azalan miktarları ifade ediyor. İlk iki günde sağlıklı değer olmadığı için ayın 9’undaki çekilen yükteki düşüş 859 megavat, 11’inde 1.000 megavatlık bir yük düşüşü var. Artık martın 1’inden itibaren veya martın 3’ünden itibaren stabil bir duruma geldik, şu anda TEİAŞ’tan normalde çekilen yükün 178 megavat eksisini çekiyoruz, dağıtım sisteminden bu kadar eksik yük çekiliyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani deprem öncesine göre...

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet, deprem öncesine göre Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu azalan miktar yani.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Evet, azalan miktar efendim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bence Türkçe sözcük kullanın yani “azalan” deseniz dana anlaşılır olur.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Peki, efendim, azalan diyelim, revize edelim bunu, yeniden sizlere arz edelim. İnkıta dediğimiz, kesinti yapılan miktar, kesintiye uğrayan miktar, azalan miktar, doğru.

Efendim, bu arada, demin başlarken size arz ettim, biz 4 dağıtım bölgesine 17 dağıtım bölgesini seferber ettik. Trakya’dan başlayarak Rize’ye, Artvin’e kadar...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunlar sizin araç gereçleriniz mi, dağıtım şirketlerinin mi?

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Bizim hiçbir araç gerecimiz ve elamanımız, ekipmanımız yok Sayın Başkanım, tamamıyla dağıtım şirketlerinin.

Ta Trakya’dan, Edirne’den başlayarak Antalya’ya kadar, Rize’ye kadar, Artvin’e kadar, Ardahan’dan, Kars’tan, Hakkâri’den yani Türkiye’nin yaklaşık 70 ilinden toplamış olduğumuz ekip, ekipman ve desteğin organizasyonunu yaparak koordineli bir şekilde sahaya sevkiyatını gerçekleştirdik, bunların dağılımını yaptık. Dediğim gibi sizlere, biz ilk etapta sanki dördüncü seviye bir afet durumuyla baş başa kalmış gibi kısmi bir seferberlik olacağını zannettik fakat bizim şebeke imarla bütünleşik olduğu için imarın gördüğü hasar kadar bizim şebeke de hasar gördü. Bunun üzerine biz Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Maraş, Malatya, Osmaniye olmak üzere bu illerin tümüne toparlamış olduğumuz ekip, ekipman ve elemanların sevkiyatını yaptık.

Şöyle arz edeyim sizlere: Sol sütundaki sarı olan “şirket” dediğimiz, orada, yörede faaliyet yapan şirketin kendi kaynakları. Mesela, 67 tane kamyon ve kamyoneti kendisinin, yerleşik dağıtım şirketinin kullandığı varmış, biz 115 tane de destek gönderdik, toplamda 182 tane sahada, 11 il genelinde kamyon, kamyonet faaliyet yürüttü. Sepetli araç olarak o yörede faaliyet yürüten şirketlerin 165 tane sepetli aracı sahaya sürüldü, biz 207 tane de Türkiye genelinden toparlayıp sevk ettik, 372 tane sepetli araç faaliyete alındı. 4x4 ve 4x2 araçlar sevk ettik; 880 tane sahanın kendisinde vardı, 611 tane de diğer bölgelerden sevk ettik, yaklaşık 1.500’e yakın araç filosu oluşturuldu. Vinç ve kepçe sevkiyatı yaptırdık dışarıdan. Jeneratör ilk etapta çok acil ihtiyaç olması hasebiyle yaklaşık 2.800 tane mevcut, sahada

şirketlerin kendilerinin vardı, 450'ye yakın da biz civar illerden veya Türkiye genelinden sevk ettirdik, 3.277 tane jeneratör, dağıtım şirketlerinin kendi gayretiyle ve çabasıyla... Bu, Kızılayın, AFAD'ın veya Cumhurbaşkanlığımızın yapmış olduğu sevkiyatların dışındaki sevkiyatlardır; bu, TEDAŞ'ın kendi koordine ettiği sevkiyatlar. Bunların toplam gücü de yaklaşık 70 bin kVA'ya denk geliyordu.

Personel olarak da... Sahada -dediğim gibi- ilk etapta herkes kendi cenazesıyla, hastasıyla, yaralılarıyla uğraşmaya çalıştığı için tabii, anından herkes olaya vaziyet edemedi ama kısa bir süre sonra dağıtım şirketlerinin yaklaşık 3.178 elemanı sahaya sürüldü, toparlandıktan sonra sahada faaliyetlere başlandı. Dağıtım şirketlerinin 2.661 elemanını biz toparlayıp sahaya sevk ettik, en yüksek de 5.839 elemanla sahada hizmet verildi 11 il genelinde. Şu anda, peyderpey sahadaki enkazın, hasarların toparlanmasına bağlı olarak bir azalma yaşadık tabii. Ortalama 97 tane kamyon sahada hizmet veriyor, 263 tane sepetli araç, 1.250'ye yakın "4x4" "4x2". Tabii, ihtiyaç azaldıkça 12 olan vinç sayısı 6'ya düştü, jeneratör sayımız 2.898'e düştü, gücümüz de 42 bin kilovatampere düştü -kVA'ya düştü- personel sayımız da 4.400'e düştü. Sahadaki gelişme ve iyileşmelere bağlı olarak geri çekilmesi neticesinde böyle bir değer oluştu.

Bu arada gerek AFAD tarafından gerekse oradaki mülki amirler tarafından bizlere aktarılan "Şurada şöyle bir çadırkent veya konteynerkent var, tesis ediliyor, inşa ediliyor; bunlara elektrik altyapısı gerekir, elektrik enerjisi arızı gerekir." dedikleri bir tablomuz var. Bizim -bize gelen talepleri alarak- bunların elektrikleştirilmesi için günlük, düzenli olarak takip ettiğimiz bir tablomuz var. En dip sayıya -yaklaşık 11 ilde- bakacak olursak; bize bildirilen 850 tane çadırkent 833'ünün elektrik altyapısı hazırlandı, enerji arzına hazır hâle getirildi şu anda, 17 tanesinin de çalışması devam ediyor. Bize bildirilen yaklaşık 273 tane konteynerkent 244'üne yine enerji arzı sağlandı, 29'unun da... Tabii, konteynerkentler sürekli artıyor, devam ediyor yani biz elektrikleştirmeyi yüzde 100 yapsak bile yeni bir konteynerkent çıkıyor, onu da elektrikleştirmek gerekiyor dolayısıyla bunun sıfırlanması ancak konteynerkentlerin inşasının bitiminden sonra olur. O yüzden sürekli enerjiyi vermeye devam eden bir portföy olacak burada. Genelinde toplamda yaklaşık -şöyle bakacak olursak- 75 bin tane çadır, 40 bin tane de konteyner elektrikleştirilmiş veya elektrikleştirme çalışmaları devam ediyor.

Bu arada bölgeden bazı resimlere bakacak olursak; burada, soldaki birinci resim bir dağıtım binasının, dağıtım merkezinin hasar görmüş hâli. Ortadaki, o hasar görmüş binadan çıkarılan trafonun tamir edilerek devreye, servise alınma çalışmasını gösteriyor. En sağdaki, bir beton direğin titreme anında kırılmış hâlini gösteriyor. Bir sonrakinde yine aynı kırık direği görüyoruz. Ortadaki resimde, dağıtım merkezi dediğimiz, içinde trafo ve pano olan bir kompakt merkezin duvarlarının patlamış ve duvarlar patladığı zaman oradaki malzemeye verdiği hasarı görüyoruz. Burada en sağdaki resimde direk tipi trafonun panosunun göçtüğünü görüyoruz. Trafo yukarıda sağlam duruyor ama panosu göçmüş durumda. Buradaki soldaki resimde, yine dağıtım binasının içindeki duvarın yıkılması nedeniyle hasara maruz kalan cihazları görüyoruz. Ortadaki resimde dikkat ederseniz trafo yere düşmüş, yukarıdaki platformdan direğin dibine düşmüş. En sağdaki direk sarsılma nedeniyle bir burulma yaşamış veya diğer iletken çekmesi değil de burulma yaşamış. Buradaki resimde yine sahadaki açıktaki bir trafonun devrilmiş hâlini görüyoruz. Ortada direk, enkaz altında kalan bir direk. En sağdaki yine enkaz altında kalan bir direk, enkaza maruz kalmış. Buradaki, soldaki, sokaktaki bir pano; arıza nedeniyle tamirata yapılıyor, elektrikleştirilmeye çalışılıyor. Sağ tarafta, çadırkente elektrik verilmesi için yapılan çalışmadan bir görüntü. Bir sonrakinde, yine direğin tepesinde şebekeyi toparlamaya çalışan bir işçi. Ortadaki resimde, arızalanan trafo binasına, dağıtım merkezine yeni trafo montajı yapılmaya çalışılıyor. Burada da sepetli araçla şebeke toparlanmaya çalışılıyor. Yine, burada, direğin tepesinde şebekeyi onarmaya çalışan bir çalışanımız var. Burada, dikkat ederseniz, bina tam göçmemiş, yarım göçmüş durumda. Tabii, bu göçtüğü zaman doğal olarak bizim şebeke de göçecek, direği alıp yere yatıracak.

Burada bina göçmediği için bizim direk de orada sağlam durabiliyor. Buradaki, yine panolarımızın, dağıtım binasındaki panolarımızın durumunu gösteriyor. Sağdaki trafo platformdan düşmüş, asılı kalmış şu anda, oradaki iletkenler kendisini tutuyor. Burada da trafo dağıtım merkezimizin hasarlanmış hâli, diğer resimde çalışan arkadaşımız şebekedeki arızayı toparlamaya çalışıyor. Burada da sol tarafta gördüğümüz bu örgülü direk, boyalı cıvatalı dediğimiz galvanizli direk, sarsıntı nedeniyle hasarlanmış. Sağ taraftaki yapı da yine konteyner kentteki elektrikleştirme çalışması. Buradaki, en soldaki bina trafo binasının içi, yine hasar görmüş. Ortadaki trafo binası göçmüş, duvarları ve kendisi. En sağdaki direk demin gördüğümüz örgülü direğin göçmüş hâli. Burada, solda trafo kaidesinden çıkmış, kaidesinden düşmüş dolayısıyla çalışma imkânı yok. Ortadaki bina yine trafonun üzerine çökmüş, burada da panomuz göçük altında kalmış.

Efendim, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sunumum bu kadar, arz ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Önce sorular var.

İlk soru için İstanbul Milletvekili Sayın Gökan Zeybek.

Buyurun Gökan Bey, size söz veriyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ bünyesinde çalışan başta zor koşullarda, eksi 10 derecede, eksi 15 derecede, yirmi dört saat deprem bölgelerindeki insanlarımıza enerji vermek için çalışan bütün emekçilerin şahsında tüm çalışanlara teşekkür ediyorum, hepsine başarılar diliyorum.

Tabii, sözlerime şöyle başlamak istiyorum: Türkiye’de bu 23 bölgedeki enerji dağıtım şirketleri meselesi Türkiye’nin bir kanayan yarasıdır. Enerji ve gaz gibi temel ihtiyaç olan ürünlerin dağıtımının bir kamusal hizmet olması ve bu hizmetin de kamu eliyle gerçekleştirilmesi konusundaki kararlılığımızın devam ettiğini belirtmek istiyorum. Aslında sizin de görüntülerde gösterdiğiniz pek çok hasar görmüş olan ister direk ister trafo binası gibi tüm yapıların, dağıtım şirketleri eliyle toplam elde ettikleri cirolar içinde yatırıma ayırması gereken payları ayırmadıklarını yani emeği zaten çok düşük ücretlerle çalıştırdıklarını, taşeron sisteminin yaygın bir biçimiyle enerji dağıtım şirketlerinde egemen olduğunu, geçmişte bu kurumda kamu eliyle yani TEDAŞ eliyle bütün dağıtımın yapıldığı dönemlerde -işte, benim bildiğim, İstanbul’da Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ’nin bir kamu şirketi olduğu dönemde- emekçilerin almış oldukları reel ücretlerin son derece azaldığı ve ciddi biçimiyle yoksullaştığı ve bunun ötesinde de dağıtım şirketlerinin yatırım yapmayarak hâlâ 21’inci yüzyılda, 2023 yılında Anadolu’nun pek çok bölgesinde elektrik dağıtım hatlarının direklerle taşınıyor olması, trafo binalarının otuz yıllık, kırk yıllık, elli yıllık binaların içinde yüksek teknoloji ürünü enerji dağıtım aparatlarının bulunuyor olmasının temel sebebi bu yanlış tercihtir. Bu tercihin arkasında tabii siyasal nedenler de vardır. Burada dağıtım yapan şirketlerle ilgili daha önce de sizin bize vermiş olduğunuz bir sunum vardı, o sunumda da firmalar biliniyordu. Şimdi, Türkiye’de bölge bölge dağıtılmıştır ve bu dağıtım işinde -çok ilginç- hatta enerji işiyle doğrudan ilişkisi olmayan, çok yakın dönemde enerji piyasasına oyuncu olarak girmiş olan kimi şirketlerin de bu dağıtımdan pay aldığını görüyoruz. Yine, bölgede dağıtım yapan Toroslar Enerjinin sahibi olduğu firmaların da bu bölgenin dışında, başka isimlerle de dağıtım şirketlerinin olduğunu ve Türkiye’nin başka coğrafyalarında da dağıtım yaptığını biliyoruz.

Bunları belirttikten sonra şunu söylememiz gerekiyor: Bütün afet sonrası senaryo, aslında enerjinin kesintiye uğraması sonrasındaki diğer iş akışlarının aksaması üzerine. Yani biz bugün bu Komisyonda enerjiyle ilgili neyi konuşacağız? Bir: Afet öncesinde enerjinin kesintiye uğramaması

için neler yapılması gerekir ve bunları kimin yapması gerekir, hangi kurumun sorumluluğunda bizim bu hizmetleri görmemiz gerekir? Nedir bu riskler? Bir: Ülke genelinde enerji kesintisi riskimizi nasıl azaltabiliriz? Altyapı tesislerinin hasar görmesi riskini azaltmak için bu tesislerin iyileştirilmesi konusunda kaç yıllık bir zaman dilimi içinde bir süreç yönetimi, strateji planı oluşturduk? İletişim hizmetlerinin sağlanamaması durumunda neyi alternatif olarak devreye sokabiliriz? Ulaşım altyapısının hasar görmesiyle enerji nakil hatlarında meydana gelecek olan hasarların bizi nasıl etkileyeceği konusunda bir senaryomuzun olması gerekir. Afet bölgelerinde, sadece deprem değil afet bölgelerinde enerji dağıtım şirketinde çalışan personelin de afetzede olması durumunda bunun yerine ikame edilecek olan personelin hangi senaryolarla bölgeye ulaştırılacağına mutlaka oluşturulması lazım. İkincil afetlerin oluşmasını engellemek için ne gibi tedbirler alındığının yani deprem sonrasında yangın ya da başka afetler meydana gelmesi durumunda kurumun bu senaryoları yapıp yapmadığının bilinmesi gerekir. Bir de teknik malzeme arzının sağlanması konusunda nasıl bir çalışma olması gerekir?

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, enerjiyle ilgili, dediğim gibi, TEDAŞ'la ilgili önümüzdeki süreçte acilen yapılması gerekenleri de kısaca şöyle özetleyebilirim. Enerji hususuna ilişkin olarak Detay Önlem Planı'nın oluşturulması lazım. Deprem sonrasında enerjinin sürekliliğinin sağlanması için yapılacaklara ilişkin bir eylem planı hazırlanması, elektrik dağıtım şirketleri ve AFAD koordinasyonuna ilişkin kontrollerin yapılması; elektrik üretim, iletim ve dağıtım altyapılarının deprem dayanıklılığının test edilmesi, sismik testler yapılarak elektrik ve haberleşme altyapısının sismik durumunun gözden geçirilmesi ve deprem sayılarının denetlenmesi gerekir. Afet öncesinden başlayarak afet sonrasında kadar hasar tespitlerini yapabilmek için "drone"lar ve uydu görüntü işleme özellikli Hasar Tespit Projesi'nin hayata geçmesi gerekir. Kentteki trafo merkezlerinin deprem dayanıklılığına ilişkin testlerinin yapılması, trafoların insan yaşamının olduğu yerlerden çıkarılması, arazi elde etme konusunda yaşanan sorunların çözülmesi ve imar planlarında yer alması konusunda bir yasa ve yönetmelik değişikliğinin yapılması gerekir. Afet sırasında mutlak kesintiler göz önünde bulundurularak kentin statik açıdan uygun ve depreme dayanıklı olan her yapıda güneş enerji sisteminin yaygınlaştırılması ve kamu yapıları ve kurumsal binalar başta olmak üzere uygun her çatıda güneş enerji sisteminin kurulması gerekir. Kent genelinde güneş ve rüzgâr çözümlerinin hibrit olarak düşünülmesi ve bir arada planlanması gerekir. Afet durumunda da enerji sistemlerinin güvenliğinin nasıl sağlanacağını planlanması gerekir. Sokak aydınlatmalarının afete dayanıklılığı konusunda çalışma yapılması ve arama kurtarma sırasında kullanılmak üzere taşınabilir aydınlatma ünitelerinin kurgulanması gerekir. Deprem toplanma alanları ve afet parklarının güneş enerji sistemlerinin kurulması gerekir. Tüm kamusal alanlarda yer alan sokak lambalarının solar direkler olarak düşünülmesi ve şarj sistemlerinin kurulması gerekir. Yaşamsal ihtiyaçlar için güneş enerji sistemlerinin mikro ölçeklerde kurgulanması ve bagaja sığabilir ölçülerde temin edilmesiyle ilgili bir senaryonun hazırlanması gerekir. Kent geneli ve komşu iller için jeneratör envanterinin oluşturulması ve depremde hangi jeneratörün nerede kullanılacağını senaryosunun hazırlanması gerekir. Tüm mahalle ve sitelerde jeneratör bulundurulmasının zorunlu hâle getirilmesi gerekir. Sanayi kuruluşları, hastane, sağlık tesisleri gibi kritik alanlarda zorunlu jeneratörlerle ilgili standartların değerlendirilmesi ve denetimlerinin yapılması gerekir. Jeneratörlerde kullanılacak akaryakıtın uygun koşullarda ve güvenli bir şekilde depolanması ve bu denetimlerin de düzenli olarak yapılarak yeterli miktarda yakıtın depolandığının kontrol edilmesi gerekir. Arama kurtarma çalışmaları sırasında kullanılmak üzere sessiz jeneratörlerin temin edilmesi ve deprem anında kullanılması için açık alanlara yerleştirilmesi, arama kurtarma ekipleri gerekli ekipmanının ve hilti, manivela, demir kesme makasları gibi mekanik aletlerin de bu mobil jeneratörlerin yanında konumlandırılması gerekir. Jeneratörlerin arama kurtarma alanına veya çadır kentlere taşınması için bir planlama yapılması gerekir. Jeneratörlerde kullanılacak akaryakıt stoku için güvenlik önlemlerinin alınması gerekir. Hastaneler

için toplam enerji tüketimine yönelik üretim gücünün sağlanmasına yönelik planlama yapılması ve UPS destekli enerji üretim sisteminin kurulması gerekir. Doğal afetler için ortak kullanıma açık iş makinelerine ait bir envanter oluşturulması ve vergi muafiyeti uygulamasıyla iş makinesi sahibi firmaların afetlerde belediye hizmetine destek olmalarının sağlanması için bir eş güdüm yapılması gerekir. Son olarak da bina içi acil aydınlatmaların şebeke kesintilerinde devreye girmesi konusunda standartlar getirilmesi, var olan standartların gözden geçirilmesi gerekir. Sayın Başkanım, hatırlarsanız İstanbul Marmara depreminden sonra tüm binalarda pilli, şarjlı aydınlatmalar çok yaygın olarak kullanılmıştı ancak sonrasında bu denetimler yapılmadığı için ortak kullanım alanlarında, merdivenlerde ve başka alanlarda bunlar süreç içinde kendiliğinden yok oldular. Bu konularla ilgili de denetimlerin sıklaştırılarak belli bir yasal standart getirilmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Arkadaşlar, cevap vereceğiniz hususlara cevap verin veya bazı kısımlarına yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Efendim, ben değerli öneri ve katkıları aldım, bunların notlarını aldık; çalışıp cevap verilmesi gerekenlere cevap vereceğiz ama birçoğu öneri niteliğinde, bunları dikkate aldık, bunları değerlendireceğiz.

Teşekkür ederiz, sağ olun; faydalı öneriler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Faydalı hususları değerlendirelim. Hakikaten, az önce söylenilen, özellikle İstanbul’da bu sistem neredeyse hiç kalmadı, daha değil mi?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kalmadı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani eskiden bir elektrik kesintisi hâlinde...

NECİP NASIR (İzmir) – Hastanelerde falan var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Ben teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Allah başka kaza bela göstermesin.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRÜ ÖMER SAMİ YAPICI – Amin.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi 3’üncü sunumu Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Doğal Gaz Piyasası Başkanlığı Daire Başkanımız Hüseyin Daşdemir tarafından yapacak, yanında Musa Cem Önal var, GAZBİR Derneği Genel Müdürü.

Diğer arkadaşlar da beklesin çünkü enerji bir bütün olduğu için...

Evet, hazır mıyız arkadaşlar?

Buyurun.

3.- EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi Başkanı Hüseyin Daşdemir’in, 6 Şubat depremini yaşayan 11 ildeki şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Efendim, saygılar sunuyorum.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzu, hazırunu saygılarımla selamlıyorum.

Ben, EPDK Doğal Gaz Daire Başkanı olarak 11 ildeki şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme arz edeceğim. Tabii, BOTAŞ Genel Müdürümüz Burhan Özcan Bey de burada. Bu sefer elektriğin tersi bir yönde olacak; önce dağıtım faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme, sonra BOTAŞ'ın ana iletim hatlarıyla ilgili bilgilendirme yapmış olacağız. Hemen sunuma hızlıca geçiyorum.

İlk sunumumuzun başlangıcında önce bir Türkiye'nin geneliyle ilgili, şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyetleriyle ilgili büyüklükleri kısaca bir arz edeyim. Şu anda Türkiye'nin genelinde 81 ilimiz ve 743 tane ilçe ve beldemizde doğal gaz kullanılır durumda, her geçen yıl bu sayı artarak devam ediyor. 2022 yıl sonu itibarıyla doğal gaz dağıtım şebekesinin toplam uzunluğu Türkiye genelinde 180 bin kilometreye ulaştı. Her yıl doğal gaz dağıtım şebekemiz de yüzde 7 civarında bir önceki yıla göre büyüyor. Sol alttaki grafiğimizde de her yıl nüfusa, doğal gaz dağıtım şebekesinin ulaştığı nüfus ve kullanıcı sayılarını göreceksiniz. 2022 yılı itibarıyla 70 milyon vatandaşımıza doğal gaz ulaşmış, bunun 60 milyonu da aktif olarak kullanılır durumda. Abone sayısı olarak, Türkiye genelinde, şu anda abone sayımız 19,5 milyonun üzerinde, 20 milyona yaklaştı. Abone sayımız da doğal gazda her yıl yüzde 7,5 oranında büyüme gösteriyor.

Depremden etkilenen 11 ille ilgili deprem öncesi büyüklükleri kısaca özetledik. Deprem bölgesindeki 11 ilin toplam doğal gaz dağıtım şebekesi uzunluğu 21 bin kilometre. Burada Türkiye'deki toplam uzunluğun yüzde 12'si civarında bu 11 ilin şebeke uzunluğu. 11 ildeki toplam doğal gaz tüketimi yıllık 4,5 milyar metreküp civarında, Türkiye doğal gaz toplam tüketiminin de yüzde 9'u bu bölgede tüketiliyordu, deprem öncesi verilerden bahsediyorum. Deprem bölgesindeki 11 ilin abone sayısı doğal gazda 2 milyon, Türkiye toplam doğal gaz abone sayısına oranı da yüzde 10. Yine, 11 ildeki deprem bölgesi nüfusun 13,9 milyon, Türkiye toplam nüfusuna oranı yüzde 16. Deprem öncesi, deprem bölgesinde doğal gaz kullanan nüfus sayısı 7,5 milyondur, bunun da Türkiye'deki toplam doğal gaz kullanan nüfusa oranı yüzde 12.

Burada da son grafiğimizde konut ve bina sayıları deprem öncesi 11 ildeki doğal gaz kullanan toplam konut sayısı 2 milyon, bina sayısı 398 bin. Konut sayısı ile abone sayısı birbiriyle orantılı gördüğünüz üzere.

Şimdi, bu grafiğimizde deprem 6 Şubat öncesi bu 11 ildeki doğal gaz durumu nasıl 6 Şubat itibarıyla tamamen doğal gazı kesilen iller, kısmen kesilen illerin çubukları grafik hâlinde görüyoruz burada. Öncelikle, Antep en üst sırada, abone sayısı olarak en yüksek il olduğu için onu görebiliriz. Antep doğal gazının 6 Şubat itibarıyla tüm şehirde sıfırlandığını görüyoruz. Bunu biraz sonra BOTAŞ Genel Müdürümüz Burhan Özcan Bey izah edecek. 4-5 ilimizde iletim hatlarında, ana iletim hatlarında yaşanan hasarlardan dolayı bu illerde doğal gaz tamamen sıfırlandı ilk günlerde; Maraş, Adıyaman, bir de Hatay'da sanırım. Daha sonra, buradaki grafikten de görüleceği üzere çok hızlı bir şekilde hem iletim tarafında hem dağıtım tarafında hasarlara, boru hasarlarına müdahale edilerek yaklaşık bir hafta on gün içerisinde gaz kullanma oranları yukarıya dönmeye başladı. Çok hızlı bir müdahale, zor şartlara rağmen yapıldığını görebiliyoruz bu grafikten.

Hızlıca devam ediyorum.

Deprem bölgesindeki doğal gaz dağıtım şebekesi uzunluklarını tekrar, ayrıca bir slaytta burada il bazlı göstermiş olduk, biraz önce kısa versiyonunu göstermiştik. Deprem bölgesi deprem öncesi ve sonrası abone sayısı grafiklerimiz bunlar. Deprem öncesi 11 il 2 milyon demiştik, deprem sonrası bunun

konut abonesinin 1 milyon 680 bine düştüğünü görüyoruz 11 il için. Her il için de burada ayrı ayrı düşüş oranları gösteriliyor. Yani deprem sonrasında 336 bin abonenin bunun içerisinde tabii yıkık, ağır hasarlı binalar da var, göç etkisi de var.

Burada da deprem bölgesindeki oturulabilir ve oturulamaz durumda olan binalardaki konut abone bilgilerini il bazlı ortaya koymaya çalıştık. Burada yeşil çubukla gösterilen kısım, oturulamaz durumda olan binaların oranı. Göreceğiniz üzere, Hatay en yüksek oranda, Maraş, Malatya ve Adıyaman devamında geliyor, diğer illerimizde durum daha normal durumda görülüyor.

Buradaki grafiğimizde deprem sonrasındaki konut abone sayılarını görüyoruz. Söylediğimiz gibi, deprem öncesi bu illerde 2 milyon doğal gaz abonesi vardı, 336 bin azalarak 1 milyon 686 bine düştü. Abone sayısındaki düşüşün yaklaşık yüzde 85'inin oturulamaz durumda olan binalardan, geriye kalan yüzde 15'inin ise göç etkisinden oluştuğunu biz tahmin ediyoruz. Bu konuda net veri yok ama bina sayısı ve abone sayısındaki düşüşle orantıladığımızda böyle bir tablo ortaya çıkıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hatay ilçeleri dâhil mi? Hatay'daki oran çok yüksek yani ilçeler dâhil mi? Bütün ilçelerde doğal gaz var mı?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – İlçeler dâhil efendim. Doğal gaz olmayan 4 ya da 5 ilçe var; Yayladağı, Altınözü, Samandağ, bir de Kumlu, 4 ilçede yok.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Reyhanlı da var mı?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR Reyhanlı'ya yeni geldi. BOTAŞ iletim hattını getirdi, şehir içi doğal gaz çalışmaları da geçen sene başladı. Kullanım az da olsa var.

Burada da deprem bölgesindeki doğal gaz kullanan bina bilgilerini, binalara doğal gaz arzı sağlanma yüzdelere göre görüyoruz. Burada, bu oran da oturulamaz binalar düşüldükten sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hasarsız veya az hasarlı raporu verdiği binalar üzerinden bu oranlar. Dolayısıyla, 4 il haricinde diğerlerinin tamamında oturulabilir binalara gaz arzı yeniden sağlanmış durumda, diğer illerimizde de yüzde 90'ların üzerinde. 11 ilin toplamının ortalaması yüzde 98 yani oturulabilir durumda olan binalara yeniden gaz verme oranımız şu anda yüzde 98.

Depremden etkilenen 11 ildeki doğal gaz kullanan toplam 398 bin adet binadan 59 bin adet bina oturulamaz durumda olup geriye kalan 339 bin adet binanın 332 bin adedine hâlihazırda doğal gaz arzı sağlanmıştır. Geriye kalan 7 bin binaya da doğal gaz verme çalışmaları devam etmektedir. Söz konusu illerde yaklaşık 148 bin binaya deprem sonrası yeniden gaz arzı sağlanmıştır.

Bu bölümde de 11 ilimizdeki doğal gaz şebekelerinin çelik ve polietilen dediğimiz... Polietilen daha sert bir plastik malzeme, çelikten sonra sokak aralarındaki malzeme bu, sarı renkli borular, görmüşsünüzdür. Şimdi, çelik hatlarda bu ilde sadece 2 ilçede, Islahiye ve Nurdağı'nda hâlen kesinti var doğal gazda. Islahiye ve Nurdağı'ndaki yıkımın büyüklüğü nedeniyle oradaki çelik hatlarda hâlâ kesinti var. Diğer illerde ve ilçelerin tamamında çelik hatlara gaz verilmiş durumda. Polietilen dediğimiz, sokak aralarındaki daha düşük basınçlı hatlarda ise hâlâ yıkım ve enkazdan dolayı 10 ilçede -Islahiye, Nurdağı, Antakya, Dulkadiroğlu, Onikişubat, Pazarcık, Türkoğlu, Battalgazi, Yeşilyurt ve Doğanşehir'de- polietilen hatlarda kısmi kesintiler enkazdan dolayı devam ediyor.

Bu bölümde de TEDAŞ'ın sunumunda olduğu gibi, yine, 81 ildeki diğer doğal gaz dağıtım şirketlerini koordine ederek bölgeye sürekli, peyderpey, ihtiyaca göre araç ve personel sevkıyatı yapıldı EPDK koordinasyonunda. Burada, diğer illerden gelen, bölgede görev yapan toplam 684 araç ve 1.841 doğal gaz personeli var; şehir içi doğal gazı için bahsediyorum, BOTAŞ'ın bölgede ayrıca çalıştırdığı

çok sayıda personel ve araç var, Burhan Bey onları anlatacak. Bu araçların 445'i bölgedeki dağıtım şirketlerine, 239'u diğer illerden gelen destek ekiplerine ait. 1.841 personelin de 1.381'i bölgedeki personel, 460 personel de diğer illerden destek için gelmiş.

Doğal gaz dağıtım şirketlerinin çağrı merkezleriyle ilgili rakamlara baktık, özellikle o ilk bir ayda, yeniden gazlamaların yapıldığı dönemdeki binalarda oturmak isteyen yani oturulabilir durumda olup evine girmek isteyen, duş almak isteyen vatandaşlardan gelen doğal gaz taleplerini karşılama oranlarına baktık. 203 bin ihbar gelmiş bu bölgeden, bunların da oranlarına baktığınızda yüzde 55'inin, 112 binin gaz açma talebi, gaz kesikliği talebi olduğunu görüyoruz; bunların da olumlu şekilde karşılanma oranını yüzde 99 olarak tespit ettik.

Şimdi, bu bölümden sonra -şimdiye kadar istatistiksel rakamlar üzerinden gittik- bir doğal gaz dağıtım şebekesi, iletim şebekesi sonrasındaki hasarlar nasıl giderilir, aşama aşama doğal gaz dağıtım şebekesi nedir, görsel olarak da biraz onu izah etmek istiyorum Komisyonumuza. Şimdi, BOTAŞ tarafında bu görselde iletim hattındaki hasarlar giderildikten sonra doğal gazda şehirlerin girişinde RMS istasyonu dediğimiz bir basınç düşürücü istasyon vardır. Bu istasyonlara doğal gaz 70 barda gelir ve burada, RMS istasyonlarında 20 bar civarına düşürülür şehir içine. Henüz daha şehir içine girmeden, yine burada bir çelik hat vardır, bir süre çelik hat devam eder 20 bar civarı, 12-19 bar aralığında gider bu. "Bölge istasyonu" dediğimiz mahallelere girişte bölge regülatörleri vardır, burada da doğal gazın basıncı 4 barlara düşürülür. Buradan sokak aralarındaki, caddelerdeki "polietilen hat" dediğimiz o sert plastikten yapılan hatlara geçer. Burada da 1 ile 4 bar arasında dolaşan doğal gaz binaların önündeki "servis kutusu" dediğimiz kısma gelir, burada da regülatör vardır, vanalar vardır ve evsel kullanıma uygun olan basınç aralığına, 21 milibara düşürülerek evlerimizde kullanılır hâle gelir.

Şimdi, burada, ilk etapta BOTAŞ'ın ana iletim hatlarındaki hasarlar hızlıca giderildikten sonra bizim doğal gaz dağıtım şirketlerinin RMS istasyonlarında oluşan hasarlardan bazı görseller koyduk. Burada "izolasyon mafsalları" dediğimiz contalarda esnemeler, kırılmalar, kopmalar görüyoruz. Deprem sonrası yeniden doğal gaz arzı sağlanması prosedürünü hızlıca, görsel olarak kafalarda bir canlansın diye anlatmaya çalışacağız. İletim hatlarındaki hasarların onarılması sonrası şehir girişi istasyonu girişine kadar gaz arıza sağlandı. Şehir giriş istasyonu RMS-A'da tüm kontroller sağlanarak gerekli bakım, onarım işlemleri tamamlandı ve istasyona gaz alınmaya başlandı. İstasyon sonrası -biraz önceki görselde gösterdiğim- çelik hatların kontrolü ve onarımları yapıldı. Çelik hatlardan sonra bölge istasyonlarının kontrolleri ve gazlanmaları yapıldı. Ondan sonra daha büyük çapta...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sadece çelik boru mu kullanıyorsunuz iletimde?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – İletimde çelik boru, hem ana iletimde hem de şehir öncesi aradaki çelik hatlarda hep çelik kullanılıyor yüksek basınçta.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Başka tür boru?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Başka bir alternatif malzeme var mı Burhan Bey? Benim bildiğim yok çelikten başka.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Şehir içinde polietilene dönüşüyor.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Polietilen hatların da kontrolleri yapıldıktan sonra, bu defa daha küçük çapta, sokak aralarındaki polietilen hatlara geçiliyor. Burada da enkazların olduğu alanlardaki sokakların girişinde "körleme" dediğimiz bir operasyon yapılıyor ki kademeli olarak çelik hatta ve bölge istasyonlarına, polietilene gaz verildiğinde enkazın olduğu tarafa doğal gaz gitmesin, orada kalsın diye; yangın, patlama gibi ikincil afetlere neden olmasın diye. Sokak aralarına da doğal gazı verdikten sonra, gerekli kontroller ve körlemeler yapıldıktan

sonra kaçak arama faaliyetleri yoğun bir şekilde başlıyor hem araçlarla hem de el cihazlarıyla. Binaların önündeki servis kutularının tek tek kontrolü ve gazlanması, binaların içindeki... Tabii, bu konuştuklarımızın hepsi oturulabilir raporu olan binalar; oturulamaz durumda olanlara, ağır hasarlılara, orta hasarlılara zaten hiç girilmiyor, varsa gaz arzı da vanadan, bina girişinden kapatılıyor. Daire içi tesisatlar da dikkatli bir şekilde kontrol edildikten sonra -gaz kullanma- vatandaşın gazı açılıyor.

Burada -çok kısa- doğal gaz dağıtım şirketlerinin acil eylem planları var, bunları oluşturmaları ve hazır tutmaları gerekiyor; bunlar da deprem anında hemen uygulamaya geçirildi. Bunları tek tek okumayacağım ama tabii, şu vurguyu yapmakta fayda var: Çok şükür, deprem sırasında ve sonrasında -biraz sonra da anlatacağım- bazı şebekelerde kullandığımız gaz stok, deprem vanası gibi ekipmanlar sayesinde ikincil bir afet, bir yangın, bir patlama şehir içlerimizde yaşanmadı, bu konuda iyi durumda şehir içi doğal gaz dağıtım şebekelerimiz.

Bu slaytta da bir binaya kabaca nasıl doğal gaz verilir... Bunu doğal gaz dağıtım şirketlerinin personeline dağıttık çünkü biraz sonra destek ekipleriyle ilgili slayta geldiğimizde göreceksiniz, diğer illerden gelen, daha önce belki hiç gaz açma işinde çalışmamış çok sayıda personel de vardı, bir rehber doküman mahiyetinde binayı gazlama rehberi oluşturduk, ellerine verdik.

Şimdi, RMS-A'lerden başlamak üzere, karşılaşılan en büyük sorunlardan ve bunlarla ilgili yapılan çözümlerden bahsedeceğim. Biraz önce de bahsettiğim gibi, giriş istasyonlarında "izolasyon mafsalı" dediğimiz, bu boruların eklem noktalarındaki hareket kabiliyetini sağlayan malzemelerde hasarlar, kaçaklar gördük ve istasyon içerisindeki vanalarda hasarlar gördük; bunlara müdahale edildi, contalar yenilendi, mafsallar değiştirildi. Dağıtım şebekelerine geldiğimizde de çelik hatlarda kaynak noktalarında kopmalar, polietilen hatlarda, toprak kaymalarının olduğu yerlerde, özellikle borularda kopmalar gördük, biraz önce bahsettiğim bölge istasyonlarında da- bazı hasarlar gördük; bu çelik hatlarda yaşanan kopma ve kesintiler giderildi, deforme olan borular değiştirildi, gerekli yerlerde deplase işlemleri gerçekleştirildi.

Bina ve daire içi tesisatlarıyla ilgili karşılaşılan sorunlar ve üretilen çözümlerden bahsedeceğim. Sayaç bağlantı noktalarındaki contalarda yine kaçaklar gördük; esnek bağlantı elemanlarında, ocak fleksinde, kombi fleksinde kaçaklar oluştuğunu gördük; bazı deprem vanalarının fonksiyonunu yerine getirmediğini gördük -sunumun sonunda özel olarak bir slayt ayırdık bu konuya- kombi cihazlarının atık gaz bacalarının bağlantı noktalarından da bazı yerlerde ayrıldığını gördük; buna üretilen çözümlerle basit onarım gerektirecek arızalar gaz dağıtım şirketi personeli tarafından giderildi, onarımı vakit alacak işlemler ise yetkili iş tesisat firmaları aracılığıyla çözüldü. Deprem vanalarının devreye girmemesi konusunda ise ürün standardında güncelleme yapılması ihtiyacının ortaya çıktığını gördük.

Bu bölümde de "11 ilde -biraz önce bahsettiğim- şebeke enstrümanlarında istasyonlardan servis kutusuna kadar kaç tane hasar var ve mali boyutu ne kadar?" şeklinde bir tablo hazırladık. Burada görüleceği üzere, 12...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 1 milyar geçiyor yani.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – 1 milyar, evet. Şehir içi doğal gaz dağıtım...

Burada bu rakamı aslında en çok yükselten Antep'in İslahiye ve Nurdağı ilçeleri; 417 milyon civarında bir rakam var. Bu 2 ilçenin de yer olarak taşınacağını söylenmesi, lokasyonun kaydırılacağını planlanması, bu nedenle de o ilçelerdeki yapılmış mevcut bütün şebeke kullanılamaz duruma geleceğinden bu rakam bu kadar yüksek görünüyor.

Diğer illerden gelen destek ekiplerinden -biraz önce bahsettim ama- kısaca bahsedeyim. Doğal gaz dağıtım şirketlerinin personelleri (GAZBİR-GAZMER) Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliğinin (GAZBİR) personelleri, yetkili iç tesisat firmalarının personelleri, DOSİDER üyesi –Doğal Gaz Cihazları Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, daha çok yakıcı cihaz, kombi üreten firmaların birliği-kontrol ve müşavir firma personelleri, sayaç okuma firması personelleri bütün bu süreçte sahada çalışmalara aktif olarak katıldılar.

Tabii, Enerji Bakanlığımız, özellikle de bizzat Sayın Bakanımız Fatih Dönmez, yanında ilgili genel müdürler, yetkili arkadaşlarla beraber sürekli sahadaydı, sürekli çalışmaları koordine etti, EPDK olarak biz de Ankara’da kriz masasında yirmi dört saat esasına göre koordinasyon görevinde bulunduk, zaman zaman da sahaya gidip yerinde incelemeler de yaptık.

Burada da doğal gaz dağıtım şebekesinin kaçak arama ve körleme çalışmalarıyla ilgili kısa fotoğraflar, özet fotoğraflar koyduk. İlk fotoğrafta bir doğal gaz kaçak arama aracı görüyoruz sokaklarda dolaşan. İkinci fotoğrafta da lazerli el cihazları var, bunlar enkaza yaklaşımadan, belli bir mesafeden, uzaktan kaçak algılayabilen cihazlar, bunlar da kullanıldı. Körleme çalışmalarıyla ilgili, bina servis kutularıyla ilgili çalışmalardan örnek fotoğraflar. Yakıcı cihazlarla ilgili şöyle bir şey fark ettik, daha önce de karşılaştığımız bir konuydu ama özellikle Elbistan’da, hemen depremin arkasında geceleri eksi 20’lere varan soğuk olunca kombilerde ve tesisatlarda donmalar gördük çok sayıda, Elbistan’ın yarısından fazlası bu durumdaydı. Yine, hemen Enerji Bakanımız Fatih Bey’in inisiyatifiyle DOSİDER ve GAZBİR-GAZMER ekipleri bir iş birliği hâlinde devreye girdiler ve donmuş tesisatların hepsini DOSİDER firmaları da üye firmalar da ücret almaksızın GAZBİR-GAZMER’in desteğiyle değiştirdiler, Elbistan’ı toparladılar.

Şimdi, bu bölümde de doğal gaz dağıtım şebekelerinde EPDK’nin ihale şartnamelerinde bir kural olarak yer verilen “gas-stop” dediğimiz bir malzemeden bahsedeceğim. Bu depremde bunun çok işe yaradığını gördük biz, “check valf” diye de adlandırılan bir sistem. Bu sistem “servis kutusu” dediğimiz, “servis hattı” dediğimiz sokaktan gelen şebekeden binaya giden şebeke üzerine uygun bir yere yerleştirilen bir malzeme. Normal akış zamanında açık pozisyonda duruyor, doğal gaz buradan geçiyor, gidiyor binaya doğru fakat herhangi bir şekilde -bu deprem olmayabilir sokakta yapılan bir kazı çalışması sırasında- servis hattına hasar verilmiş olabilir, bu durumda, servis hattının diğer tarafında ani bir gaz çıkışı olunca bu ekipman basınç farkından dolayı hemen kendini kapatıyor ve sokaktaki doğal gazın o boşluktan dış ortama akmasını, akışını engelliyor. Depremde de yıkılan, ağır hasar alan binaların servis hatlarındaki kopmaların, delinmelerin, bu ekipman sayesinde bu enkazların bulunduğu alanlara gazı kaçırmadığını ve işe yaradığını gördük. Dolayısıyla, bu depremden EPDK olarak da sektör olarak da olumlu anlamda en büyük çıkarımlarımızdan biri bu oldu ikincil afetlerin önüne geçmesi bakımından.

Bir sonraki slaytta da -biraz önce bahsetmiştim- “deprem vanası” ismi verilen veya “deprem sensörü” olarak da adlandırılıyor, doğal gaz iç tesisatlarında kullanılan bir ekipman var. Bu, aslında binaların yangından korunması hakkında yönetmelik kapsamında bir şey, EPDK’nin bir düzenlemesi değil. Bunları da biz sahada gözlemledik fakat bazı illerdeki mekanik deprem vanalarının çalışmadığını gördük yani bunlar nasıl bir prensibe göre çalışıyor? Belli standartta belirlenen sarsıntı aralığı var, o sismik aralığı hissettiği anda binanın kapatması lazım gaz akışını fakat biz rapor olarak da şu anda hazırlatıyoruz, ilgili kontrol müşavir firmalara rapor yazdırıyoruz. Bu rapor geldikten sonra, bunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla ve TSE’yle paylaşıp standardın ya gözden geçirilmesi ya da piyasada bu kapsamda üretilen ürünlerin standarda uygun üretilip pazarlanıp pazarlanmadığının üzerine gidilmesini takip edeceğiz. Sona doğru yaklaşıyorum.

Deprem sonrası biz de dağıtım şebekelerimizdeki güçlü ve zayıf yönlerimizi –biraz önce bahsettiğim gibi- analiz ettik. Güçlü yönlerimiz arasında doğal gaz kaynaklı herhangi bir patlama, yangın meydana gelmemesi bizi mutlu etti. 3 metreden fazla oluşan toprak hareketine rağmen, şebekenin bu kırılıma vermiş olduğu esneme kabiliyeti güzeldi. Biraz önce bahsettim, “gas-stop” uygulamasının faydalarını gördük, sevkiyat kontrol merkezlerimizden de SCADA merkezlerimizden de bütün şehirlerin gaz akışlarının, kesintilerinin, basınç değişimlerinin takip edilebilmesi çok işimize yaradı.

Zayıf taraf olarak ifade edebileceğimiz, eski binalardaki doğal gaz tesisatlarında “dişli bağlantı” dediğimiz bağlantılarda ciddi kaçaklar gördük. Deprem vanalarının işlevlerinin gözden geçirilmesini –biraz önce bahsettim- çelik boru hattı güzergâhları belirlenirken özellikle jeolojik araştırmaların göz önünde bulundurulması gerektiğini bir kere daha -çok ciddi- fark ettik. Esnekliği az, kırılımı yüksek olan izole mafsalların da gözden geçirilmesi gerektiğini anladık.

Son 2 slaytta da depremzede tüketicilerimizle ilgili malumunuz –bir kere daha tekrar etmiş olacağız ama- Cumhurbaşkanî kararnamesiyle geçmiş borçların silinmesi, ayrıca bir Cumhurbaşkanî kararıyla bundan sonraki tahakkuk ve tahsilatların ertelenmesi, EPDK tarafından alınan kararla, depremzede tüketicilerden başka illerde abonelik yapmaya gitse bile güvence bedeli alınmaması şeklinde. EPDK’nin süreç içerisinde hem tüketicileri destekleyici hem de sahada yürütülen çalışmaları kolaylaştırıcı, önünü açıcı çok sayıda aldığı karar var. Bu kararlara da son bölümde yer vermek istedik.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Hakikaten de özellikle depremde sonra bir yangın olmaması gerçekten sevindirici. Demek ki o “gas-stop”ların çalışmasının da bunda mutlaka faydası var. Teşekkür ederiz, hakikaten bütün çalışanları gönülden kutluyoruz.

Hakikaten, yıkık binalarda gaz kesme işlemini de ben arazide, sahada bizzat gördüm, gaz bağlanması da çok hızlı oldu. Teşekkür ediyoruz hakikaten ama bundan sonra, inşallah, bütün kurumlardan istediğimiz gibi, az önce sizin dediğiniz zayıf hususların bir gözden geçirilmesi şart.

Bir de İstanbul’da İGDAŞ bünyesinde “UGETAM” diye bir birim kurmuştuk. UGETAM çok faydalı işler yaptı çünkü ben de İGDAŞ yönetimindeydim o tarihlerde ve böyle bir kurumun kurulmasının çok faydalı olacağını ifade etmiştik. UGETAM bu alanda bir çalışma yapıyor mu? Gerçekten, çok faydalı hizmetler yaptı.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Doğrudur.

UGETAM hâlâ aktif, geçmişte çok ciddi çalışmalar yaptılar, hâlen devam ediyorlar ama deprem özelinde bir çalışmaları olup olmadığını –ben not aldım- öğreneceğim. Fakat İGDAŞ’ın kendisinin şirket olarak Kandilli Rasathanesi’yle beraber çalıştıkları bir erken uyarı sistemi var. Onunla ilgili, yanımıza İGDAŞ’tan aldığımız sunumu getirdik ama tabii, gündemimiz o olmadığı için ayrıca paylaşırsınız Komisyonla e-posta olarak.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, teşekkür ederiz.

Bir de evlere konulan sismik ikaz cihazları vardı, bunlar çalışıyor mu, kontrol ediliyor mu?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Efendim, biraz önce bahsettiğim deprem vanası ve sensöründen mi bahsediyorsunuz yoksa konutun içinde mi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Konutun içinde depremi algılayıp hemen ikaz edecek, hattı kesecek...

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Konut içerisinde öyle bir şey var mıydı?

Ben GAZBİR’den Genel Müdürümüz Cem Bey’e...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Var, var, İstanbul’da var.

GAZBİR DERNEĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL – Efendim, müsaadenizle arz edeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

GAZBİR DERNEĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL – Binalarda kolon altında deprem vanası uygulaması var ama evlerin içinde yani bu yakıcı cihazlarda bazı sensörler var. Onun dışında ayrıca içerideki hatlarda... Ben tekrar kontrol ederim isterseniz yani Komisyonumuzu bilgilendirebiliriz o konuda tekrar.

Müsaadenizle bir konuya daha değinebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

GAZBİR DERNEĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL – Teşekkür ederim.

Ben GAZBİR, Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği adına geldim, bütün haziruna saygılarımı sunuyorum.

En son, 2020 yılında Meclisimiz tarafından kurulmuş olan Depreme Karşı Alınması Gereken Önlemlere İlişkin Araştırma Komisyonumuz vardı. Orada da 18 Aralık tarihinde bir sunum gerçekleştirmiştik GAZBİR adına, aslında, bu sunumda 2020 Ocak ayında Elâzığ’da gerçekleşen depremin sonuçları hakkında doğal gaz dağıtım sektörü olarak bazı değerlendirmelerde bulunmuştuk. Bugün buraya gelmeden önce o notları tekrar gözden geçirdim, orada “Deprem öncesi, anı ve sonrası için değerlendirmeler” başlığı altında bazı notlar paylaşmıştım Sayın Komisyonumuzla. Onların başında bu trafik yoğunluğu konusu vardı yani deprem sonrasında bölgede trafik yoğunluğu yaşanması sebebiyle gaz dağıtım şirketlerimizin acil ekiplerinin olay yerine ulaşmakta güçlük çektiğine ilişkin bir tespitimiz vardı. Burada, bizim acil müdahale araçlarımızın tanınırlığının artırılmasına yönelik bazı taleplerimiz olmuştu yine Komisyonumuz nezdinde. Aslında, bu son yaşadığımız deprem felaketinde de benzer şekilde sorunlar yaşadık, gerek BOTAŞ olsun gerek gaz dağıtım şirketlerimiz olsun lokasyonlara ulaşmakta gerçekten güçlük çekti; bunu not olarak belirtmek istiyorum.

Bir diğer konu, bu asılsız ihbarlar konusu. Daha doğrusu, genellikle bu tür durumlarda medyada, “İşte, bir yerde patlama oldu, şurada arıza oldu.” falan filan gibi böyle tam da gerçeği yansıtmayan haberler ortaya çıkıyor. Bizim ekiplerimiz apar topar o bölgelere gitmeye çalışıyorlar, yine biraz önce bahsettiğim trafik yoğunluğuna rağmen. Burada da aslında, bu gerçeği yansıtmayan paylaşımların çok dikkate alınmaması yönünde, medya tarafından da çok dikkate alınmaması yönünde bazı görüşlerimiz vardı, bunu tekraren yine paylaşabiliriz.

Bir diğer konu, çok önemli bir konu bu; bu GSM hatları ve internette yaşanan kopukluklar sebebiyle yine bizim ekiplerimizde, saha ekiplerimizde iletişim zorlukları olmuştu. Biz 2020 yılındaki toplantıda bunu dile getirmiştik net şekilde. O zaman bu GSM hatlarında bazı iyileştirme çalışmalarının yapıldığı, yapılmakta olduğu yönünde de bilgi sunulmuştu. Bu depremde de malumunuz, yine, bu şeylerde sıkıntı yaşadığımızı söylemem gerekiyor.

Onun dışında, yine Sayın Başkanımın belirttiği bu deprem vanaları konusu var. Bu deprem vanaları bu sismik hareket prensibiyle çalıştığı için artçı sarsıntılarla her defasında tekrar doğal gaz akışını kesiyor kolon hattında. Bu, aslında, gaz dağıtım şirketlerinin faaliyet alanına tam girmeyen bir uygulama ama gidip burada müdahale etmek zorunluluğu ortaya çıkıyor; bu notları tekrar Komisyonumuza arz etmek istedim.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi, sorular var.

İlk sözü Müzeyyen Hanım istedi, Müzeyyen Hanım size söz veriyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum sunum için.

Şimdi, bu afetlere dönük döşemeyle ilgili ya da afet anı, afet sırası ve sonrası için özel bir eğitim veriyor musunuz BOTAŞ personelinize? Çünkü gerçekten riskli bir konu gazın varlığı. Bu süreçte herhangi bir patlama ve yangınla karşılaştınız mı? 7,7 büyüklüğünde ve 7,6 büyüklüğünde 2 büyük deprem sonuçta; böyle bir şeyle karşılaştınız mı? Buna dair personelinizin ya da elemanlarınızın yapacağı ne var, hani buna dair yetiştiriliyor mu? Bunu merak ediyorum.

Bir de afet bölgesinde diyelim ki bu elemanların enkaz altında kalması durumunda bunların yerine ikame edilecek personeliniz hazır olarak bulunduruluyor mu? Çünkü bu bir elektrik kesintisi gibi değil gerçekten doğal gaz riskli bir konu.

Bir de görsellerde gördüğüm kadarıyla çelik borular dahi hasar almış yani ne tür hasarlarla karşılaştınız? Daha çok manşondan mı yoksa çelik borunun kendisinin kırılması şeklinde mi bir hasarla karşılaştınız? Bunu merak ettim. Bu, daha çok fay hatları üzerinde mi meydana geldi? Gözleminiz nedir yani zemin sel miydi yoksa fay zonu üzerinde doğrudan yer alan hatlar nedeniyle mi bu hasarlar meydana geldi? Bunları merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederim, sağ olun.

Oya Hanım, sizin de söz talebiniz vardı.

İstanbul Milletvekilimiz Sayın Oya Ersoy’a söz veriyorum.

Buyurun efendim.

OYA ERSOY (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hoş geldiniz diyorum ben de.

Biraz önce sunumunuzda herhangi bir yangının ve boru patlaması yaşanmadığına dair bir ifadeniz oldu. Sadece sosyal medyaya değil, aynı zamanda ana akım medyaya da Hatay’ın Kırıkhan ilçesi Topboğazı köyünde doğal gaz boru hattında bir patlama yaşandığı yansıdı ve bu konuda da muhtarın da açıklamaları oldu. Bu konuda bir açıklama yapabilir misiniz?

İkincisi, özellikle, özelleştirilen şirketlerle nasıl bir sözleşmeniz var? Bu afet durumu sonucunda bir sürü abone insan göç etti ve şirketlerin tırnak içinde kârdan zarar etmeleri bence söz konusu. Sözleşmede buna dair herhangi bir ibare, ne yapılacağına dair net bir durum var mı? Kısaca bunları sormuş olayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi de Hatay Milletvekilimiz Suzan Şahin Hanım’a söz veriyorum.

Buyurun efendim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim sunumunuz için.

Şimdi, doğrusu, şunu söylemem lazım: Dürüst olmak gerekirse, burada sunum yapan tüm kurumlar süttten çıkmış ak kaşık gibi sunum yaptılar ama en doğrusu bana göre sizinki, en hızlı davranan Kurum da sizdiniz. Teşekkür ediyorum bundan dolayı.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRE BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Teşekkürler, biz teşekkür ederiz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kendi bölgem adına söylüyorum, diğer bölgeleri tabii ki gözlemleme şansım olmadı. Çok temkinli davrandılar ve doğal gaza hızlıca yeniden ulaştık.

Yalnız, şimdi, yeniden düşünmeniz gereken bir şey var, çok da önemli olduğunu düşünüyorum: Bu deprem olan bölgelerdeki insanlar kırsallara taşındılar veya deniz kenarlarındaki yazlık evlerine, tek katlı, 2 katlı evlerin olduğu bölgelere gittiler. Depremden etkilenen 11 ilde hangi ilçelerde doğal gaz bulunmamakta, bu yerleşimlerin akışını, planlamasını yapıyor musunuz? Birçok depremzedenin bu sağlam ilçelere ve köylere gittiği düşünülürse buralara hızlı bir çalışma gerçekleştirilecek mi?

Mesela -ben sunumunuzun o kısmında yoktum ama arkadaşşıma sordum- İskenderun bölgesindeki -Antakya, Samandağ, İskenderun- herkes Arsuz’a geldi, Arsuz’da yazlığı olanın yanına konteyner kurdu ya da bir prefabrik ev yaptı; bir yazlığın içinde 3 tane ev olduk; kış-yaz yaşamak istiyoruz ama doğal gaz yok. Mesela hızlı bir şekilde Arsuz’a doğal gaz planlanmalı. Daha önce yatırım konusunda şöyle bir şey vardı, biz konuşuyorduk EPDK Başkanımızla da görüştük: Bir kısmının BOTAŞ tarafından İskenderun tarafından yapılması gerek, bir kısmının Samandağ tarafından gelmesi; ikisinin aynı anda hızlı ilerlemesi hâlinde bu problem çözülebilir ve çok büyük bir rahatlatma olur. Bir kere öncelikle Arsuz’un doğal gaz altyapı sorununun çözülmesini istihham ediyorum. Büyük bir rahatlık sağlayacak.

Tabii, yine o bölgede depremin az etkilediği Erzin, Dörtöyol, Payas gibi daha az hasar gören ilçelere de nüfus kaymaları var, oralarda da bu konunun elzem ele alınması gerekir. Orada bir de daha kolay çalışacağınızı düşünüyorum çünkü depremde çok yıkım olmadı. Erzin’de hiç olmadı; Dörtöyol’da çok az, 65 civarında can kaybımız var; Payas’ta 51 civarında ama lokal bölgelerde, çok az yıkım var; hızlı ilerleneceğini düşünüyorum. Öncelik sırası olarak ilk buraların ele alınması konusunda bir talebim var.

Yapılan incelemeler sonrası hasarsız ya da az hasarlı olarak tespit edilen binalarda doğal gaz, elektriğin verildiği bilgisini açıkladınız. Ben de bunu yaşadım yani peyderpey verildi ve en kısa sürede doğal gaza ulaştık, elektrikten önce ulaştığımız yerler oldu yani daha paralel konumda.

Sanayide, hanelerde ve ticari olarak kullanılan doğal gazda bir indirim düzenlemesi veya vergi indirimi düşünülmekte midir? Bölgemizde insanların gelir düzeyi artık düştü.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bugün Cumhurbaşkanımız ilan etti.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yüzde 15 açıkladı ama şöyle efendim, onu söyleyecektim ben de. Siz benden çok yaşayacaksınız, sağlıklı yaşayın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olun, siz de yaşayın inşallah.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı bugün yüzde 15 oranında sanayi ve diğer kesimlerde indirim açıkladı fakat deprem bölgelerine özel...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sanayi 20, elektrik 15.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tamam, doğru. Evet efendim, kusura bakmayın, yanlış ifade ettim.

Şöyle: Yani bir indirim açıkladı ama genel bir indirim olarak açıklama yaptı. Ben deprem bölgelerine özel artı bir indiriminin yapılıp yapılmayacağı konusunu soruyorum yani genel indirimden, tüm Türkiye’de yapılacak bir indirimden bahsedildi, ben deprem bölgelerine özel bir indirimin yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Hani ilçeleri sıraladık, köylerde, yoğun göç alan köylerde bir çalışmanız olacak mı? Bir de belirlenen yeni yerleşim yerlerinde inşaat alanları başlayacak, özellikle TOKİ’ler. Bu yeni alanların altyapı çalışmaları kimin tasarrufunda olacak? Bu alanlar da büyük olasılıkla TOKİ’ye ihale edilecek. Peki, bu yeni yerleşim yerlerinin doğal gaz hatlarının bağlantısı ne olacak? Bunu da merakımdan soruyorum, bilmek isteriz. Bu bağlantılar konusunda nasıl bir yol izlenecek? Belediyelerle bu konuda nasıl bir iş birliği yapıyorsunuz? Zorunlu olarak belediyelerle iş birliği gerekli yani bu şey içerisinde. Bu iş birliğinin şu şekilde olup olmadığını da merak ediyorum: Genellikle kurumlar belediyelere şifahi anlamda bir katılım yapıyorlar ama resmî olması gerektiğini düşünüyorum yani hem temsilcinin hem yazılı uygunluk, uygun değildir... Görüş alınması yazılı olmalı ve belediyeden bir temsilci olmalı; konuşma, not alma, oy kullanma hakkının bulunması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ben de teşekkür ederim.

Evet, hakikaten gaz temini çok kısa sürede gerçekleşti, benim de gittiğim bazı ilçelerde -o zaman BOTAŞ’ı da aramıştım- Adıyaman’da, Besni’de hemen bağlantı yapıldı. Teşekkür ediyoruz yani çok hızlı davrandınız. Tabii, doğal gazdan dolayı yangın çıkmaması da her takdirin üzerinde.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, hem BOTAŞ’a hem bütün dağıtım şirketlerine hem de EPDK’ye teşekkür ediyorum.

Sorular var, hakikaten vekilimizin sorduğu şey çok önemli. Şimdi, TOKİ çok hızlı bir şekilde yeni yerleşim alanlarının inşaatı için bazılarının ihalesini yaptı, kısa zamanda da yapacak. Bu alanların mutlaka elektrik ve doğal gaz bağlantılarının da yapılması gerekir diye düşünüyorum. Hatta TOKİ’ye de şunu söylemiştik geçen toplantıda: Mümkünse uygun alanlarda çatılara güneş enerji panellerinin konulmasını da teklif etmiştik yani bir de artık modern bir sistemle bu yeni yerleşim yerlerinde her türlü tedbiri arak özellikle bu depremde aldığımız dersleri oraya uygulayarak böyle bir uygulama yapalım; doğal gaz bağlantısını, elektrik bağlantısını bu şekilde bağlayalım diye teklif ediyorum.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, size söz veriyorum.

Buyurun, sorulara cevap verin. Bazı sorulara daha sonra yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

TOKİ’yle görüşmeler herhâlde devam ediyor değil mi bu konularda?

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Tabii, tabii. Oradan başlayalım müsaadenizle.

TOKİ’yle görüşmeler devam ediyor, bütün illerdeki EPDK’dan yetki almış doğal gaz dağıtım şirketleriyle TOKİ şu anda iş birliği, görüşme hâlinde. Her kurulacak şehrin, alanın doğal gaz bağlantısının ne şekilde yapılacağı tasarlanıyor, altyapı projeleri hazırlanıyor; buna cevap vermiş olayım.

Belediyeler konusunda sayın milletvekilimizin çok haklı bir önerisi var ama orada da hakikaten hiçbir sektörde olmadığı kadar doğal gaz dağıtım sektörü belediyeler konusunda iyi noktada. Şunun için: Hem 2001’de çıkan 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Yasa’sı hem de EPDK’nin ikincil mevzuatları bir ilde bir doğal gaz şirketine lisans verildiği zaman o ildeki belediyenin, şirkete yüzde 10 oranında

bedelsiz ortak olmasını zorunlu tutuyor ve şu anda birçok ilde belediyeler burada ortak ve toplantılara katılıyorlar, yönetime katılıyorlar, söz hakkı var, yönetim kuruluna 1 üye seçme, temsil ettirme hakları var. Bu konuda doğal gaz dağıtım şirketleri, belediyelerle iş birliğini, koordinasyonu sözde değil daha yasal altyapı çerçevesinde yürütüyor.

Sanayi konusunda, doğal gaz indirimi konusu olup olmayacağını BOTAŞ Genel Müdürümüz de biraz sonra cevaplayabilir; yeni, güncel bir indirim oldu gerçi Türkiye genelinde.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Deprem bölgesi özelinde...

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Sizin sorduğunuz, deprem bölgesi özelinde, biraz önce bahsettiğim Cumhurbaşkanı kararlarıyla bugüne kadarki bütün borçlar, faturalar silindi. Bundan sonraki ödemeler de altı ay, mayıs sonuna kadar, hazirana kadar ötelendi. Şu anda yapılan şeyler bunlar ama ilave, sizin öneriniz doğrultusunda yeni bir...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Zaten o “bütün borçlar” dediğiniz de şöyle: Zaten iki ay üst üste ödemediği zaman kesildiği için bunlar bir aylık, iki aylık borçlardır, çok eski bir konu da değil...

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Doğrudur.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – ...ama bundan sonra yaşamlarında kullanacakları şeyler... Yerleşik düzendeki gibi değişimler daha çok tüketim yapıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Sayın Vekilim... Suzan Hanım...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hem doğal gaz hem elektrik, her konuda daha çok tüketim yapıyor. Asıl indirim bundan sonrası için önemli.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Doğrudur.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Diğer konuları da yazılı olarak istiyoruz.

EPDK DOĞAL GAZ PİYASASI DAİRESİ BAŞKANI HÜSEYİN DAŞDEMİR – Tamam, yazılı olarak hepsini...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, şimdi, BOTAŞ Yönetim Kurulu Başkanımız ve Genel Müdürümüz Burhan Özcan’a söz veriyoruz.

Burhan Bey, yanınızda Bölge Müdürü Ümit Can Başaran var değil mi?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hoş geldiniz.

BOTAŞ BÖLGE MÜDÜRÜ ÜMİT CAN BAŞARAN – Hoş bulduk Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – BOTAŞ’ın bu depremde gösterdiği büyük çalışmalarından dolayı bütün BOTAŞ çalışanlarına gönülden teşekkür ediyorum, evvela onu belirtiyim.

Evet, buyurun Sayın Genel Müdürüm.

4.- BOTAŞ Genel Müdürü Burhan Özcan’ın, iletim sisteminin tasarlanması, işletme aşamasında yaptıkları çalışmalar; Kahramanmaraş depremi özelinde yaşadıklarıyla alakalı depremin etkileri ve deprem sonrasıyla alakalı değerlendirmeleri hakkında sunumu

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlayarak sunumuma başlamak istiyorum.

Tabii, sizlerin huzurunda, başta depremde hayatını kaybeden kendi kurumum çalışanlarını ve -TPIC, kendi alt şirketimizde çalışan 33 personelimizi maalesef biz bu depremde kaybettik- tüm vatandaşlarımızı rahmetle anıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Allah rahmet eylesin.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Pek çoğu fiili olarak çalışma sahasında iken yaşamlarını yitirdiler; kendilerini rahmetle anıyorum.

Sunumumuz 4 başlıktan oluşuyor. Bunlardan 1’inci aşamada -2020’deki sunumumuzda da kısaca zaten temas etmiştim- tasarım aşamasında, inşa aşamasında biz iletim sistemini tasarlarken nelere dikkat ediyoruz, neleri önceliyoruz bundan bahsedeceğim. 2’nci aşamada, işletme aşamasında yapmış olduğumuz çalışmalardan bahsedeceğim. 3’üncü aşamada, Kahramanmaraş depremi özelinde yaşadıklarımızla alakalı depremin etkilerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım ve deprem sonrasıyla alakalı değerlendirmelerimizi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

1’nci bölümde, genel anlamda tesislerimizi dikkate aldığımızda yer altı ve yer üstü tesisleriyle birlikte temel başlıklarımız nedir? 2 ana faaliyetimiz var ve bu “Petrol ve doğal gaz boru hatlarının tasarımı” ve “doğal gaz depolama tesisleri” yine bir ayrı başlığımız, “Sabit tesisler” dediğimiz burada müdahale noktalarını ifade edeceğimiz “take-off” vanalarımız ve pig istasyonlarımız, RMS istasyonlarımız; kompresör istasyonlarımız var, FSRU tesislerimiz var -ki bir önceki sunum ile bugün arasında FSRU tesislerimiz sayısal olarak arttı- LNG tesislerimiz var, Hizmet binaları da yine yer üstü tesislerinde hizmet verdiğimiz binaları ifade etmekte.

Yapmakta olduğumuz tüm tasarımların gerçekleşmesi, mühendislik anlamında oldukça yüksek standartlarda ve detayda yapmış olduğumuz çalışmalarla gerçekleştiriliyor. 100’ün üzerinde temel standart: Burada tabii, kendi zorunlu Türk standartlarımız dâhil olmak üzere Amerikan Makine Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası standartları başta olmak üzere toplam 120’nin üzerinde standart ve 500’ün üzerinde de kalite ve teknik şartnamelerimizle beraber bu tasarımları gerçekleştiriyoruz.

Özellikle son dönemde, bu sene, 2023 yılı itibarıyla devreye giren Türkiye Boru Hattı Sistemleri ve sıvı depolama tankları ve deprem yönetmeliği. Bu da yılbaşı itibarıyla devreye girdi. Bina sistemlerinde 2019’daki değişimle beraber buradaki değişimlerin de tamamını kendi sistemlerimize adapte etmeye devam ediyoruz.

Burada, tabii, bizim temel iletim sistemlerindeki boru hattı çaplarımız 6 inç ile 56 inç aralığında boru hatları kullanmaktayız. Bunlar korozyona karşı üç kat polietilenle kaplı vaziyette. Dolayısıyla korozyona karşı oldukça yüksek standartta bir imalatımız söz konusu. Borularımızın akma mukavemeti x42 ile x70 kalitesinde oldukça yüksek akma mukavemetine sahip borular. Ortalama kanal derinliğimiz bu çalışmaları yürütürken 2,5 metre ve bizim burada nominal çalışma basıncımız 75 bar düzeyinde. 75 bar ne demek? Şöyle belki bir çağrışım yapabilir -az önce Hüseyin Bey de, Doğal Gaz Daire Başkanımız ifade etti- işte mesela bizim dairelerimizde kullandığımız ocaklarda ya da kombilerde kullandığımız gazın basıncı 20 milibar mertebesinde, 20 milibar ama ana iletim sisteminde kullandığımız gazın basıncı ise 75 bin milibar mertebesinde yani çok yüksek bir basınçtan bahsediyoruz ve burada, yapmakta olduğumuz tüm hatlarımızın tamamında özellikle almakta olduğumuz yani şu ana kadar 432 noktada deprem fay hattını geçmişiz, Türkiye’nin tamamında, bunu sadece Kahramanmaraş özelinde söylemiyorum. Kahramanmaraş özelinde söylemek gerekirse de şunu net bir şekilde ifade edebilirim: Hiçbir fay hattında hasarımız olmadı, hasarımız oldu, evet ama fay hatlarında değildi; daha ziyade zemin problemleriyle alakalı sorunlardan kaynaklandığını ifade edebilirim. Burada Müzeyyen Hanım da çok yakinen biliyorlar, biz bu hatlarımızın tamamında en az 25 metre genişliğinde jeolojik etütler,

zemin etütlerini istisnasız yaparak tüm tasarımıımızı gerçekleştiriyoruz. Depreme özel bu fay hatları geçişlerinde özellikle et kalınlığını, boru hatlarının et kalınlığını yüzde 50 civarında arttırıyoruz. Yani bu bir deprem tedbiridir. Çok faydasını görüyor muyuz? Kesinlikle görüyoruz. Bunun dışında, fay hatlarının geçişinde boru hatlarımızı normal derinliğinden yarı yarıya daha yüzeye alıyoruz. Özellikle esneme kabiliyetini arttırabilmek için tranşemizi daha geniş açıyoruz -teknik resmini de belki birazdan sizlerle paylaşırım- tranşemiz daha geniş, boru hattımız daha yüzeyde ve bu fay hattının olduğu kısımda, resimde de görüldüğü gibi, jeoteknik malzeme, daha esnek dolgu malzemesi kullandığımız için o malzemeyi de korumaya almış oluyoruz. Bunun dışında da yine burada özellikle MTA'yla çok sıkı bir iş birliğimiz var, hatta bu depremden sonra da oldukça kapsamlı bir sunum aldık, bundan sonraki tasarım değerleriyle alakalı farklı gelişmeler neler olabilir diye önemli bir değerlendirmemiz oldu, kısmetse onları da yakın tarihte hayata geçirmeye başlayacağız. Burada gördüğünüz gibi, normal şartlarda yani buradaki tranşenin genişliği 1 birim ise...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Biz onlara Türkçe “hendek” diyoruz yani Tranşeyi bırakın ya.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Evet “hendek” diyoruz, biz de hendekten devam edelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “Kaldırım” kullanılıyordu, şimdi “tretuvar” demeye başladık. Ya, bırakalım şu yabancı kelimeleri hakikaten.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Kesinlikle. Ben de 1994’de İGDAŞ’ta başladığımda arkadaşlar “tranşe” dediler “Tranşeye gittik geldik.” falan muhabbeti dönüyor teknik personeller arasında, yani kazıdan başka, hendekten başka da bir şey görmemiştim. Dedim “Bu tranşe nedir?” Fransızca hendek yani neticede günün sonunda.

Evet, burada hendeğin, görüldüğü üzere, fay hattı geçişi en az 2 kat daha geniş ve boru hattımız da yüzeye daha yakın geçirilerek çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz.

Burada boru hattıyla alakalı sadece boru hattını yaparak işlem tamamlanmıyor, en az boru hatları kadar kritik yüzey tesislerimiz var. Boru hattı yüzey tesislerimizin içerisinde özellikle vanalarımız “takeoff” noktalarımız ve bunlara bağlı ekipmanlarımız var, tasarım da temel kriterimiz. Normal hizmet binalarımızda Türkiye’nin dört yüz yetmiş beş yıllık deprem verileri dikkate alınarak tasarım yapılırken, bizim kritik tesislerimizde yer altı ve yer üstü iki bin dört yüz yetmiş beş yıllık MTA ve Boğaziçi deprem verileri dikkate alınarak tasarımlarımız gerçekleşiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Yüzde kaç alınıyor?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - Ortalama 0,4 g alınıyor. Sayın Başkanım. Şimdi, zaten birazdan bu depremin özelinde neler yaşandığıyla da alakalı bir slayt paylaşacağım sizinle. Bu deprem, fiili olarak İstanbul depremini de yaşadığımız için çok farklı, çok farklı etkileri var; bunları sizlerle de inşallah paylaşmış olacağım

Şimdi, burada, tabii, sadece boru hattının tasarımı, yapımı, inşası süreci bitmiyor. Bundan sonraki fasılda, işletme esnasında da birtakım tedbirler alıyoruz. Özellikle bir önceki, 2020 sunumumda da ifade etmiştim; Kandilli Rasathanesi ve TÜBİTAK’la birlikte geliştirmekte olduğumuz üçüncü nesil sismik deprem izleme sistemiyle alakalı çalışmaları bitirdik ve şu anda riskli gördüğümüz bölgelerden 45 noktada en son nesil dediğimiz, bu birlikte geliştirdiğimiz deprem izleme sensörlerinin montajını gerçekleştirdik ve bunlar şu anda faal vaziyette görevlerini yapıyorlar.

Şimdi, özellikle, tabii, deprem bizim gündemimizde uzun bir süredir var ve bu kapsamda Marmara Bölgesi’ni hedef alan, Marmara Bölgesi’yle alakalı çalışmalarımızı nihayete erdirdik. Orta Doğu Teknik Üniversitesinin liderliğinde, deniz altına dönük, su altı çalışmalarına dönük kısım ise İstanbul Teknik

Üniversitemizin liderliğinde bu çalışmalarımızı gerçekleştirdik, buradaki üniversitemiz kanalıyla bu bölgelerde yer alan riskli noktaların tamamını tespit ettik ve bununla alakalı Marmara Bölgesi'nde tespit edilen noktaların tamamında gerekli tedbirlerimizi alarak çalışmalarımızı tamamladık. Bu aşamadan sonra artık ülkemizin kalan kısımlarını da, inşallah tamamını da bu örnek çalışmayla yapmış olacağız.

Burada, tabii, deniz, doğal gaz hatlarıyla da alakalı oldukça kritik ve güzel çalışmalar yaptık; bunu da özellikle ifade edebilirim. Mafsalı beton bloklar kullanarak özellikle Marmara Denizi'ndeki boru hattı geçişlerimizi hem denizcilik faaliyetlerinden kaynaklanan sıkıntılara karşı hem de depremsellik etkisindeki serbest hareketleri daha kontrollü hâle getirecek çalışmalarımızı gerçekleştirdik. Bu, dünyada da sayılı ülke tarafından yapılan bir çalışma ve Türkiye'de de biz bu çalışmayı gerçekleştirdik. Yaklaşık 13 kilometrelik bir hat boyunca da bu konuda hem stabilizasyonu hem de güvenliği sağlayacak deniz geçişlerini gerçekleştirmiş durumdayız.

Bunun dışında, Silivri Doğalgaz Depolama Tesisimizi genişleyen kapasitesiyle 16 Aralık 2022 tarihinde devreye aldık, toplam depolama kapasitesini de 4,6 milyar metreküp düzeyine çıkardık, burada da özellikle deprem etkilerini çok ciddi şekilde çalıştık. Öncelikle mevcut bina yapımızda tüm bina ve yer üstü tesislerimizin depreme karşı dayanıklılığıyla alakalı Yıldız Teknik Üniversitesiyle çalışmalarımız tamamlandı, herhangi bir problemimiz yok.

Bunun dışında, mevcut tesislerimizle alakalı az önce bahsettiğim hem TÜBİTAK hem Boğaziçi Üniversitesi Kandil Rasathanesi'yle birlikte gerçekleştirdiğimiz bu cihazları sistemin kritik noktalarına yerleştirmiş durumdayız ve bununla beraber burada -özellikle deniz hatlarıyla alakalı kısımda da temas edeceğim- herhangi bir problem olması durumunda basınca duyarlı sensörlerimizle sistemi kuyu başından yani denizdeki hattan başlamak üzere kapatarak gazı farklı lokasyonlarda hapsedip son derece güvenli belirlediğimiz noktalarda da tahliyesini yapacak sistemimizi kurmuş durumdayız. Yani dolayısıyla bizim burada özellikle... Mesela, bizim bu deprem ön uyarı sisteminde, tamam, çok iddialıyız ama bize yirmi saniye öncesinden depremin varlığını haberdar etmiyor, bunu haber vermiyor. Ya, bunlar zaten çok küçük, saniye; bir iki saniye bile iddialı rakamlar. Bu mertebede oldukça hızlı bu "sense"leri, bu verileri alıp bizim açımızdan belirli değerlerin, eşik değerlerin üzerinde herhangi bir insan kumandasına ihtiyaç kalmaksızın uzaktan kapatabilme imkânını sağlamış olacak. Zaten anlık o kadar ciddi bir yarış içerisindeyiz ki orada da hakikaten saniye çok çok önemli.

Mesela, biz çok iddialı bir yönetim gerçekleştirdik, şu yönüyle: İşte, Maraş depremi oldu, basınca duyarlı sistemlerimiz sayesinde iki ila üç dakika arasında tüm kritik vanalarımız kapandı ve bu, insan eliyle olmadı, uzaktan oldu. Ha, bir risk var mı? Bazen, hani "yalancı sinyaller" diyoruz, evet, olabilir ama o riski almaya değer. Yani neticede, bizim burada tarif ettiğimiz bazı kritik değerler var, o kritik değerleri gördüğümüzde sistemin uzaktan kapatmasını arzu ediyoruz ve bunu bu şekilde tasarlıyoruz. Bu da bizim işletme süreciyle alakalı sisteme kattığımız bir artıdır. Dolayısıyla, bu üçüncü nesil cihazların bize, inşallah, bu yönüyle oldukça olumlu katkısı olacak.

Az önce çok değerli vekillerimizden birisi şu soruyu sordu: "Acil durum hazırlıklarınız var mı? Personelleriniz buna karşı gerçekten bir eğitimden geçiyor mu?" Bu konuda biraz iddialıyız; 2.476 personelimize iş yerinde, 1.130'un üzerindeki personelimize herhangi bir yerde afetle karşılaşması durumunda nasıl davranmaları gerektiğiyle alakalı yüz yüze ve uygulamalı eğitimler aldırarak. Bunların önemli bir kısmını AFAD'la yaptık ve elimizden geldiği ölçüde de -yaklaşık 3 bin civarında personelimiz var- tüm personelimizin afetlere -bu afetten önce de- hazırlanmasıyla alakalı ciddi çalışmalar yaptık. Özellikle şunu çok net bir şekilde ifade edebilirim: Bir hedef koyduk, özel güvenlik görevlilerimiz var. Şimdi, teknik personelimiz tabii ki bir hedef kitle ama özellikle kritik günlerde, kritik anlarda zaten onların belirli bir fonksiyonları ve görevleri var. Burada en fazla istifade edebileceğimizi

düşündüğümüz grup, özel güvenlik gruplarıydı. Özel güvenlik gruplarımıza dönük çok özel bir çalışma yaptık, hakikaten özel bir çalışma oldu. Hem Jandarma Arama Kurtarmayla (JAK) hem de AFAD arama kurtarmayla sertifikalı eğitimler aldırarak ve şu anda 166 personelimiz birincil, en üst mertebede arama kurtarma ekibi ve bu ekiplerimizin yaptığı çalışmalar sonrasında -ilk gün intikal ettiler sahaya- tam 37 vatandaşımızın hayatını kurtardık. Tabii, onun dışında vefat eden canlarımızı da yani kurtardık artık, neticede enkazdan çıkardık ama çok büyük bir fonksiyonu icra ettiler. Dolayısıyla yapmaya çalıştığımız şey, özel güvenlik elemanlarımızdan kendi çalışanlarımıza kadar bu bilinci yerleştirmeye çalışıyoruz, her yıl düzenli olarak da bu eğitimleri veriyoruz.

Bunun dışında, mikrosismik gözlem istasyonu kurulmasıyla alakalı...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Aslında bütün kurumların özel güvenlik elemanları vesaire var yani bir karar alsak da bunlar bu arama kurtarma eğitimini alsalar daha iyi olur. Uygun görürseniz bunu da teklif edelim, bir eğitim alsınlar yani orada oturuyorlar.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Olabilir.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Sayın Bakanım, çok büyük faydasını gördük.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sizde var o, hepsini gördüm, maşallah, aslan gibi...

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Çok büyük takdir aldık o noktada.

Bir de mesela, bu depremde öğrendiğimiz bir şey şu oldu: Helikopteri çok etkin kullandık yani özellikle hem insani amaçlı hem teknik amaçlı hem arama kurtarma amaçlı. Açıkçası, bu kabiliyetimiz depremden önce yoktu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sizin ayrıca helikopterleriniz var mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Hayır, helikopterlerimiz yoktu ama depremin ilk günü çok hızlı bir şekilde bir kiralama sürecine gittik ve özellikle kendi arama kurtarma ekiplerimize teknik ve lojistik desteğin sağlanması noktasında inanılmaz faydasını gördük.

Bir de günün en sonunda, tüm hatlarımızla alakalı çalışmalar bittiğinde özel bir lazer tarayıcı ekipman monte ettik. Bizim Türkiye genelinde yaklaşık 20 bin kilometre doğal gaz iletim hattımız var, deprem bölgesindeki kısmımız 2.250 kilometre, bu hatların tamamını fiziksel olarak taradık, evet ama çok hassas cihazlarla, helikopterle hatlarımızın tamamını tarayarak son noktayı da koymuş olduk. Çok çok hassas cihazlar, inşallah onu da...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Helikopterden belli bir mesafeden tarayabiliyor musunuz?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen öyle, tabii ve çok hassas.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Su altı yapılarınız var mıydı deprem bölgesinde?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Su altı yapıımız yoktu, sadece şu vardı Sayın Vekilim: Ertuğrul Gazi gemimiz iskelede bölgenin tamamına doğal gaz sağlıyordu. Depremin ilk sinyaliyle beraber çabuk bırakma kancaları dâhil sistem kendini kapattı ve Ertuğrul Gazi tedbir amaçlı hemen –yani bunların hepsi komutlar ve dakikalarla süren şeyler- açığa çıktı, kendini açığa aldı. Daha sonra, tüm kontrollerimiz, iskele sistemlerimiz ve FSRU'daki, gemideki sistemlerimizin kontrolünden sonra –bu yaklaşık dört beş saat sürdü- tekrar görev yerine intikal etti, iskelede doğal gaz vermeye, gazlaştırma işlemini yapmaya devam etti. Sadece orada onu ifade edebilirim.

Burada deniz platformlarımızla alakalı yine Marmara Bölgesi'nde yapmış olduğumuz çok önemli bir çalışma var. Mesela biz bu çalışmayı yapmaya başladığımızda kullanılan standartla yapım aşamasına geçtiğimizde -detay mühendislikleri bitmiş ve yapım aşamasına geçilmişti- o dönem Amerika'da standartlar değiştirildi, malzeme kalitesi ile kullanım miktarı ciddi şekilde artırıldı ve burada yaklaşık

yüzde 50 çelik miktarında ve dayanımında üç bin dört yüz yıllık deprem verileri kullanılmaya başlandı ve biz bunu derhâl uyguladık. Silivri'deki platformlarımız bunu dikkate alarak gerçekleştirdiğimiz çalışmalar. Burada az önce de ifade ettim, Kandilli'yle, TÜBİTAK'la yapmış olduğumuz bu çalışmada elde ettiğimiz sinyaller denizin 50 metre altında kuyu başında tüm sistemi depolamanın direkt merkezinde gaz arzını durduracak şekilde tasarlandı.

Tuz Gölü yine bizim bir diğer depolama tesisimiz. Tuz Gölü'yle alakalı çok ciddi jeolojik çalışmalar yapıldı tabii, aktif bir fay hattı yok, bunu özellikle ifade etmek isterim. Bunun dışında, yine, işletmesel güvenlik anlamında kapama vanaları yer yüzeyinin oldukça alt katmanlarında devreye girecek şekilde tasarlandı.

Hasandağ'yla alakalı basına da bazı haberler çıktığı için sizlerle de paylaşmak isterim. Bu konuda da MTA'yla anlık veri paylaşımımız var, biraz magazinel bir veri diye ifade etmek isterim, aktif bir durum yok yani.

Marmara Ereğlisi LNG tesislerimiz... Bununla da alakalı bütün güçlendirme çalışmalarımızı yer üstü binalarıyla alakalı tamamını bitirdik, tamamı gerçekleşti yani deprem güçlendirmeleriyle alakalı bir eksikimiz kalmadı burada. Burada mesela şu soruyu alıyoruz: "Burada bir tsunami etkisi olursa ne olur?" Burası deniz seviyesinden en alt kotta 15 metre yükseklikte yani bir tsunami tehdidi Türkiye'de Çınarcık kuyusu nedeniyle bir tehdit olarak...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orada bir sıkıntı yok. Neden? Ben özellikle teknik üniversitedeyken oradaki tesislerin çevre etkili değerlendirmesiyle ilgili bir çalışma yapmıştım yani.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Yani bizde aynen, bunu da ben benzer şekilde ifade etmek isterim. Hatta 2019 Eylülüydü galiba İstanbul depremi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hatta orada 2 tane doğal gaz çevrim santrali var. Çalışıyor değil mi onlar?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Evet, çalışıyor.

Mesela 5,9 şiddetindeki İstanbul depreminde iskelede gemimiz vardı yani kargo boşaltmak için oradaydı. Boşaltma işleminde o 5,9'luk depremde bu bizim ön uyarı sistemleri nedeniyle gazlaştırmayı durdurdu, o da hemen derhâl açığa çıktı yani buradaki reflekslerimiz, reaksiyonlarımız oldukça iyi, onu ifade edebilirim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Marmara Denizi'ndeki fay hattına yakınlığı dolayısıyla risk analizleri yapıldı mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Yapıldı, tamamı yapıldı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hepsi yapıldı.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 7,4 büyüklüğündeki bir deprem karşısında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, çevre etkileri değerlendirmesinde hepsi dikkate anılıyor çünkü hassas tesisler.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen öyle yani buradaki tasarım kriteri biraz daha 8 şiddetini kapsıyor diyebiliriz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Gölcük'te, biliyorsunuz, deniz kenarında zemin sıvılaşması nedeniyle pek çok sanayi tesisi etkilendi.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen.

Burasının zemini oldukça iyi ve dediğimiz gibi yaklaşık 15 metre de deniz suyundan bir kot farkımız var. Hem tsunami olsa bile bu tehditten uzak hem de zemin etütlerimiz o noktada sıkıntı...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Deniz içindeki tesislerin, deniz içindeki yapıların tsunamiden, o dalgadan etkilenmesi gibi bir riski var mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Bununla alakalı İstanbul Teknik Üniversitesinden Okan Tüysüz Hocamızla çalıştık. Bununla alakalı tüm tedbirleri almış durumdayız, az önce o gösterdiğim sabitleme blokları bu nedenle kullanıldı.

Üçüncü bölüm, bu başlıkta da Kahramanmaraş’la alakalı yaptığımız çalışmaları sizlerle paylaşmak istiyorum. Deprem’in ilk anından itibaren SCADA sistemimiz gerekli teknik müdahaleleri... Tabii ki yani 7/24 orada görevli uzman personellerimiz var ve buradaki bu müdahalelerin tamamı bu kontrollerle gerçekleşmiş durumda ve buradaki boru hatlarımızı ana hatları itibarıyla sizlerle...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Merkezî SCADA sistemi Ankara’da var mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Var, Ankara’da var, aynı zamanda Dörtyol’da da var hatta Türkiye’nin ilk millî SCADA sistemine de sahip kuruluşuz Sayın Başkanım, ilk millî SCADA yani bu yönüyle iddialıdır, Dörtyol’da merkezdir, ikinci merkezimiz de Ankara’da.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “İGDAŞ’da da var.” dendi.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Şöyle Sayın Bakanım: İGDAŞ’ta bizim ilk devreye aldığımız dönemde Fransızlardan devraldığımız bir SCADA sistemi vardı. Maalesef ondan istenilen verim alınamamıştı, daha sonra farklı versiyonlarla geliştirmeler yapıldı. Ama millî SCADA olması yönüyle burası...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz İGDAŞ’ta bulundunuz, sonra gelişme oldu mu? Siz, hangi yıllarda bulundunuz İGDAŞ’ta?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – 1994 ile 2005 yılları arasında İGDAŞ’taydım.

Ama biz de tabii 99 depreminden sonra özellikle Japonya’da Tokyo Gas ve JICA kapsamında çok önemli çalışmalar yapmıştık. Aslında oradaki çalışmaları, deneyimleri, buradaki iletim sistemine de inşallah dâhil ediyoruz.

Burada temelde 3 tane şehrimizin gazı kesildi. Yani 3 bölgede yoğunlaşan bir hat hasarımız söz konusu oldu. Az önce de ifade ettiğim gibi, bu hasarlarımız fay hatlarında gerçekleşmedi. Bu, bir taraftan sevindirici, evet, şartnamelere uygun yaptığınızda burada bir problem yok. Fakat özellikle sivilaşma ve zemin problemleri nedeniyle inanılmaz, hesapsal değerlerin çok üstünde çekme kuvvetleri oluştu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Fay hattında değil, değil mi bunlar?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Değil.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız isale hatlarında fay hattından geçen çelik boruların tamamen durulduğunu gördük pek çok.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 99 depreminde mesela Yalova’dan Gölçük istikametine giden çelik boru hattı tam fay hattında durulmuş. Sizde fay hat üzerinde hiçbir boru şeyi olmamış herhâlde.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Zaten, fay hatlarının geçişini çok özenle ve özel yaptığımız için... O taraflarda mesela et kalınlığını arttırıyoruz, yüzeye yaklaşıyoruz yani burada borunun esnek bir kabiliyet sağlamasını gerçekleştirdik ama şimdi bu boru hattı bir bütün. Neticede

2.250 kilometreden bahsediyoruz. Sistemin bir tarafında 8 metrelik bir yatay atım olduğunda ya, bir yerlerden de bunun tesiri ortaya çıkmak durumunda, olacak yani, bununla da karşılaşılıyor yani. Bu, hani, anormal bir durum mu? Anormal bir durum değil. O kadar enteresan yerler var yani fiili olarak 3 metre boru kayıp. Kayıp dediğimiz ne? Aslında bir çekme kuvveti uygulanmış çift taraflı ve bu çift taraflı çekme kuvvetiyle bu tarafta 3 metre, bahsettiğimiz 1 metre çapında, et kalınlığı 15-16 milimetre olan bir borudan bahsediyoruz. Dehşet bir güç...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bırak onu, raylar 3 metre kaydı.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Evet, evet, evet, aynen öyle.

Biz burada SCADA sisteminin de devreye girmesiyle birlikte 3 tane şehrimizde gaz arzını durdurmak zorunda kaldık; Antep, Maraş ve Hatay illeri. SCADA'nın kapatması nedeniyle bu 3 ilimizin dışında 9 tane de ilçemizde gaz arzını durdurduk. SCADA'da da kapatma işlemi gerçekleştikten sonra bize düşen şeydi: Gerçekten bu hatların devreye alınmasına mâni bir durumu var mı? Saha verilerinin alınması, değerlendirilmesi ve güvenlik risklerinin ortadan kalktığından emin olduktan sonra da sistemin tekrar devreye alınması. Çünkü 1995 Kobe depreminde yaşanan facianın çok çok önemli bir kısmı -hepinizin malumu olduğu üzere- depremden sonraki yangınlardan. 1995 depreminde 6 bin civarında insan hayatını kaybetti. Dolayısıyla doğal gaz sürecinde bir bakıma sizin çok hızlı bir şekilde sistemi devreye almanız çok önem arz etmekle beraber, bu tarafta, herhangi bir risk olmadan, riskleri ortadan kaldırarak vatandaşları doğal gazla buluşturmak bir o kadar önemli. Dolayısıyla burada bir bütüncül koordinasyonla yürütülen bir süreç oldu. Bu noktada da tabii Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız depremin ilk gününden itibaren sahadaydı, bizler de yanındaydık ve burada gerçekten ciddi bir koordinasyonla, gerek EPDK'mız gerek dağıtım şirketlerimizin tamamının çok ciddi koordinasyonunda, sonsuz şükürler olsun bir can kaybı olmaksızın bu süreçte bunu gerçekleştirmiş olmak ülkemiz açısından çok çok önemli. Buradan önemli dersler çıkardık, inşallah bundan sonrası için de değerli gelişmeler olacak diye düşünüyorum.

Burası da -az önce bahsettiğim- 3 noktada hat hasarlarımızın olduğu bölgeler. Bunlar, Adıyaman, Maraş ve Hatay bölgeleri. Bu bölgede yaşadığımız sıkıntılarda en büyük gücümüz şu oldu, onu net bir şekilde ifade edeyim, belki birazdan yine gelecektir detay veriler ama. Şöyle: Deprem saati 04.17, bizim acil durum merkezini kurma saatimiz, faaliyete geçiriş saatimiz 04.39. Saat 06.00 iş makinelerimizin ve... Şunu daha henüz bilmiyoruz yalnız Başkanım yani sahada neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz ama önemli değil çünkü enerji çok kritik. Başta, elektrik santralleri olmak üzere, özellikle deprem döneminde en çok ihtiyaç duyduğumuz nedir? Aşevleri, işte enerjiye ihtiyaç duyuyor, gaza ihtiyaç duyuyor, hastaneler veya benzer kamu binaları. Bunların bir an önce enerjiyle buluşturulması gerekiyor idi. Dolayısıyla biz bu noktada, saat 06.00 itibarıyla elimizdeki tüm imkânları seferber ederek hem ekip hem ekipman anlamında tüm ekiplerimizi yola çıkardık ilk saatleri itibarıyla ve ikinci depreme mesela bizim arkadaşlarımız Maraş'ta yakalandı. Eğer biz birazcık geç kalmış olsak belki trafik yoğunluğundan bu mesafeyi katedememe riskiyle karşı karşıya olabilirdik. Bizim bu tarafta yapmış olduğumuz çalışmalarla beraber 9 Şubat tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık ve Narlı ilçelerine, Gaziantep il merkezine, Nurdagi ve İslâhiye ilçelerine, Hatay'ın da Reyhanlı ve Hassa ilçelerine ayın 9'u itibarıyla gazımızı verdik. Bunlar, tabii tüm kontroller gerçekleştikten sonra yaptığımız çalışmalar. Ayın 10'u itibarıyla da son kısım Hatay il merkeziyle Kırıkhan merkezi kalmıştı, onlara da doğal gazı sunmuş olduk. Tabii ondan sonraki safahatta, belki aynı titizlikle, belki çok daha fazla, özellikle bina ve tesisatlara dönük EPDK koordinasyonunda dağıtım şirketlerimizin yapmış olduğu bina içi tesisat kontrolleri. Artık ondan sonraki safahat, onların bu tarafta yapmış olduğu saha çalışmaları. Dolayısıyla bizim bu tarafta, ayın 9'unda, neredeyse sistemin tamamını ayağa kaldırarak sorunsuz bir şekilde

devreye almamız, enerji problemlerinin odağında özellikle... Mesela, o bölgeye çok ciddi şekilde elektrik sunan Egemer elektrik santrali direkt devreye girdi yani derhâl devrede oldu ve bir elektrik tedarikiyle alakalı sıkıntı yaşanmadı. Benzer şekilde Urfa'daki santraller, elektrik santralleri derhâl elektriklerle buluşturulmuş oldu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğal gaz çevrim santralleri.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen öyle.

Burada size az önce bahsettiğim 04.17, 04.39 kritik saatler, ekiplerimiz hamdolsun iş başında. 7'si itibarıyla sahada tüm tespitleri yaptıktan sonra tamir ve onarım işlemlerine başladık. Akabinde de 9'u ve 10'unda da tüm çalışmalarımızı gerçekleştirerek bölgeye gaz arzını sağlamış olduk.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğal gaz çevrim santrallerinden kaç tanesine kaç saat sonra doğal gaz verebildiniz?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Doğal gaz çevrim santrallerinden Egemere belki altı saat içerisinde verdik diyebiliriz, Urfa'daki santrallere sanırım 8 ya da 9 şubat tarihinde verildi; daha önce de verilebilirdi ama bir sistem güvenliği noktasında basıncın kontrollü olarak artırılması esas. Az önce bahsettiğim gibi, 2.250 kilometrelik bir hattan bahsediyoruz, güvenliği asla ihmal etmememiz gerekiyor. Dolayısıyla, tüm güvenlik...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 70 bar değil mi orada?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Sayın Başkanım, 70 barı da oralarda güvenlik amaçlı kademelendirerek verdik çünkü herhangi bir problem olması durumunda daha düşük basınç düzeylerinde olmak güvenlik açısından son derece önemli. Dolayısıyla, buradaki gaz verme süreçlerimizi de kontrollü bir şekilde gerçekleştirdik.

Burada, rakamlarla da gördüğünüz üzere -yani doğrultularda, dikkat ederseniz eksi 4, artı 4 yönünde- özellikle Maraş bölgesinde, Adıyaman bölgesinde yatayda 8 metreyi bulan yer değiştirmeler var. Yani yatayda 8 metrelik bir yer değiştirmeye cevap verebilecek mekanik bir sistem maalesef, şu anda, en azından optimum çözümlerle yok diyebilirim.

Mesela, size, sunumumun başından beri iki bin dört yüz yetmiş beş yıllık bir tasarım verisi kullanıldığından bahsediyorum. Bugüne kadar Türkiye'de gerçekleşmiş deprem eğrilerini ve etkilerini buradaki ivme değerleri itibarıyla grafikte görebilirsiniz. Mesela, şu yeşil çizgiyle gösterdiğimiz kısım dört yüz yetmiş beş yıllık veridir ve bu dört yüz yetmiş beş yıllık veri ile üstteki kırmızı çizgi de iki bin dört yüz yetmiş beş yıllık deprensellik verisini içeriyor ve burada, maalesef... Burası mesela, Pazarcık İstasyonu'ndan alınan veriler, Pazarcık İstasyonu verisi. Dikkat edilirse burada, doğu batı ve kuzey güney yönlü atılımlarda bu iki bin dört yüz yetmiş beş yıllık verinin üstüne çıkılmış durumda. Mesela, şimdi burada da İslâhiye İstasyonu verisini paylaşıyorum sizinle; yine, yeşil dört yüz yetmiş beş yıllık deprem etkisini gösteriyor, kırmızı çizgiyle gösterdiğimizse iki bin dört yüz yetmiş beşi gösteriyor ve İslâhiye'de de ortaya çıkan deprem etkisi bu verilerin üzerinde. Bu, ne demek? Bu, artık şunu ifade ediyor...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Doğru, doğru; daha önceki sunumda da vardı bunlar, MTA'nın sunumunda da vardı.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Tabii, tabii, bu zaten MTA'dan aldığımız veriler yani.

Bunu şu nedenle paylaşıyorum...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben sıcaklığı sıcaklığına bir şey sorabilir miyim: Deprem ölçümleri 1900’lü yıllardan itibaren başlamış; hani, neye dayanarak “iki bin dört yüz yetmiş beş” dediniz?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Bunlar tamamen fay hatlarının yersel anlamda... Biliyorsunuz, arkadaşlar -özellikle MTA bu konuda son derece profesyonel- toprak katmanlarının değişmesiyle alakalı verilerden yola çıkarak o tarihselliği belirliyorlar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Eski heyelan, paleocoğrafya...

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen öyle, aynen oradaki yer değiştirmelerden. Yaklaşık 10 metreye inen...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çünkü sismik ölçümler 1900’lü yıllardan itibaren başlamış olduğu için o veriler gözlemsel.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tarihi şeylerden...

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Aynen öyle.

Tamamen yerinde yapılan çalışmalar ki MTA’daki uzman arkadaşlarımız Erzincan deprem etkisinden daha fazla olduğunu ifade ediyorlar; 7,9 düzeyinde olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ifade ediyorlar.

Mesela, burada yine, ivme değerleriyle alakalı bir mukayese yapmak gerekirse 0,5g esas alındığında; işte, 1999 Gölcük depremin merkez üssü ve burada 0,5g’nin üzerinde sadece iki kayıt var; bakın, sadece iki noktada 0,5g’nin üstüne çıkmış Gölcük depremi. 2020 Elâzığ depreminde 0,5g’nin üzerinde kayıt yok ama Maraş depremine baktığımızda, şu nokta, bakın, burası, sıfır noktası, depremin merkez üssü. Depremin merkez üssünden uzaklaşılmasına rağmen -bakın, uzaklaşıyoruz, şurası 100’üncü kilometre, depremin merkez üssünden 100 kilometre uzaklaştık- deprem etkilerini dikkate alırsanız 0,5g’nin üzerinde 15’ten fazla kayıt var deprem istasyonunda yani yaşadığımız deprem böyle bir deprem ve burada 1,2g’yi bulan bir etki söz konusu maalesef. Burada tabii, bizim yapmakta olduğumuz bu çalışmalardan sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesiyle çok kapsamlı bir çalışmaya başladık, muhtemelen, bizim yer üstü tesisleriyle de sınırlı kalmamak kaydıyla, binalarla alakalı fasılda da belki bazı noktalarda şartname değişiklikleri oluşabilir. Bunu da inşallah, çok kısa sürede...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bunlar fay değil biliyorsunuz, bunlar yarık yani çöküntüler, heyelan dediğimiz... Kurumların çoğu bunları “fay” diye kabul ediyor, değil; sunumlarında ve broşürlerde bunları “fay” diye gösteriyorlar.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Değil, değil, alakası yok.

Buradaki temel mesele şu: Bizim hatlarda en fazla hasara yakalandığımız noktalar heyelan noktaları. Dolayısıyla, biz mesela, Marmara’da bu işi yaptık diyoruz ya Sayın Vekilim, yapmış olduğumuz şey ağırlıklı olarak deprem ve sonrasında ortaya çıkabilecek heyelana dönük tedbirler. O kadar fore kazık çalışmalarıyla istihkâm yaptık ki şeyleri bayağı bir tahkim ettik bu noktada yoksa aynen öyle, fay değil.

Burada tabii, diğer noktada, depremle alakalı yapmış olduğumuz çalışmaları az önce ifade ettiğim gibi, şartname düzeyinde de kendi şartnamelerimizi de geliştirecek mahiyette İstanbul Teknik Üniversitesiyle özellikle su altı yapılarında, ODTÜ, Çukurova Üniversitesi ve Konya Teknik Üniversitesi Konya ve Tuz Gölü coğrafyası için çalıştığımız üniversitelerimiz; inşallah, bu çalışmaları da birlikte nihayete erdireceğiz.

Tabii, mesela, bizim 425 tane binamız vardı, bu 425 binamızın tamamını depremden önce deprem testine tabi tuttuk ve bunlardan deprem testini geçemeyenleri belirledik. Bunlarla alakalı kiminde güçlendirme çalışmasını yaptık, hâlâ devam edenler var; daha ötesi, Hatay’da 5 binamızı yıkmıştık.

Neden? Deprem testini geçemediği için. Son derece isabetli olduğunu şu anda da anlıyoruz. 46 binayla alakalı çalışmalarımızı yapmış olmamıza rağmen şu anda tabii, deprem sonrası yeni bir şeyle karşı karşıyayız, tekrar saha çalışmalarını binalarımız için başlatıyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – BOTAŞ yeni bir kurum yani otuz yıl içinde yaygın olarak faaliyete geçtiniz, bu binalar satın alma mı?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Bunlar ağırlıklı olarak 1967 model, Türkiye’nin ilk ham petrol üretimiyle beraber, Batman’daki üretime başlaması aşamasında yapılmış binalar; çoğu 1967 ile 1970 yılları arasında yapılmış binalar Sayın Vekilim, yeni bina yok.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yani petrol dağıtımı. Gaz dağıtımı değil.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Değil, bunlar ağırlıklı olarak petrol binalarımız.

Az önce ifade ettim, 3 ayrı şehirde arama kurtarma çalışmalarını direkt yönettik ve katıldık. Burada 37 vatandaşımızı sağ olarak kurtarmak hakikaten oradaki ekiplerimiz açısından da inanılmaz bir öz güven oldu. “Bundan sonra dünyanın her noktasına gideriz Genel Müdürüm.” diyorlar yani bu noktada AFAD’dan da onay almış durumdalar. Biz bu çalışmaya 2020 yılında başladık, size daha önceki deprem sunumunda da bahsetmiştim.

Pek gündeme gelmedi ama özellikle İskenderun Limanı’ndaki yangına bizden talep edildiği tarih itibarıyla derhâl müdahale ettik, hem denizden hem de karadan yangının söndürülmesiyle alakalı en önemli rol alan kuruluş BOTAŞ oldu.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Bu limandaki yangın ham petrol sevkiyatında bir sıkıntı oluşturmadı değil mi?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Hayır, oluşturmadı, mesafe olarak birbiriyle çok uzak noktalar.

Başkanım, bu bir taraftan beni çok mutlu ediyor, arkadaşlarımızın bu şekilde reaksiyon göstermesi, bunların çok büyük bir kısmı gönüllülük esaslıdır. Tam deprem bölgesinde 10 noktada aşevi kurdu arkadaşlarımız. Bunların büyük bir kısmı benim inisiyatifimin de dışında, arkadaşların kendi gayretleriyle gerçekleştirdiği çalışmalar. Günlük 30 bin kişiye bu 10 noktada yemek ikramı verdik ve bunu AFAD ve Kızılayla koordineli verdik, şu anda 2 noktada bizden sadece destek isteniyor; biri Samandağ, diğeri Afşin, bu 2 noktada yemek çıkarmaya devam ediyoruz. Burada, biz günlük 30 bin kişilik, sabah, öğle, akşam yani 90 bin kişilik yemek ikramında bulunduk. Dediğim gibi, çalışanlar da tamamen gönüllülük esasıyla burada görev aldılar. Toplamda bölgede 695 personelimizle bulunduk, arama kurtarmacılarımız buna dâhil. 133 iş makinemiz görev aldı. Şu anda da hâlâ valiliklerimizin uhdesinde görev yapmaya devam eden iş makinelerimiz var.

Genel anlamda, benim, deprem, deprem etkileri ve deprem sonrasında yaptıklarımızla alakalı ifade edeceğim şeyler bunlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Evet teşekkür ediyoruz.

BOTAŞ gerçekten deprem bölgesinde çok iyi çalıştı. Ayrıca, yaptığınız bu çalışmalar, özellikle gazın kesilmesi işlemleri gerçekten çok iyi işledi -bütün sistemler- ama ufak tefek problemler varsa o, standartlardan kaynaklanabilir belki. Standartları belki tekrar yeniden ele almak lazım. Harcama kalitesini test etmek çok önemli diye düşünüyorum.

Tabii, burada daha önce milletvekillerinin söylediği husus var. Bazı yerleşim yerlerini... Hatay'da tabii pek çok vatandaş Arsuz'a veyahut da bazı köylere taşındı. Buraya BOTAŞ dağıtım şirketleriyle birlikte acele gaz götürebilir mi diye bir sorumuz vardı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biri Samandağ'a biri İskenderun tarafından Arsuz girişine... İskenderun tarafından ve Samandağ tarafından gaz getirmeniz gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hatay Milletvekilimiz Suzan Hanımefendi “Arsuz'a iki yönden de gaz gelmesi mümkün mü?” veya “Nasıl gelecektir?” diye... Onu bir incellerseniz.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - Ben not aldım Sayın vekilimin ifadelerini.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Orada dağıtım şirketi hangi şirket?

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - Aksa.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Aksa, Aksa...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Aksa, tamam.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Şöyle Sayın Bakanım: Bizim Arsuz bölgesi 430 kilometrekare geniş ve dağınık bir alana yaygın. O yüzden bir taraftan başlanması hâlinde, o, biraz uzun, zaman alan ve meşakkatli olacak. O yüzden, bu, Aksa gazın da bize önerisi, onların da çözüm yolu bu; bir Samandağ tarafından, bir İskenderun tarafından gaz hattı getirilmesi. Bu hâlde hızlı yapabileceklerini söylüyorlar. Nüfusumuz şimdi 5 katına çıktı Arsuz'da -Arsuz nüfusu 5 katına çıktı- hem Antakya hem Samandağ hem İskenderun o bölgede.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Evet mesajı aldı BOTAŞ Genel Müdürümüz.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - Biz zaten hem EPDK hem dağıtım şirketimizle beraber organize oluruz. İnşallah, size de bir cevap veririz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Birkaç kez Mustafa Başkana iletmıştim, o da “Bu çalışmayı yapacağız.” demişti.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - O zaman doğru adres. Sıkıntı yok inşallah.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkürler.

Başka soru var mı?

Zaten Genel Müdürümüz tecrübeli bir arkadaş. İGDAŞ'ta başladı, uzun süre İGDAŞ'ta...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Başkanım, bu Karadeniz doğal gazıyla ilgili olarak son durum hakkında...

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - Bugün büyük müjdeyi Sayın Cumhurbaşkanımız verdi, arife günü olarak ilan etti. Biz zaten BOTAŞ olarak, orada karadan itibaren Türkiye iletim sistemine bağlamakla mükellefiz. Biz kasım ayı itibarıyla tüm hazırlıklarımızı bitirdik, bekliyoruz. İnşallah, nisan itibarıyla da sisteme bağlanacak, ondan sonra tüm Türkiye'yi buluşturacağız, hazırız yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O zaman, madem açtın, hatıralarım canlandı, onu da bilginiz olsun diye arz edeyim.

Şimdi, efendim, ben özellikle 2003 yılında -o zaman Cumhurbaşkanımız Başbakanı- dedim: Efendim, bu, Karadeniz'e açılan bir liman, aynı zamanda bir serbest ticaret merkezi, sanayi merkezi olsun, OSB, vesaire diye bir proje getirdik, Ruşen Hoca diye bir hocayla hazırladık, hatta adına “BAKAP” dedik Batı Karadeniz Kalkınma Projesi. Ben de o zaman DSİ Genel Müdürüyüm, o zaman “Veysel Hoca, sen o zaman bu Filyos Nehri çok yaygın vaziyette, bununla ilgili çalışma yap.” dedi

ve birtakım barajlarla akımı azaltarak çok geniş alanı daraltarak orada muazzam bir alan kazandı ve liman inşa edildi. Şimdi, ben geçenlerde, bir iki ay önce orayı ziyaret ettiğimde hakikaten muhteşem bir çalışma yapılmış, bütün gemileri, Kanuni Gemisi'ni falan gördüm.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Neye niyet, neye kısmet olmuş.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O yapılan 2003 yılındaki o proje, o limanın kurulması ve derenin ıslah edilmesi çok işe yaramış yani.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN - En az iki sene kazandırdı Sayın Başkanım, en az iki sene kazandırdı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar dedi zaten, TPAO'dan, BOTAŞ'tan falan arkadaşlar “Bu liman ve bu dere ıslahı olmasaydı, yerleşim olmasaydı bunun yapması en az iki sene sürerdi.” Dolayısıyla iki senelik bir kârımız var orada yani.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Teşekkür ederiz hakikaten.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Her yerde iziniz var Sayın Bakanım; Allah razı olsun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, estağfurullah. Hatıramı canlandırdım da öyle bir hatıram var.

Evet, teşekkür ediyoruz ama bizim sizden talebimiz var: İnşallah, bir deprem olmaz ama bilhassa Marmara Bölgesi'nde, Ege'de muhtemel depremlerden bahsediliyor, bunlara karşı hazırlıkları, bu depremde aldığımız dersleri orada mutlaka uygulayacak şekilde bir çalışma yapalım.

Sizlerin bizden istediği birtakım tavsiyeler varsa yüce Meclisten veyahut da diğer kurum ve kuruluşlardan ne gerekiyorsa onları da yapalım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biz hemen sözünü alalım Sayın Başkan Arsuz'un.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arsuz işini Başkanımız takip edecek.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yani çok rica ediyorum, ben bunun sözünü almalıyım, 5 katına çıktı nüfusumuz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Suzan Hanım, bizden rica edin yani bir ay sonra çözeceğiz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Belki bir aydan önce çözer Başkanım; olur ya bir ay.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Suzan Hanım biliyor, olmayacak duaya âmin denmez.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yok, yok, benim ki öyle değil, olmayacak dua değil. Olacağından çok eminim, yalnız şu anda görevimi, sorumluluğumu yerine getiriyorum. Benim bir gün bekleyecek tahammülüm kalmadı çünkü gerçekten herkes çok zor durumda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani tabii, yaparsa AK PARTİ yapar.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir şey söyleyeceğim Hocam, şimdi, madem ağzıma verdin bu lafi, bu cevabı da hak ediyorsun Başkan. Pardon da AK PARTİ'nin bir bütçesi mi var?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nerede?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – AK PARTİ'nin kendi bütçesi mi var? Yok, benim vergilerim hepsi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – AK PARTİ bütün vaatleri yapar diyoruz yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Benim vergilerim hepsi, yapması gerekeni de yapmıyor, az buçuk zorlaya zorlaya... Bak, burada Başkan söyledi, isteği yere “Yarın.” deseniz yarın başlayacaklar. Onun sözünü istiyorum, “Yarın.” deyin, yarın başlayacaklar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam.

Sayın Genel Müdürüm, ben tabii eski bir elemanım olarak size güvendiğim için bir çalışma yap ve göster bakalım bunlara.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yarın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani bunların yapacağı yok zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Nasıl yok ya?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neyse, espri; politika buraya sokmuyoruz biliyorsunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir de “Yaparsa AK PARTİ yapar.” politika değil miydi Başkan?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama siz beni tahrik ettiniz tamam mı?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ama bir şey söyleyeceğim, tabela yazıyorsunuz buraya “Yaparsa AK PARTİ yapar.” sanki cebinden getirdi yapıyor, benim vergimle yapıyorsunuz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam.

Teşekkür ediyoruz.

BOTAŞ GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ÖZCAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir sunum kaldı, en son Oktay Şahin’in ve Güldane Akıllı’nın sunumu kaldı, burada kendileri. Evet, şimdi, İş Sağlığı, Güvenliği, Kalite ve Risk Yönetimi Daire Başkanımız Sayın Oktay Şahin Beyefendi ile Güldane Akıllı Hanımefendi -kendisi de şube müdürü- sunum yapacaklar.

Buyurun efendim.

5.- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İş Sağlığı, Güvenliği, Kalite ve Risk Yönetimi Daire Başkanı Oktay Şahin’in, Bakanlık bünyesindeki afet yönetimine ilişkin yapılanma ve 6 Şubatta meydana gelen deprem sonrası yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Sayın Başkanım, çok Kıymetli Komisyon üyeleri; hepinizi hem kendi adıma hem de beraber çalıştığım çalışma arkadaşlarım adına saygıyla selamlıyorum.

Bu Komisyonun ortaya çıkaracağı sonuç raporunun da inşallah memleketimize hayırlı olmasını diliyorum. İnşallah, buradan hepimizin uygulayabileceği kararlar çıkar ve bunlar bir sonraki yaşayacağımız afette tüm halkımızın faydasına olacak sonuçlar doğmasına da vesile olur.

Şimdi “iş sağlığı, güvenliği, kalite ve risk yönetimi” deyince bu işle alakasının ne olduğunu düşünmüşsünüzdür muhakkak. Burada risk yönetimi kısmı bizim Bakanlığımızın acil durum yönetimi uygulamasını içeriyor. Biz Bakanlık olarak 2019 yılından itibaren afet yönetimini bir daire başkanlığı bünyesinde takip ediyoruz. Burada ben çok kısa olarak Bakanlığımızdaki bu yapılanmadan bahsedeceğim çünkü bunun aslında pek çok bakanlık tarafından örnek olarak uygulanabilecek kısımlar içerdiği düşüncesindeyim.

Biz 2017 yılı içerisinde Bakanlığımız bünyesinde bir acil durum kriz yönetim merkezi oluşturduk. Bu merkezin oluşmasını müteakip de arkasından Acil Durum ve Kriz Yönetim Eylem Planı’nı hazırladık. Bu süreç içerisinde bizim birimlerimizin tamamında -biraz önce sunumlarını da yapan birimlerimiz dâhil olmak üzere- Bakanlığımızın tüm bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarında da acil durum kriz yönetim merkezleri oluşturuldu ve Cisco altyapısıyla da birbirine bağlandı. Tüm kurumlarımızla, şu anda her tür

afette -1'inci seviyeden 4'üncü seviyeye kadar- kriz merkezimizi işlevsel hâle getirdiğimiz her anda, bütün birimlerimizle, AFAD'da görev yapan arkadaşlarımızla hem doğal gaz hem de elektrik dağıtım şirketlerinin SCADA merkezleriyle anlık olarak görüşme, buralardan bilgi alma şansına sahibiz.

Burada 2023 yılı içerisinde de bugüne kadar bir eksiklik olduğunu düşündüğümüz Risk Belirleme, Azaltma ve Önlem Şube Müdürlüğünü oluşturduk. Ki bugünkü sunumlarda hem TEİAŞ'ın hem TEDAŞ'ın hem de BOTAŞ'ın -bu arada TPAO'nun da var- bu MTA'yla birlikte yapmış olduğu çalışmalar nezdinde daha sonra meydana gelebilecek olan afetlerde alınması gereken önlemleri, -binaların yeniden yapılması veya durumlarının gözden geçirilmesi de dâhil olmak üzere- tüm bunların Bakanlığımız tarafından koordinasyonu içerisinde gerçekleştirilmesini planladık.

Biliyorsunuz, tüm kamu kurumları gibi Bakanlığımız da Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında görev yapmakta ve bizim bu konudaki çalışmalarımızın pek çoğu Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesi içerisinde, çok fazla yorum yapamayacağımız şekilde sınırlanmış durumda fakat ulusal düzeyde afet enerji grup çözüm ortağıyız ve bu nedenle de bizim tüm illerde meydana gelen, yapılan çalışmaların, bütün planlamaların güncellenme süreçlerinde görev almamız gerekiyor. Bu çerçevede de elektrik dağıtım şirketlerinin bizim yerelde çözüm ortağımız olması nedeniyle öncelikle elektrik dağıtım şirketleri ve doğal gaz dağıtım şirketlerinin planlamalarının her yıl içerisinde tamamıyla yapılmasını sağladık, her yıl içerisinde de bunların güncellenmesi konusunda arkadaşlarımız bu konuda görev alıyorlar ve bunları takip ediyorlar.

Şimdi, bugün, yine tabii, sayın vekillerimizin bazılarının soruları içerisinde de karşılaştık; bu çerçevede doğal gaz dağıtım şirketleri ve elektrik dağıtım şirketleri sahaya, afet bölgesine giderken neye göre gidiyorlar yani bir telefonla çağrı üzerine mi gidiyorlar? Hayır, bunlarla ilgili bizim yaklaşık iki senedir sürdürüp bu sene içerisinde tamamladığımız iş birliği protokolleri var. Bu iş birliği protokolleri 1'inci seviye, 2'nci seviye olmak üzere, deprem bölgesinden veya afet bölgesinden sonraki zonlara doğru açılarak devam ediyor. Elektrik dağıtım şirketlerinin 529, doğal gaz dağıtım şirketlerinin 752 tane iş birliği protokolü imzalamasını sağladık. Bunların hepsini tek tek arkadaşlarımız kontrol ettiler; toplamda 1.200'den fazla protokol var. Ama bunun...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Protokol var da bu protokoller deprem anında gaz gidince hemen devreye giriyor mu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Hemen girdi yani bu depremde bunu bizzat yaşadık. Yani şu anda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ben de şunu sormak istiyorum size: Yani imzaladığınız protokoller, talimatlar ne zaman intikal etti ve bunlar uygulamaya hangi saatte devreye alındı veya işe başladı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Şimdi, şöyle Sayın Başkanım, bu deprem aslında yani bütün en kötümser planlamaların bile ötesinde bir deprem oldu bizim için. Ya, biz planlamayı yaparken... Ben hep söylüyorum, ben iyimser, pozitif bir insanım ama afet yönetimlerinde, bunların planlamalarında kötümser olmak gerektiği kanaatindeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sizin mesleğiniz ne?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Ben aslında maliye bölümü mezunuyum. Daha önce TEDAŞ Genel Müdürlüğünde çalıştım otuz yıl. Meslek olarak kriz yönetimi konusunda da TEDAŞ Genel Müdürlüğünden başlayarak yaklaşık on beş yıllık bir tecrübe var, o dönemde de bu süreçleri yönetmiş olan ekibin içerisinde yer aldım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet yani tecrübelisin.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, burada da şöyle bir şey var Sayın Başkanım. Şimdi, biz mutlaka afet bölgesindeki personelin çok kısa sürede işbaşı yapamayacağını düşünerek başlıyoruz her seferinde ama 1’inci bölgenin bile bu kapsamın içerisine girebileceğini, işin doğrusu, ne AFAD ne biz çok fazla planlamadık. Böyle olunca, mecburen bizim bu 2’nci, 3’üncü zon dediğimiz kısımların bile ötesinde, Trakya’dan, Karadeniz’den ekipler getirmemiz gerekti. Fakat burada şu var: En azından bu şehirlerdekiler, Trakya’dakiler bile bir başka bölgeyle iş birliği protokolü imzalamış olduğu için genel çerçevede ne yapacağımı iyi biliyordu. Bu bakımdan da bana sorarsanız, ben çok tarafgir davranmamaya çalışıyorum ama hem elektrik noktasında, iletim ve dağıtım noktasında hem de doğal gazın hem ulusal hem de dağıtım noktasında, bu çerçevede, bu büyüklükte bir afet karşısında oldukça başarılı bir sınav verdiği kanaatindeyim ve bunun içerisinde de destek ekiplerinin çok büyük payı var.

Ya, müsaade ederseniz ben şöyle bir anekdotla devam etmek isterim olayın ciddiyetini anlatmak anlamında: Biz ilk gün -Sayın BOTAŞ Genel Müdürümüzün söylediği- acil durum kriz merkezini on-on beş dakika içerisinde açma noktasında çok hızlı bir biçimde davranabildik fakat sahadan haber -iletişim- ve bilgi alma noktasında sıkıntılar yaşadık, o anda olayın büyüklüğünü ölçme noktasında sıkıntılar yaşadık. Sahadan peyderpey bilgi alırken AKEDAŞ’a -ki bu, Kahramanmaraş ve Adıyaman bölgesinde elektrik dağıtımı yapan firma- oraya ulaşmamız iki gün sürdü. İki gün sonunda da oranın o anki yöneticisi bize şunu söyledi, dedi ki: “Sayın Başkanım ‘AKEDAŞ’ diye bir şirket yok.” Bütün binası yıkılmıştı, personelinin kimi enkaz altındaydı, olmayanlar da enkaz altından akrabalarını çıkartmak için gitmişlerdi. Böyle bir durumda bile biz Adıyaman, Kahramanmaraş bölgesinde dışarıdan gelen destek ekiplerin ve gönderilmiş olan ekipmanların sayesinde bu elektrik sisteminin ayağa kaldırılmasının çok kısa bir sürede olduğunu düşünüyorum. Ya, bunun ölçümü gerçekten çok zor. Hatay’da yani yarıdan fazlasının yıkıldığı bir şehirde bu sistemi ayağa kaldırmanın çok da kolay olmadığı kanaatindeyim yani çok tarafgir bakmamaya çalışıyorum -tekrar, parantez içerisinde- ama diğer bölgelerden gelen bu destek ekiplerinin çok ciddi çalışmaları, çok verimli ve fedakârca çalışmaları neticesinde de çok önemli bir gelişme sağlandı kısa süre içerisinde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama şöyle bir sıkıntı var: Her yerden destek ekipler geliyor ama onların işe ve ibate dediğimiz... Yani onlar da çalışıyor, bir şeyler yemesi lazım, kalacağı yer olması lazım, en azından tuvaleti , banyosu vesaire; bunların tedarikinde acaba bir sıkıntı yaşandı mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, bunların tedarikinde bir sıkıntı yaşandı. Ben en sonunda, sunumumun son kısmında yüce Meclisimizden de bazı taleplerde bulunacağım. Bazı konularda eksik kalındı mı? Elbette ki eksik kalındı. Dediğim gibi, planlama noktasında sıkıntılar yaşadığımız da oldu. Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında bizi sınırlayan şeylerin olması nedeniyle de sıkıntılar yaşadık.

Bu afetler öncesinde, 2018 yılından itibaren tüm bağı, ilgili, ilişkili kuruluşlarımız ve bunun dışında, paydaşlarımız, özel sektör de dâhil olmak üzere bir çalışma ortaya koyarak daha öncesinde biz 23 tane senaryo planlaması yapmıştık; bunların içerisinde elbette ki deprem de vardı. Tabii, bizim genel kanaatimiz bunların beş yılda bir güncellenmesi yönündedir. Bu sene içerisinde de 2023'te de planımız, bu arada meydana gelen yeni doğa olaylarını da bunun içerisine dâhil ederek tekrar bunları, bu senaryoları daha da genişletmek, kapsamını daha da genişletmek yönündeydi. İnşallah, yine de bunu tamamlama hedefimiz var sene içerisinde ama şu an için de meydana gelebilecek -elektrik de dâhil olmak üzere, nükleer de dâhil olmak üzere, maden kazaları da dâhil olmak üzere- 23 tane senaryomuz üzerinden bu çalışmalarımızı her sene tatbikatlar yaparak sürdürüyoruz. Bakanlığımız koordinasyonunda her sene bizim en az 3 tane üçüncü seviye tatbikat planlamamız oluyor ama bunun çok daha üzerine çıkıyoruz. AFAD'la birlikte yapmış olduğumuz çalışmalar da göz önüne alınırsa 2022 yılında 18 tane tatbikat gerçekleştirdik.

Acil durum yönetimini de Bakanlığımızla, Acil Durum Kriz Yönetim Kurullarıyla yapıyoruz; bunda da 6 tane yönetim kurulumuz var, her yönetim kurulumuzun başkanı doğal olarak Sayın Bakanımız veya onun görevlendireceği Bakan Yardımcısıdır. Elektrik, doğal gaz, petrol, maden, nükleer gibi 5 konuda eğer o konuya özel bir sorun ya da afet meydana gelmişse ilgili Bakan Yardımcımızın başkanlığında kriz merkezimiz toplanıyor -burada genel müdürlerimiz bu komisyonun üyeleridir- ve tekrar bununla ilgili yeni bir talimat gelinceye kadar da bu süreçler 7/24 devam ettiriliyor.

Şu anda görüntüde görmüş olduğunuz acil durum kriz yönetim merkezimizi de -buranın hemen hemen yarısı büyüklüğünde bir alan- biz 2020 yılının Nisan ayında hizmete aldık. Ekranda görüldüğü gibi, tüm kurumlarımız; tüm bağı, ilişkili kurumlarımız, doğal gaz ve elektrik dağıtım şirketlerinin SCADA merkezleri -daha sonra bahsedeceğim- mobil koordinasyon aracımızdaki arkadaşlarımızın yaka kameralarıyla sahadan verecekleri bağlantılı görüntüler burada aktif olarak bizim çalışmalarımızda kullandığımız bir unsur. Bunun nasıl bir faydasını görüyoruz? Anlık olarak tüm kurumlar birbirlerini görebildikleri için o andaki gelişmelerden anlık olarak bilgilendiriliyor bu merkezdeki kurul ve diğer kurumlar da aynı şekilde, aynı anda anlık olarak buradan bilgi alıyorlar. AFAD'daki herhangi bir sorunu direkt olarak aktarabildiğimiz gibi, AFAD'da alınan bir karar da doğrudan doğruya tüm kurumlarımıza tek bir yerden tebliğ de edilebiliyor.

Bu kriz merkezlerinin kurulması 2020 yılı içerisinde çıkan yönetmelikle -yeni yönetmelikti- Bakanlıklar için zorunlu hâle getirilmişti. Biz burayı 2019 yılından beri... Bizim bu konuda herhangi bir hukuki zorunluluğumuz olmamasına rağmen bunu Sayın Bakanımızın da talepleri doğrultusunda yerine getirmiştik; bunu aktif olarak da şu anda kullanıyoruz. 2019 yılı sonu itibarıyla da buradaki tüm video konferans bağlantılarının yanı sıra biz afet ve acil durumlarda tüm bakanlıklarda ve tüm kurumlarda olduğu gibi, A planımız yine "web" tabanlı internet, bunu bütün birimlerimizde kullanıyoruz Cisco tabanlı bir sistemle. Onun dışında da B planı olarak uydu telefonlarını kullanıyoruz, uydu telefonlarını da tüm birimlerimizde şu anda aktif hâle getirdik. Yine, C planı olarak da TEİAŞ'ın ve şu anda TEDAŞ'ın kurmakta olduğu PAX sistemi de bizim mevcut iletişim altyapımız içerisinde önemli bir yer tutuyor.

Bir de bu sene içerisinde bir mobil koordinasyon aracı oluşturduk.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu PAX sistemi nasıl bir sistem? Ne zaman kuruldu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – PAX sistemi şöyle: TEİAŞ'ın bölge müdürlükleri arasında kullanmış olduğu, aslında kablolu sisteme benzer bir sistem; çok zor kopma şansı var. Biz kriz merkezlerimize de bu sistemin bir ucunu bağladık ama bilgi alabileceğiniz kısım bölge müdürlüklerinin olduğu yerler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kabloyla mı bağlı bölge müdürlüklerine? Haberleşme kablosuyla mı bağlı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, bir kablo sistemiyle bağlı. Bu, daha çok bizim eskiden kullanmış olduğumuz telefon sistemine benzer bir sistem fakat güvenli. Keşke Deniz Bey burada olmuş olsaydı, Deniz Bey bu konudaki en iyi bilgiyi verebilecek olan Genel Müdür Yardımcımız. Biz bu sistemin verimli olarak kullanılabildiğini gördük, çok zor iletişim kopuyor fakat sadece lokal olarak bu PAX sisteminin bulunduğu merkezden haberleşme şansınız var. Bu da tabii, TEİAŞ'ın Türkiye genelindeki bölge müdürlüklerinde yaygın olduğu için yine de bize iletişim açısından bir fayda sağlıyor.

Mobil koordinasyon aracımızı oluşturduk. Bu mobil koordinasyon aracımız şu andaki acil durum kriz merkezimizin sahip olduğu tüm teknolojik altyapıya sahiptir. Depremi ilk günü sahaya göndermiştik, o günden beri hâlâ orada görev yapıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nerede şu anda?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Şu anda İskenderun'da.

Sayın Bakanımız oradan veya buradan toplantılarına katılabiliyor, toplantılarını yapabiliyor, bilgi alabiliyor anlık olarak ve dediğim gibi, yaka kamerası sistemlerini biz aktif olarak hayata geçiriyoruz. Sahaya giden arkadaşlarımızın kamera görüntülerini de aynı zamanda hem oraya hem de bizim kriz merkezimize aktararak arkadaşlarımızdan oradan canlı olarak da haber alabiliyoruz sahadaki son durumla ilgili. Mesela, o anda sahada karanlık bir alan varsa nerenin karanlık olduğu, nerenin ışıklandırılması gerektiği konusunda da bilgi alma şansımız oluyor. Bu mobil koordinasyon araçlarının da ilk andan itibaren çok faydalı olduğunu gördük. Bu tür araçlar bizim için, haberleşmenin çok hızlı olması gerektiğini düşündüğümüz anlarda -ki bu tür afetler çok hızlı ve doğru bilgi almak zorunda olduğumuz zamanlar- bize çok büyük bir fayda sağlıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İskenderun Teknik Üniversitesinin sahasında olan şey, değil mi bu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet Sayın Başkanım, o.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakan orada hatta...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Sanıyorum Bakanlar Kurulu toplantısına katılmıştı oradan Sayın Bakanımız. Yani Ankara'daki büyük bir kriz merkezindeki tüm altyapıya sahip; uydu telefonu dâhil, PAX sistemi dâhil. Biz bunu genelde TEİAŞ'ın bölge müdürlüklerinde konuşlandırmayı planladığımız için böyle bir şeyde bulunduk.

Şimdi, çok fazla rakamlara boğmak istemiyorum sizleri çünkü sayın genel müdürlerimiz her şeyden çok fazlasıyla bahsettiler zaten, rakamsal olarak çok fazla detaya girmek istemiyorum, ben ondan bahsetmek istemiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onları zaten dinledik. Özellikle siz afet ve kriz yönetimi açısından...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Bizim Afet Enerji Grubu olarak Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesinde aslında net olarak tanımlanmış bazı görevlerimiz var. Bunlar bizim elektrik ve doğal gaz enerji hatlarının acil onarımını yaparak en kısa süreçte bu hizmetlerin normale dönmesini sağlama görevini üstlenmiş durumdadır Enerji Bakanlığı. Ve biz bütün kurumlarımızla bu konuda çok sıkı bir ilişki içerisinde çok yapıcı bir sistem oluşturmuş durumdayız. Burada altyapı hizmetlerini sağlamak, mobil jeneratörlere ve seyyar aydınlatmalara acil çözümler sunmak, geçici olarak oluşturulacak barınma ve bakım ünitelerinin aydınlatılması, ısıtmasını, soğutma sistemlerini sağlayacak enerji sistemlerini kurmak, kritik enerji tesislerinin bir an önce enerjilendirilmesini sağlamak ve gerektiğinde de araçlara ikmal sağlamak, yakıt ikmali sağlamak görevlerini üstlenmiş durumdayız. Bu konuda bizim ortaklarımızla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla, Tarım ve Orman Bakanlığı ve özel sektör... Özel sektörden buradaki en büyük kastımız elektrik ve doğal gaz dağıtım şirketleri.

Kurullardan bahsettim. Biz bir afet durumunda, 3'üncü seviye veya üzeri bir afet durumunda aynı anda 3 yerde afet yönetimini gerçekleştiriyoruz. Bir tanesi, merkezde bulunan acil durum kriz yönetim merkezimizdeki o anda ilgili olan, kurulun görev alanına giren her neyse bu afet, o kurulun toplanması. İkincisi, AFAD'ın merkezinde yer alan gruba görevlendirme yapmamız ve üçüncüsü de saha ekipleri oluşturmak, sahaya ekipler göndermek ve burada bir an önce, hızlı bir biçimde görevimizi yerine getirmek. Bu 3 alanda Bakanlığımız aktif olarak görev almakta.

Kahramanmaraş'ta da bu afet durumunda da bizim çok hızlı bir şekilde bir aksiyon aldığımızı düşünüyorum. Sayın BOTAŞ Genel Müdürümüzün de söylediği gibi, çok hızlı bir süre içerisinde kriz merkezlerimizi aktif hâle getirdik, AFAD merkezinde görevlendirmeler yaptık, mobil koordinasyon merkezimizi de saat 08.30 itibarıyla hazır hâle getirip sahaya yönlendirmesini yaptık. Hemen ardından olayın büyüklüğü yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladığında, netleşmeye başladığında bizim çok asli bir görevimiz olmamakla birlikte arama ve kurtarma ekipleri konusunda çok hızlı bir biçimde aksiyon alma gerekliliğini duyduk ve bütün bu konuda kamuoyunun da takdirini kazandığı üzere bizim madenlerde görev almakta olan buradaki arkadaşlarımız, tahlisiye ekipleri ve bunların yanında ayrıca arama ve kurtarma ekiplerini sahaya yönlendirme gereğini duyduk. Ve ilk gün itibarıyla ilk ekibi saat 07.50'de harekete geçirdik ve gün içerisinde de yaklaşık 500 kişinin sahaya ulaşmasını sağladık.

Şimdi, buradaki, tabii, en büyük problemlerden bir tanesi ulaşım problemi oldu. Yolların hasar görmüş olması ve bu konuda biraz da Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesinde tüm nakliye işlerinde AFAD tarafından yönlendirmelerin yapılıyor olması nedeniyle bazı yerlerde ulaşım gecikmeler oldu ama kısmen gecikmeler oldu. Fakat bu konuda da tedbir alınması gerektiği düşüncesindeyim.

Arkadaşlarımız, sonrasında 9.798 madenci arkadaşımız sahada görev yaptılar. Ben "Kaç kişi kurtarıldı?" gibi rakamlara çok fazla takılı kalmak istemiyorum. Kurtarılan canların sayısı çok önemli değil; önemli olan, kurtarılabilecek olan herkesin kurtarılması. Arkadaşlarımız bu şekilde binden fazla kişinin hayatının kurtarılmasına vesile oldular.

Bu, elektrik iletim, dağıtım, doğal gaz iletim, doğal gaz dağıtım ve akaryakıt konularında yaşananları zaten genel müdürlerimiz izah ettiği için üzerinde durma gereği duymuyorum müsaadenizle.

Bunun dışında da biz asli görevimiz olan elektrik ve doğal gazın bir an önce güvenli bir şekilde verilebilmesi konusunda çalışmalarımızı elektrik dağıtım ve doğal gaz dağıtım şirketiyle, BOTAŞ'la ve EDPK'yle anlık olarak 7/24 nöbetleşe çalışma sistemiyle yerine getirdik ve yaklaşık kırk beş

gün boyunca arkadaşlarımız yirmi dört saat çalıştılar, Ankara merkezde de sahada da sürekli görev değişimi yaparak bu görevi yerine getirdiler. Tahlisiye ekiplerinin, Sayın Başkanımızın da söylediği gibi, ekiplerimizi sahaya gönderdikten sonra bu arkadaşlarımızın barınma ve beslenme ihtiyaçlarının giderilmesi için bir ihtiyaç duyduklarını fark ettik. Biz normal planlamamızda aslında bu şekilde acil durum arama kurtarma ekipleri içerisinde maden... Tahlisiyeci ekipleri AFAD'ın planlamasında ilk etapta yoklar. Bu nedenle de biz -yetmiş iki saat prensibi mevcut, biliyorsunuz- yetmiş iki saat prensibi doğrultusunda bu arkadaşlarımızın sahaya gönderilmesini... Çok acil olduğu için bunu tamamlamadan gönderdik. Fakat hemen ardından yola tırlar çıkartarak bu arkadaşlarımızın ihtiyaçlarının giderilmesini sağlama yoluna gittik. Şimdi, burada tabii ki belirli ölçüde bu ihtiyaçları karşılamış olmakla birlikte biraz sonra arz edeceğim şekilde bu arkadaşlarımızın, özellikle tahlisiyeci ekiplerin sahaya gönderilmeleri hâlinde, Sayın Bakanımızın da talimatıyla biz tüm arkadaşlarımızın yetmiş iki saat hiçbir şeye ihtiyaç duymadan, hazır biçimde olacakları şekilde hazırlanılması talimatını aldık ve bu çalışmalara da başladık. Bu konuda herhangi bir dış destek bekleme durumunda olmayacağız. Kendimiz bu arkadaşlarımızı sahaya gönderirken tüm ihtiyaçlarıyla birlikte, onları planlayarak sahaya sevk edeceğiz.

Bir diğeri: AFAD tarafından bize çok sayıda enerji dışında talepler ulaştı. Doğal olarak 11 ilde meydana gelmiş olması sebebiyle, bunun çok geniş bir alanda meydana gelmiş olması sebebiyle çok fazla talepler ulaştı, ihtiyaçlar ulaştı. Biz bunları da burada, yine, Sayın Bakanımızın talimatıyla hiçbirini geri çevirmeden AFAD üzerinden yerine getirme yoluna gittik ve tüm bu taleplerin yerine getirilip getirilmediği konusunda da arkadaşlarımız sonucuna kadar takip edilmesi konusunda da bunların ne ölçüde gerçekleştirildiği konusunda da talimatlandırıldı.

Bu arada ilk zamanlarda havaların soğuk olması nedeniyle de sahaya hem ısıtıcı hem de kömür gönderilmesi gerekiyordu. 82.475 ton kömür sevkiyatını gerçekleştirdik. Çok hızlı bir süre içerisinde bu kömürlerin yakılacağı sobaların sahada bulunmadığını duyduğumuzda da... Bizim bazı kurumlarımızın imalathaneleri var. Bu imalathanelerde elimizde mevcut olan, atıl durumdaki varillerden arkadaşlarımız sobalar ürettirler ve biz bu üretilen sobaları kömürlerle birlikte sahaya gönderdik. Bacalı sobalar yaptık kömür yakılabilecek. Bu sobalar da sahaya sevk edildi.

Kurumlarımızın misafirhanelerini açtık. 1 tane de bu, Didim'de kampımız vardı. Bu Didim'deki kampı da açtık. 3.036 depremzede yiyecek kamplarımızda ve misafirhanelerimizde şu anda ağırlamaktayız. Onların tüm ihtiyaçlarını karşılama konusunda da yeme, içme, hatta temizlik de dâhil olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılama konusunda da tüm birimlerimizi bu konuda talimatlandırdık.

Eti Maden yine sahada duyulan ihtiyaç üzerine, dezenfektan ihtiyacı olduğunu öğrendiğimizi müteakip hemen Eti Maden Genel Müdürlüğü tarafından BOREL'in dezenfektanlarını ve BORON deterjanlarını gönderdik. Birkaç tır sahaya dezenfektan ve deterjan gönderdik.

Burada günlük yaklaşık 10 bin servis kapasiteli mobil mutfaklar kurduk diyorum, buna biraz önceki BOTAŞ'ın 30 binlik mutfak dâhil değil. Neden değil? BOTAŞ'ın mutfak AFAD'la iş birliği içerisinde kurulan mutfak. Biz sadece Bakanlığımız tarafından 10 bin, günde 3 kez, 30 bin servis kapasiteli mutfakları oluşturduk ve kurduk. Afetin 3'üncü gününde mutfaklarımızın büyük bir kısmı sahadaydı.

Depremzede vatandaşlarımızın yine konaklaması için Sayın Bakanımızın girişimleriyle -zaten biliyorsunuz, açıklamaya da gerek yok- İskenderun Limanı'na demirlenmiş 2 tane gemiyi de onların konaklamalarına tahsis ettik.

Sayın Başkanım, çok hızlı geçmediysem ben öneriler kısmına geçmek istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, isabetli olur.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, burada birincisi tahlisiye ekipleri hususu. Daha önce de belirttiğim gibi Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesinde tahlisiye ekipleri arama kurtarma ekipleri içerisinde öncelikli bir grup değildi ancak bu arkadaşlarımızın mesleği hayat kurtarmak zaten, günlük rutinleri hayat kurtarmak, enkaz altından insan çıkartmak ve bu konuda da arkadaşlarımız son derece başarılı oldular. Ancak bu durumda bizim planlamamız... Biz yaptığımızda bütün bu tahlisiye ekiplerinin tim olarak sahaya gönderilecek tüm arkadaşlarımızın şu anda envanter bilgileri bizim elimizde mevcut. Ancak bunların Türkiye'nin her bölgesinde meydana gelebilecek afetler için daha öncesinden sahaya ulaşmalarının çok net biçimde tanımlanması lazım. Bu arkadaşlarımızın TAMP'ta (Türkiye Afet Müdahale Planı)nda birinci derecede öncelikli olarak tanımlanmaları ve görevlendirilmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu şekilde ama onların tüm yaşamsal ihtiyaçlarını da afet bölgesinde, afetzedelere yük olmayacak biçimde mutlak suretle planlamamız... Kişiler neredeyse 10 bin kişi. 10 bin kişinin mutlaka yemek ihtiyacı, barınma ihtiyacı var ve çok ciddi biçimde mesela temizlik ihtiyacı duyuyorlar. Bazen uçaklara binerken orada kullanmaları gereken makasları almaları mümkün olmadı. Bunların mutlaka o bölgelere vardıklarında ihtiyaç duydukları malzemeleri de bulabilecekleri bir yerin bulunmasının büyük bir faydası olacağı kanaatindeyim. Evet, bütün ekipmanlarımız, bütün aletlerimiz belirli bir süre içerisinde temin edilebiliyor ama şu tabii bir gerçek ki her afette insan kaynağımızın ne kadar önemli olduğunu yeniden keşfediyoruz. Burada çalışan kişilerin bu konudaki yeterlilikleri, becerileri, isteklilikleri çok önemli. Bu organizasyon... Biz Bakanlık olarak bir organizasyon yaptık, yaklaşık beş yıldır sürdürüyoruz ve burada çok iyi yetişmiş arkadaşlarımız var. Bu arkadaşlarımız ne yapacaklarını çok iyi biliyorlar. Benim onlara talimatım hep şu: Neyi doğru biliyorsanız yapın, beni aramanız gerektiğine inandığınız zaman arayın; yoksa yapın. Ve hiçbir zaman da bu kadar süre içerisinde yanıldığımı görmedim çünkü bu iş maalesef okulunda öğrenilmiyor. Bu işin öğrenme yeri, üzülerek söylüyorum ama, afet alanları, sahalara; buralarda öğreniliyor ve bunda bir tecrübe kazanılması gerekiyor.

Benim bir diğer önerim şu: Bütün bakanlıklarda afet yönetimine ilişkin mutlak surette birimler oluşturulmalı. Bu birimlerde çalışan herkes yöneticiler dâhil, asli görev olarak bu işi üstlenmeli; personeller yetiştirmeli ve mümkünse tüm bakanlıklardaki organizasyonlardaki birim isimleri dahi aynı olmalı. Ben, pek çok toplantıya katılıyorum, bazı katıldığım toplantılarda aynı bakanlıktan 2 kişiyi üst üste 2 toplantıda göremiyorum ya da bu işi ek iş olarak yapan kişiler olmuş oluyorlar ve zaman içerisinde değişebiliyorlar. Hâlbuki bu iş bizlere bağlı olmamalı, -Oktay Şahin'e de burada işte Kriz Merkezi Koordinatörüm Ali Balcı da, Güldane Hanım da bunlar bize bağlı olmamalı- bu bir sistem hâline gelmeli. Bu yüzden de bu organizasyonların Sayın Meclisimizin de önerisiyle tüm bakanlıklarda kurulmasının zorunlu hâle getirilmesini naçizane tavsiye ediyorum.

Bir diğer durum personel. Dedğim gibi personel konusunda bütün kurumlarımız -burada olsalardı Genel Müdürlerimiz de söyleyeceklerdi- çok büyük sıkıntı yaşıyoruz çünkü bu iş çok ciddi biçimde fedakârlık isteyen bir iş. Ben ilk 48 saat içerisinde 3 saat uyudum, Ali Bey o kadar da uyumadı. Diğer arkadaşlarımız AFAD'da 48 saat aralıksız nöbet tuttu, 48 saat. Sahaya giren arkadaşlarımız günlerce orada kaldılar, on beş gün, yirmi gün kalan arkadaşlarımız oldu. Buradan ben arkadaşlarımla birlikte yiyecek gönderdim, iç çamaşırı gönderdim. Çok fedakârca çalışıyorlar; hepsinden Allah razı olsun ama bu arkadaşlarımız belirli bir müddet sonra yıpranıyor ve herkes saat beş buçukta "Ah çok üzülüm." deyip servisine binip giderken bu arkadaşlarımız yirmi dört saat nöbet tutuyorlar. Benim bir arkadaşım yeni evlenmişti; balayından getirtip üç gün nöbet tutturdu; hiçbir şey söylemedi ama bu arkadaşlarımızın, bu fedakârlıklarının karşılığında acil durum yönetim uzmanı gibi bir kadroyla -her bakanlığın uzman kadrosu var, bu arkadaşlar da bu konunun uzmanları- özlük haklarının da farklı olduğu bir kadroyla değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu hem bu birimde çalışmayı teşvik edecektir hem de

bu birimde çalışan arkadaşların sık sık yerlerinin değiştirilmesi için talepte bulunulmasına engel olacaktır. İki yıl, üç yıl yetiştiriyor bu insanlar; işlerini çok iyi öğreniyorlar, üçüncü yıl sonunda “Ben çok yoruldum.” deyip ayrılmak istiyorlar çünkü onlara bu konuda, hele ki memursanız, fazla mesai ücreti bile ödeyemiyorsunuz. Ve bunun bir sıkıntı olduğu kanaatindeyim. Ben bu arkadaşlarımızın bundan sonra... Bunun bir kariyer mesleği hâline getirilmesi, afet yönetim kariyer uzmanlığı olarak ve bu şekilde işe alımlarda bu uzmanlığın sadece bu birimde çalışmak suretiyle, koşuluyla bu uzmanlık hakkına sahip olunması gerektiği konusunda da Yüce Meclisimize bir önerim var.

Bir diğer husus mobil araçlar hususu. Mobil araçların sahada çok faydalı olduğunu gördük. Bu sadece mobil koordinasyon aracı değil, mobil yatakhaneler gönderdik madencilerimizin kullandığı. Arkadaşlarımızın, oraya giden çalışma ekiplerinin sayısı çok fazla, 10 binleri geçiyor. Bu arkadaşlarımızın oradaki depremzedelere yük olmasını engellememiz lazım, bu arkadaşlarımızın konaklama imkânlarını sağlamamız lazım. Mobil yatakhaneler, mobil tuvaletler, mobil yemekhaneler ve her kurumun mobil jeneratör bulundurmasını da zorunlu hâle getirmemiz lazım.

İletişim planı... Bizim söylemiş olduğum gibi iletişim planımızın ilk aşaması GSM. İnternet bağlantısı bizim için hayati önem taşıyor. Bu, aynı zamanda büyük bir risk bizim için. Bu kadar internete bağımlı olduğumuz takdirde buradan zaman zaman yaşayabileceğimiz büyük, çok büyük sorunlarda tamamıyla iletişimin kopma noktasına gelme ihtimalimiz var çünkü uydu telefonlarını biz şu anda kullanmakla birlikte çok verimli olduğu kanaatinde de değilim. Uydu telefonların hem ilk alım maliyeti yüksek, kullanım maliyeti yüksek hem de herkeste bulunması gereken bir telefon. Bu bakımdan uydu telefonlar yerine benim önerebileceğim sistem Jandarmanın kullanmış olduğu (Jandarma Entegre Muhabere Bilgi Sistemi) JEMUS var. Biz bu konuda da bir çalışma yürüttük arkadaşlarımızla birlikte fakat şöyle bir sıkıntıyla karşılaşıyoruz: JEMUS için her bakanlık ilk yatırım maliyetini üstlenmek zorunda kalıyor ve bu çok büyük rakamlara ulaşıyor. Ben İçişleri Bakanlığımızın bu konuda önyak olarak İçişleri Bakanlığı tarafından bu tüm vericilerin -tekrar tekrar bakanlıklar tarafından kurulmasına gerek yok- tek bir sistem üzerinden kurulmasının sağlanması ve bakanlıkların bu konudaki katılım paylarını ödenmeleri gerektiği düşüncesindeyim. Ve hepimizin bu JEMUS sistemine katılması durumunda ki yanlış hatırlamıyorsam burada da kopmadı JEMUS bağlantısı.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Kopmamış.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Ben bugüne kadar hiç koptuğunu görmedim; hem millî bir sistem...

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Sunum yaptı Jandarma da Komisyonumuza; JEMUS hiçbir kopma yaşamamış sınır karakollarına kadar teması sürdürmüşler depremin ilk anlarından itibaren.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, onu bilmiyordum Sayın Başkanım ama ben bunun yerli ve millî bir sistem olması hasebiyle de uydu telefonlara çok daha fazla tercih edilmesi gerektiği kanaatindeyim. Telefonları kullanıyorsunuz, üç yıl içerisinde pili şişiyor, pil bile bir telefon fiyatına ve bütün bu telefonların hepsi ithal; bunlara, operatörlere ödediğimiz paraların karşılığında çok daha ucuza JEMUS sistemini millî biçimde Türkiye’de hayata geçirmemizin mümkün olduğu kanaatindeyim.

Acil durum istasyonları bir başka önerimiz. Özellikle riskli olduğunu düşündüğümüz, afet yönünden riskli olduğumuzu düşündüğümüz Türkiye’nin farklı noktalarında acil durum istasyonları kurulmasının faydalı olabileceği kanaatindeyim. Burada uzman ekiplerin bulunacağı, ülke genelinde... Aynı zamanda, ilk müdahale ekipleri burada çok hızlı müdahale edebilirler ve demin bahsetmiş

olduğum bizim madenci arkadaşlarımızın sahaya giderken ellerinde bulundurmak zorunda oldukları ama yanlarında götüremedikleri ekipmanların da orada bulunabileceği bu tür depoların -ama bu depolar inşa edilirken 8,5 büyüklüğündeki depreme dayanıklı inşa edilmesi gerektiği, içerisinde kuru gıda olabilir, battaniye olabilir, bozulmayacak şeylerin bulunabileceği- acil durum istasyonlarının da faydalı olabileceği kanaatindeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, bak, onun yerine bence şöyle yapmak gerekir: Daha önce, 2012 yılında Afet Yüksek Kurulu diye kurul vardı, O zaman Cumhurbaşkanımız Başbakan'dı, ben orada şunu teklif etmiştim: Yangınlar oluyor mesela, ama kırsal alan yangınlarında kim müdahale edecek? Orman Teşkilatı orman yangınlarına müdahale ediyor, büyük şehirlerde itfaiye teşkilatı, illerde var ama bazı beldelerde, köylerde böyle bir teşkilat yok. Yani aslında, bu şekilde her afet için, yangınlar için, sel baskınları vesaire için belli bölgelerde, sadece deprem için değil de bütün afetler için -yangın dâhil- merkezler oluşturulsa hatta itfaiye teşkilatının elemanları arama kurtarma için de aynı zamanda eğitimde bulunsun iyi olur. Dünyada itfaiye teşkilatı aynı zamanda arama kurtarma da yapıyor ama bizdeki itfaiye teşkilatı sadece yangınlara bakıyor yani Türkiye’de bu sistemi yeniden oturtmak lazım. Yani sizin dediğiniz şey güzel ama buna bütün afetleri ilave etmek lazım yangın dâhil.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – O zaman, ben kendimi iyi ifade edemedim herhâlde Sayın Başkanım çünkü onu kastetmiştim aslında. Bu istasyonlar sadece deprem için değil afetsellik riski göz önünde bulundurularak sel için de, yangın için de o bölgede meydana gelebilecek -yakınları da dâhil olmak üzere- her tür afette görev alabilecek bir ekip olmalı, ben onu kast etmiştim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani güzel olur ama dediğim gibi, bütün afetler yangın da dâhil yani yangın çıkacak diye adam beklemeyecek. hangi afet varsa ona koşacak yani.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Sel de olsa sel için de hazırlıklı olması gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sel için de yani.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Tüm afetler için ben onu kastetmiştim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tüm afetler için oradaki ekibin donanımıyla, personeliyle hazır olması lazım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet, haklısınız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunu kurarsak iyi olur. Bunu ben daha 2012 Yüksek Afet Kurulunda teklif etmiştim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Keşke yapılsaymış. Yani şu anda buna çok ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hakikaten bu çok büyük ihtiyaç yani. Yani itfaiye teşkilatı sadece yangına bakıyor. Bazı beldeler var, büyükşehir dışında beldeler var illerde, büyükşehir dışındaki illerde orada yok yani yangına bakacak adam yok, ya, yangın aracı var ya da adam var araç yok.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Yani biraz burada var olan insan kaynağımızı iyi kullanamıyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru da o zaman bu konuda ben şunu beklerdim: Böyle bir teklif yaptığınıza göre siz Türkiye’deki sistemi dikkate alarak bölgesel olarak nerede, nasıl kurulabilir, nasıl bir teşkilat olacak, ne kadar eleman olacak, diğer itfaiye teşkilatı, diğer AFAD’ın elemanları falan orada olması lazım yani, kombine bir birim olması lazım, dağınık şu anda, AFAD’ın ayrı, yangın ayrı, itfaiye ayrı, şu ayrı bu ayrı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir afet bakanlığı kurmak lazım Sayın bakan, bir afet bakanlığı olursa eşgüdüm içinde her şey yapılır.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hepimiz öneriyoruz. Şimdi, zaten Sayın Bakan da sözünü verir, bir afet bakanlığı kurulsun bakalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bir afet bakanlığı şart bu ülkeye, bu kadar afetlerle karşı karşıya...

NECİP NASIR (İzmir) – Tamam, doğal gaz hâlloldu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Organizasyon açısından gerçekten önemli.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Ben de sayın vekillerimden destek isteyeyim yani bu Enerji Bakanlığının tek başına altından kalkabileceği bir şey değil.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Oktay Bey, madem böyle bir çalışma yaptınız, ben sizden bunu beklerdim yani. Bunu teklif ettin madem yani böyle teklif etmek kolay ama siz bana bir çalışma yapsaydınız madem on beş yıllık bir tecrübem var diyorsun. Türkiye’de bütün kurumları dikkate alarak AFAD, şu, bu... Bakanlık sonra olabilir, o önemli değil.

Şimdi, esas itibarıyla, kurum nasıl kurulacak, nereye bağlı olacak, neler olacak, hangi birimler neye bakacak, hangi bölgelerde olacak, alan ne olacak? Yani böyle bir çalışma yaparsan memnun oluruz ama...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Elbette.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, “Uyumadım.” diyorsun, şimdi uykuyu bırak...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Alışmış zaten uyumayabilir bir hafta daha.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Alışmış zaten.

Şimdi, sizden ricam önümüzdeki çarşamba günü akşamına kadar, bütün Türkiye’de, bütün kurumları -yangın, şu, bu, hatta orman yangınları, arama, kurtarma, sel, şu, bu- ortak operasyon yapacak birimler nerelerde, nasıl kurulacak, bununla ilgili yönetmeliklerde, kanunlarda ne gibi değişiklik yapılacak, buradaki personelin sayısı, eğitimi, şu, bu, bulunacak teçhizat vesaire, hepsini koyacaksın, bunları Türkiye’de belli merkezlere yerleştireceğiz, böylece kaynak israfı da olmayacak. Şimdi, bir şehirde yangın çıkacak diye bekliyor. Ya, tamam da öbür tarafta bir arama kurtarma olduğu zaman o adam o şeye de baksın yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ya, zincir zincir, hemen, herkes aynı anda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mesajı aldın değil mi şimdi? Bugünden itibaren, bu toplantıdan sonra hemen geçiyorsun....

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Genel müdür olursunuz bu çalışmayı yaparsanız, Sayın Bakanımız size bunu...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Sayın vekilim, hiç öyle bir arzum yok, sadece...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben jest olsun diye söylüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Espri yapıyor. Yani artık mesajı aldın değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Aldım efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani buna büyük ihtiyaç var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kesinlikle var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Eleman şeyi var, elemanları verimli kullanamıyoruz. Bir yerde cihaz var, donanım var, şu var, bu var, her türlü şey var, eleman yok, bir yerde eleman var, öbürü yok. Dolayısıyla birleştirmek gerekir yani. Dünyadaki örnekleri de incelemiştir herhâlde değil mi? Amerika’da var, Avrupa’da var,

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Şimdi, biraz aslında dünyadaki örneklerinden hareket ederek bu şeye vardık yani böyle bir şeye ihtiyaç olduğuna.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunlara giriş sen, önümüzdeki çarşamba saat 16.59 kadar efradını cami ağıyarını mâni bir rapor istiyoruz, madem açtın bu konuyu.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Keşke söylemeseydim noktasına geldim ama.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – “Keşke söylemeseydim.” olur mu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Çalışacağım tamam, arkadaşlarımızla çalışacağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Biz sizin bu enerjinizden “Keşke söylemeseydim.” demenizi biraz garipsedik.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Yok, latife kısmı o.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, devam edelim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Bir diğeri gönüllü arama kurtarmacılar, her ne kadar çok sayıda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İşte, gönüllüler de oraya bağlı olacak. Merkez, bölge, tamam mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Tamam. Bu gönüllü arama kurtarmacıların sayısını artırmamız lazım. Bu noktada da çok sayıda aslında bize ilk anda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz de bunun da teklifini yapın mesela. Ne dedik? Bunu BOTAŞ çok güzel yaptı, oradaki özel güvenlik elemanlarına kardeşim, sadece siz burada beklemeyeceksiniz, eğitimen geçeceksiniz. Arama kurtarmada gerektiğinde kullanacaksınız... Bütün Türkiye’ye bunu yayalım. Askere biz şeyi teklif ettik mesela, Millî Savunma Bakanlığında, Jandarmada vesaire, bazı

taburlar, bölükler bu maksatla özel olarak yetiştirilsin diye teklif ettik, aklınıza gelecek başka kurumlar varsa onları da söyleyin, su kanalizasyon idareleri, kurumlar, DSİ, Orman Teşkilâtı, bütün kurumlar çekirdek kadrosunu oluştursun; tamam mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, sözü hemen noktala, çalışmaya hemen geçmen lazım yani. Telefonla arayacağım bak seni.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, haftaya ne zamansa ben de geleceğim o gün, takipçisi olalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam haftaya Çarşamba günü.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Herhâlde Güldane Hanım da yardımcı olur, değil mi Güldane Hanım?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI RİSK BELİRLEME AZALTMA VE ÖNLEM ŞUBE MÜDÜRÜ GÜLDANE AKILLI – Tabii ki Başkanım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Çevre Bakanlığı ekiplerinin yapmış oldukları hasar tespitlerinin hızlandırılabilmesi bizim sahaya enerjilendirebilmemiz açısından çok önemli çünkü bugün de ifade edildiği gibi trafoya kadar gelen bir enerji var, bu enerjinin dağıtım şirketi tarafından konutlara verilebilmesi için mutlak surette hasar tespitlerinin tamamlanmış olması gerekiyor yani bizim işimizi bitirmiş olmamız insanların sorununu çözmemiz bu noktada. Bu yüzden de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ekipleri çok iyi çalışıyorlar fakat bu ekiplerin güçlendirilmesi ve bu ekiplerin çok hızlı bir biçimde bize bilgi aktarması durumunda... Ki biz zaman zaman hızlı olabilmek adına – arkadaşlarımız- o Bakanlıktan genel müdür, genel müdür yardımcılarını aramak durumunda kalıyoruz –bunları sahaya bildirebilmemiz için- çünkü çok acele ediyoruz, bir an önce enerji verelim, doğal gaz verelim diye fakat bu bizi çok bağlayıcı oluyor. O yüzden, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının güçlendirilmesi, özellikle bu tür büyük afetlerde ne kadar hızlı davranabilirse bizim orada halkımıza enerji vermemiz –doğal gaz ve elektrik- o kadar hızlı olacaktır.

Sonuncusu da haberleşme ve bilgilendirme platformu diye bir düşüncem var. Şimdi bizim en büyük sorunlarımızdan bir tanesi afet dönemlerinde çok hızlı iletişim, çok hızlı bilgi istenilmesi; farklı kurumlar tarafından farklı bilgiler isteniyor. AFAD, Cumhurbaşkanlığı, GAMER veya başka kurumlar da bizden o anda bilgi istiyor. Bizden istenildiği gibi bu bilgiler diğer bakanlıklardan da isteniyor. Sayın vekillerimiz de bu bilgileri almak istiyorlar doğal olarak. Ama ortada bununla ilgili bir platform oluşturulsa ve bütün bakanlıklar bu platformda yetkili kişilerce oradan bir veri bankasına aktarırsa...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bir şey söyleyeceğim. Bu dönem içerisinde bu iktidarın en çok eleştirdiğimiz yanlarından bir tanesi bu. Hiçbir bakanlık birbiriyle iletişim hâlinde değil, haberleşme, iletişim, birlikte hareket etme yetisinden yoksun, veri bankası yani ortak bir veri bankası asla yok. “A” birimi başka bir şey açıklıyor, “B” birimi başka bir şey açıklıyor; birinin yaptığından öbürünün haberi yok. Bu aslında hem bir millî servete zarar yani kaynaklar doğru kullanılmamış oluyor, tasarrufsuz oluyor hem de hızlı çözüm yolu ve gerçek sorun ortaya konulamamış oluyor. Her açıdan veri bankası konusu maalesef her bakanlığımızda, her şeyde eksik gidiyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Evet yani bu veri bankasında teyit edilmiş bilgiler oluşursa aynı zamanda yapılacak... Bizim en çok mücadele ettiğimiz noktalardan bir tanesi bu yapılan dedikodu haberler, bunlar bizim çok fazla enerjimizi harcamamıza da neden oluyor. Böyle bir platform üzerinden bir veri bankası oluşması durumunda teyit edilmiş veriler burada olacağı için, siz sayın vekillerimiz de ulaşabilirsiniz teyit edilmiş tüm verilere. Ben de diğer bakanlıkların girmiş olduğu verilere onları aramadan ulaşabilmiş olurum. Bu da eğer bir Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı gibi bir merkez tarafından oluşturulursa şifreyle girebileceğimiz bu veriler bizim çok hızlı biçimde, doğru veriye ulaşmamızı sağlayacak, yalan yanlış haberlerle de mücadele edilmesi noktasında çok ciddi bir veri teşkil edecektir diye düşünüyorum.

Beni dinlediğiniz için hem teşekkür ediyorum hem arz ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Size zaten soru sormayacağız çünkü bir an önce hazırlığa başlayın, çok önemli bir görev. Çünkü bu içinde bir ukdeydi daha o zamandan beri, en son AFAD Üst Kurulunda bunu teklif etmiştim ama yapamadık, tam sizi yakaladık, hemen çalışmaya geçin, onun için soru sormuyoruz. Çarşamba gün saat 16.59...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI İŞ SAĞLIĞI, GÜVENLİĞİ, KALİTE VE RİSK YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI OKTAY ŞAHİN – Ben gidebilirim o zaman. 16.59... Göndereyim mi, bizzat getireyim mi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bizzat getir, burada anlatacaksın, soru soracak, özellikle Suzan Hanım var, Müzeyyen Hanım var; hanımlar var.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bu, komisyonlar tarihinde ilk olacak herhâlde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ayrıca, Zeynep Hanım var, üç hanım sizi sorgulayacak.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu veri konusunu açtığınız için size çok teşekkür ediyorum. Gerçekten en önemli eksiklerimizden biri, herkes için söylüyorum bunu ve bence her bakanlık, bakanlıklar arası ortak bir akışın olması mutlaka olması lazım.

NECİP NASIR (İzmir) – Var aslında da ama tam ne istediğinizi ben anlamadım. Veri bankasını... Afet sonrası mı, afet öncesi mi?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Her ikisi de. Afet sonrası da afet öncesi de.

NECİP NASIR (İzmir) – Afet öncesi var kurumlar arasında.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Şey var bu Coğrafi Bilgi Sistemi'nde...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – O zaman biz bilmiyoruz yani.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – “atlas.gov.tr” var biliyorsunuz, burada sunumu da oldu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu şeyle alakalı söylemiyorum mesela...

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bazı veriler afetten sonra oluşuyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Mesela, Whatsapp üzerinden bir ortak haberleşme kuruldu bizim Adana'da. İlk gün Türkiye'de nerede, ne enkaz var, hepsi bunların bize aktarılıyordu. 3'üncü gün sonunda cenaze sayıları verilmez oldu. Niye? Çünkü biz muhalefet milletvekilleri varız. Yani böyle bir şeffaflık yok.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Siz biliyor olabilirsiniz, biz bilmiyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi toplantıyı...

NECİP NASIR (İzmir) – Müsaadenizle arz ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, peki.

NECİP NASIR (İzmir) – Sayın Vekilim, oradaki sorun da ne biliyor musunuz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – “Sadece valiye bu bilgi verilecek.” denildi, oraya yazılmıyor ya, böyle bir şey olabilir mi? Hani biz sonuçta...

NECİP NASIR (İzmir) – Sayın Vekilim, oradaki sorun ne biliyor musunuz? Biz İzmir depremde de yaşadık. Diğer bu depremde de ben Osmaniye’deydim. Hiçbir muhalefet milletvekili afet koordinasyon merkezine gelmedi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben, sabahın 04.17’sinde oldu, direkt valiye aradım ve doğru afet merkezine gittim.

NECİP NASIR (İzmir) – Afet koordinasyon merkezinde İzmir’de, benim olduğum yerlerde... Mesela, İzmir’de de her akşam bütün bilgiler veriliyordu, orada bir problem var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nerede? 04.17’de neredeydin? Adana’da mı?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 04.17’de evimdeydim, deprem oldu, hemen Vali Bey’i aradım. Dört buçuktan itibaren doğru afet koordinasyon merkezine...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Adana’da mı?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, Adana’da.

NECİP NASIR (İzmir) – Her akşam AFAD, Vali Bey konu hakkında, o günün icmali hakkında bilgi veriyordu, bütün bilgiler geliyordu orada, bütün hazıruna sunuluyordu.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, ben bilgi akışından bahsediyorum yani bu WhatsApp grubu üzerinden bilgi akışında aksamalar oldu yani öyle.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, evvela o zaman bizim WhatsApp grubu var, bazı mesajları orada iletiyoruz, lütfen onları okuyun.

Yarın özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı olacağı için lütfen saat 11.00’de hazır olalım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Bakanım, toplantı kapanmak üzere ama ben bir şeyi hatırlatmak istiyorum arkadaşlar gitmeden. Bu çadır kentler ve konteyner kentler kurulurken enerji dağılımı konusunda bir yerdeki yoğunluk başka bir yere taşındı ve orada diyelim 10 kWsa’lık ihtiyacımız var, çıktı 30 kWsa’ya. Çok hızlı bir şekilde bu trafoların, güç yükseltmeleri ve değişimleri...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu konuştuk, söyledik onu, siz yok muydunuz acaba?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu yüzden duş ve tualet... Yani duş konusunda küçük ısıtıcılar arızaya geçiyor, bırakın arızayı, şeyleri yakıyor, -yani ne deniyor onlara- cihazları yakıyor, onların da yeniden gelmesi bayağı zaman alıyor, yeniden yenilemek, bu arada hem insanlar mağdur oluyor hem ek bir maliyet çıkıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sayın Başkanım, özellikle bir konuyu daha iletti Vekilimiz. Bazı çadır kentlerde ısıtıcılar...

Evet, arkadaşlar, toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.18